

INFORMACJE

Zarządu Głównego PTTK

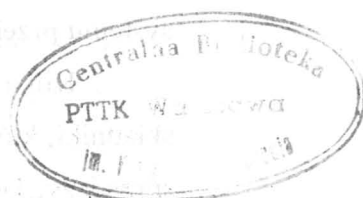
Nr 8

WARSZAWA, GRUDZIEN 1994

Do użytku wewnętrznego

NOWY ROK BIEŻY...

Przed rokiem przedstawiłem kilka najistotniejszych spraw Towarzystwa, którym Zarząd Główny obecnej kadencji zajął się w pierwszej kolejności ("Trzy kwartały", Informacje ZG PTTK nr 8, grudzień 1993). O części z nich napisałem wówczas, że jest za wcześnie mówić o ostatecznym kształcie proponowanych rozwiązań, a tym bardziej o spodziewanych efektach. Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze jest zbyt dużą organizacją społeczną by można w nim przyjmować raz na zawsze ostateczne kierunki i metody działania. Należy je raczej widzieć jako kolejne stadia procesu, który poprzez wysiłki działaczy i pracowników powinien służyć rozwojowi Towarzystwa.

Rozwój programowy dokonuje się przede wszystkim w oddziałach Towarzystwa, w działających w nich klubach i kołach. W czasie moich kolejnych spotkań z działaczami w całym kraju obserwuję zwiększającą się inwencję i sięganie po nowe formy, coraz lepiej przystosowane do zmieniających się warunków życia. Jest to tym godniejsze podkreślenia, że stan finansowy w znacznej części oddziałów jest zły a swoje źródła dochodów opierają się przeważnie na tradycyjnej działalności BORT-ów. Oddziały nieufnie podchodzą do nowych, nieznanych dotychczas w Towarzystwie rozwiązań gospodarczych. Zarząd Główny rozesłał do oddziałów ankietę, dotyczącą ich działalności gospodarczej w 1993 roku. Spośród blisko 300 odpowiedzi tylko około 60% oddziałów pochwaliło się dodatnim wynikiem finansowym. Z analizy ankiet wynika ponadto, że znaczna część oddziałów posiada dobrą płynność finansową, ale środki obrotowe są rozproszone, co nie pozwala na podjęcie bardziej znaczących przedsięwzięć gospodarczych.

Dotychczasowa sytuacja finansowa Towarzystwa nie pozwalała Zarządowi Głównemu na sensowne rozpatrywanie funkcji integracyjnych wobec działalności gospodarczej oddziałów. W 1994 roku finanse PTTK były nieco lepsze niż wynikało z wcześniejszych przewidywań. Wskaźnik płynności finansowej poprawił się o kilka procent, wydatki bieżące nie musiały być finansowane z Funduszu Inwestycyjnego a wystarczyły na nie dochody bieżące. Fundusz Inwestycyjny musiał pokrywać jedynie zobowiązania po zlikwidowanych jednostkach oraz spłaty kolejnych rat zaciągniętych uprzednio pożyczek. Kończący się rok jest ostatnim, w którym koszty przekształceń systemowych jednostek gospodarczych były względnie duże. W roku przyszłym stanowiąc będą one jedynie kilkanaście procent wszystkich wydatków z Funduszu. Spłacanie tych kosztów z Funduszu Inwestycyjnego budzi ciągle wątpliwości wielu działaczy ale stanowi ono niestety przykrą, lecz logiczną konsekwencję przyjętego systemu przekształceń gospodarczych.

Kilka lat temu Zarząd Główny wydzielił z majątku Towarzystwa takie jego składniki, które nie mają znaczenia dla działalności programowej i przeznaczył je do sprzedaży. Dochody z tej sprzedaży miały spłacać zaciągnięte pożyczki oraz służyć nowym inwestycjom, co udawało się w ostatnim czasie kiepsko. Chętnych do transakcji nie było zbyt wielu i plany sprzedaży wykonywane były jedynie w niewielkiej części. Nieporozumieniem jest więc napotykana czasem opinia o wyprzedaniu majątku Towarzystwa. Można się domyślać, że powodem takiej opinii jest fakt, że po przekształceniach gospodarczych olbrzymia część schronisk górskich i stanic wodnych jest bezpośrednio zarządzana przez spółki prawa handlowego. Są to jednak wyłącznie spółki PTTK, w których udział Towarzystwa waha się od 99,6% do 100% a również brakujące ułamki procenta stanowią wyłącznie udziały naszych oddziałów. Dodatkowo schroniska objęte systemem zniżek organizacyjnych (obecnie 105 wobec 104 w czasie powstania ich listy) pozostaje w dalszym ciągu własnością całego Towarzystwa a spółkom zostały jedynie użyczone w administrowanie. Oddziały PTTK są natomiast właścicielami 12 obiektów położonych nad wodą i 4 schronisk górskich. Dwa obiekty górskie, które wskutek wygaśnięcia umów dzierżawczych przeszły w ręce prywatne (DW w Rabce i schronisko Czartak) gwarantują w dalszym ciągu przestrzeganie regulaminu schronisk PTTK. Z właścicielami tych obiektów zostały podpisane stosowne umowy. Trudna jest sytuacja 3 Domów Wycieczkowych, położonych w miejscowościach znaczących dla rozwoju turystyki i krajoznawstwa polskiego, a mianowicie w Św. Katarzynie, Płocku i Sandomierzu. DW w Św. Katarzynie został użyczony w administrowanie Oddziałowi Świętokrzyskiemu w Kielcach i wspólne wysiłki Zarządu Głównego oraz miejscowych działaczy pozwolą pewnie rozwikłać skomplikowaną sytuację własnościową obiektu oraz przeprowadzić jego remont kapitalny. Niestety nie można

podać takiej optymistycznej informacji o obiektach w Płocku a szczególnie w Sandomierzu. Ten ostatni jest w złym stanie technicznym i dodatkowo bardzo zadłużony. Wobec niezrozumiałego ale pogłębiającego się spadku ruchu turystycznego w Sandomierzu najprawdopodobniej Dom Wycieczkowy przestanie być miejscem noclegowym dla turystów.

Rok temu sygnalizowałem rozpoczęcie prac nad wyodrębnieniem Zarządu Majątkiem. Zarząd taki został powołany oraz w drugiej połowie roku rozpoczął prace w pełnym przewidywanym zakresie. Jestem przekonany, że posunięcie to, postulowane na XIII Walnym Zjeździe pozwoli na znaczne zwiększenie operatywności Towarzystwa w sprawach majątkowych, tak koniecznej dla dotrzymania kroku współczesnym wymaganiom.

Zarząd Główny przyjął w październiku 1994 roku "Strategię Finansową Towarzystwa" do końca kadencji. Dokument ten w całości został opublikowany w Informacjach ZG PTTK. Chciałbym wobec tego w tym miejscu zwrócić uwagę jedynie na trzy elementy "Strategii", znajdującej dodatkowe odbicie w znowelizowanych zasadach tworzenia uchwał budżetowych.

Towarzystwo będzie w dalszym ciągu przechodziło oszczędną gospodarkę budżetową. Wyrazi się to w tym, że wszystkie wydatki oprócz programowych będą w kolejnych latach zwiększane jedynie proporcjonalnie do oficjalnego wskaźnika inflacji. Środki przeznaczone na program mają się natomiast co najmniej podwoić w ciągu 3 lat. Budżet Towarzystwa na rok 1995 przewiduje ich zwiększenie o 30% w porównaniu z rokiem poprzednim. Dodatkowym źródłem finansowania niektórych działań programowych będzie reaktywowany w 1994 roku Fundusz Promocji Programowej. Jego zasilanie będzie się w kolejnych latach systematycznie zwiększało.

XIII Walny Zjazd zalecił podjęcie kroków dla zwiększenia udziału składki członkowskiej w ogólnym bilansie budżetowym Towarzystwa. Przy dzisiejszej strukturze dochodów w Polsce nie można osiągać takiego celu przez proste podnoszenie wysokości składki. Zostały więc wszczęte prace, które mogą doprowadzić już w drugiej połowie 1995 roku do zastąpienia dotychczasowego potwierdzenia opłacenia składki członkowskiej - wręczeniem karty rabatowej PTTK. Karta taka uprawniałaby do zniżek zarówno w obiektach PTTK jak też i w innych firmach pozyskanych do współpracy. Sukces całej operacji będzie w znacznej mierze zależny od liczby i jakości tych innych firm. Może on sprawić, że opłacanie składki członkowskiej przestanie być uciążliwym obciążeniem budżetów domowych i jednocześnie przyniesie dodatkowy dochód Towarzystwu.

"Strategia Finansowa" uznaje za celowe wszczęcie prac dla utworzenia swoistego centralnego funduszu rozwoju oddziałów, co może wzmocnić skuteczność ich działań gospodarczych i będzie stanowić pewne zrównoważenie negatywnych skutków wspomnianego wcześniej rozproszenia środków oddziałowych. Zaczątkiem takiego funduszu byłby kapitał założycielski w wysokości około połowy funduszy obrotowych, które są w posiadaniu oddziałów, a więc kwota około 15 mld złotych. Kapitał założycielski musiałby powstać z jednorazowych dochodów ZG PTTK w 1995 r. zgromadzonych choćby w wyniku sprzedaży nieefektywnego majątku czy całości wpływu ze składek członkowskich.

Zarówno prace mające wprowadzić karty rabatowe jak i utworzyć koncepcję funduszu rozwoju oddziałów są w początkowym stadium. Zarząd Główny będzie bardzo wdzięczny za przesyłanie na jego adres wszelkich uwag i propozycji w obu sprawach.

Nie wspomniałem tutaj o wielu osiągnięciach i porażkach Towarzystwa w minionym roku. Uważny czytelnik Informacji ZG PTTK znalazł o nich wiele danych w poprzednich numerach. W 1995 roku rozpocznie się w całym Towarzystwie dyskusja w sprawach statutowych. Organizowane spotkania konsultacyjne z grupami działaczy oddziałowych będą znakomitymi okazjami do dyskusji również na tematy, które starałem się przedstawić powyżej, oraz takich które są ważne dla poszczególnych oddziałów.

Wszystkim członkom naszego Towarzystwa składam od całego Zarządu Głównego najlepsze życzenia z okazji Świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku. Życzę, by rozpoczynający się rok był pełen zdrowia, radości i zadowolenia a blaski przynoszone z wycieczek rozpraszały cienie codziennych trosk.

Prezes

Zarządu Głównego PTTK

Adam Chyżewski

14 grudnia 1994 r.

4

ZPRAC ZG PTTK

UCHWAŁA nr ...63...)XIII)94

Zarządu Głównego PTTK z dnia ..10.12..... w sprawie anulowania Uchwał Zarządu Głównego PTTK, które utraciły swą ważność.

W związku z prowadzonym procesem komercjalizacji i prywatyzacji majątku PTTK oraz zmienionymi warunkami gospodarowania - Zarząd Główny PTTK anuluje następujące Uchwały:

1. Uchwałę nr 45)XI)89 z dnia 31.05.1989 r. w sprawie kierunków działalności gospodarczej PTTK.
2. Uchwałę nr 13)XII)90 z dnia 22.04.1990 r. w sprawie pełnomocnictw dotyczących spółek i fundacji
3. Uchwałę nr 14)XII)90 z dnia 22.04.1990 r. w sprawie udzielenia pełnomocnictw do nabywania, zbywania i obciążenia nieruchomości.
4. Uchwałę nr 61)XII)92 z dnia 5.07.1992 r. w sprawie udzielenia stałych pełnomocnictw do nabywania, zbywania i obciążania nieruchomości Towarzystwa oraz dotyczących spółek i fundacji z udziałem PTTK.

Zarząd Główny PTTK

Uchwała Nr.....64...../94 z 10 grudnia 1994 r.

Zarządu Głównego PTTK w sprawie zmian w załączniku do Uchwały ZG PTTK Nr 36/XIII/93 z 19.XII.1993 r.

"Tryb i harmonogram prac związanych ze zmianami w Statucie PTTK"

Ze względu na opóźnienia jakie nastąpiły w nadsyłaniu przez oddziały PTTK wypełnionej ankiety dot. propozycji zmian w Statucie PTTK, oraz wysłuchaniu informacji Przewodniczącego Zespołu Statutowego o wynikach tych ankiet, Zarząd Główny PTTK przyjmuje następujące zmiany w terminach realizacji zadań ujętych w załączniku do Uchwały ZG PTTK Nr 36/XIII/93 z 19.XII.93 r.

pkt. 4. "Opracowanie przez Zespół Statutowy projektu zmian w Statucie PTTK" z 31.10.1994 - na 31.03.1995 r.

pkt. 5. "Zatwierdzenie projektu zmian w Statucie PTTK przez ZG PTTK" z 31.01.1995 r. - na 30.06.1995 r.

pkt. 6. "Przesłanie projektu do oddziałów,
komisji ZG i członków władz PTTK
celem zebrania uwag i opinii"

z 31.03.1995 r
- na 30.09.1995 r

pkt. 7-9. bez zmian

Zarząd Główny PTTK

UCHWAŁA nr 65 /XIII/94
Zarządu Głównego PTTK z dnia 10.12.1994

w sprawie patronatu Zarządu Głównego PTTK nad obchodami 120-lecia zorganizowanego polskiego przewodnictwa turystycznego .

Zarząd Główny PTTK na podstawie art.30 oraz w związku z art. art: 8 i 9 Statutu PTTK - na wniosek Komisji Przewodnickiej ZG uchwała, co następuje:

1. Objąć patronat nad obchodami 120-lecia zorganizowanego polskiego przewodnictwa turystycznego , a w szczególności nad centralnymi uroczystościami tej rocznicy w dniach: 6 do 10 września 1995 roku w Zakopanem.

2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.-

Zarząd Główny PTTK

• ODESZLI OD NAS •

HENRYK DĄBROWSKI /1912 - 1994 /
Członek Honorowy PTTK

W dniu 15 czerwca 1994 roku zmarł w Gliwicach wieloletni działacz Polskiego Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego Kolega Henryk Dąbrowski. Ze sportem i turystyką związał się już w latach 1935-39 na terenie Sosnowca, przynależąc do Harcerskiego Klubu Narciarskiego, Klubu Motorowego Zagłębia Dąbrowskiego, w którym pełnił funkcje chorążego oraz do Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego.

Do PTTK wstępuje w 1951 roku. Jako pracownik Huty Łabędy organizuje koło zakładowe PTTK, którego jest prezesem do 1976 roku. Wspólnie z entuzjastami krajoznawstwa i turystyki w 1953 roku należy do członków założycieli Oddziału PTTK w Gliwicach, w zarządzie którego jak i jego prezydium pełni różnorodne funkcje do 1974 r. Po utworzeniu Oddziału Kolejowego PTTK w Gliwicach, w roku 1979 przyjmuje funkcje sekretarza Zarządu Oddziału. Jest członkiem Koła nr 4 Oddziału Kolejowego PTTK Gliwice.

Od 1953 roku czynny w Komisji Turystyki Górskiej, wiceprzewodniczący i przewodniczący do 1963 r. Jest współorganizatorem i kierownikiem wielu rajdów górskich młodzieży szkolnej województwa katowickiego, cieszących się wielką popularnością młodzieży i wychowawców, a uznaniem Kuratorium Oświaty i Wychowania. Jako przodownik GOT, jest członkiem, wiceprzewodniczącym Wojewódzkiej Komisji Egzaminacyjnej na uprawnienia przodownika GOT. W 1982 roku wyróżniony Odznaką Honorową Przewodnik GOT.

6 Od 1953 roku działa również w turystyce motorowej, a po utworzeniu Komisji Turystyki Motorowej jest jej wiceprzewodniczącym, a następnie do 1973 roku przewodniczącym. Z Jego inicjatywy organizowany jest I Rajd Patrolowy Szlakiem Powstań Śląskich z metą na Górze św. Anny, oraz wielu innych imprez turystyki motorowej. Jest kierownikiem XIII Centralnego Rajdu Motorowego ZG PTTK - organizowanego na zlecenie, przez Oddziałową Komisję TM w Gliwicach. Wyróżniony w 1970 roku Złotą Odznaką Zasłużonego Działacza Turystyki Motorowej.

Czynny działacz i członek Koła Przewodników PTTK w Gliwicach, członek Zarządu w latach 1957-1963, wiceprezes, przewodniczący zespołu kontroli prac przewodniczkich. Przewodnik Beskidzki, Sudecki i Tatrzański, wyróżniony w 1977 roku Medalem 25 Lat Przewodnika.

Od 1957 roku członek Straży Ochrony Przyrody Ligi Ochrony Przyrody, kierownik grupy, inspektor terenowy ochrony przyrody ziemi gliwickiej - członek Komisji Wojewódzkiej OP, Szef Sztabu Służby Kultury Szlaku. Członek Polskiego Towarzystwa Ochrony Tatr, Towarzystwa Ekologicznego. Wyróżniony w 1978 roku Złotą Odznaką Honorową Ligi Ochrony Przyrody.

W 1963 roku uchwałą Zarządu Głównego zostaje nadana Mu Złota Honorowa Odznaka PTTK. Zostaje wpisany do Księgi Zasłużonych Działaczy Oddziału PTTK Gliwice oraz Księgi Zasłużonych Działaczy Województwa Katowickiego ZW PTTK.

W uznaniu bogatej i wszechstronnej działalności krajoznawczo-turystycznej na terenie Gliwic i województwa katowickiego, wyróżniony licznymi dyplomami i odznakami przez MKKFiT, WKKFiT, w 1970 roku GKKFiT nadaje Mu Złotą Odznakę Zasłużony Działacz Turystyki. Zostaje wyróżniony Odznaką Honorową Miasta Gliwice oraz srebrną i złotą Odznaką Zasłużonemu w Rozwoju Województwa Katowickiego.

W 1986 roku na wniosek PTTK, Rada Państwa nadaje Mu Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, a w 1989 roku Zjazd PTTK honoruje Go tytułem CZŁONEK HONOROWY PTTK. pochowany został w dniu 1/ czerwca 1994 roku na Cmentarzu Centralnym w Gliwicach przy ul. Kozielskiej w kwaterze II A 2.9.247.

Mieczysław Engler

GRATULACJE

Ogólnopolska kulminacja imprez związanych ze Światowym Dniem Turystyki odbyła się w tym roku w Krynicy. Sympatyczne dwudniowe spotkanie, zorganizowane wspólnie przez Urząd Kultury Fizycznej i Turystyki oraz Wojewodę Nowosądeckiego, rozpoczęło się 1 października od uroczystości wręczenia odznaczeń resortowych oraz dyplomów UKFiT, za wybitne osiągnięcia w turystyce i krajoznawstwie. Odznaczono 184 osoby, wśród których było 112 członków Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.

Wszystkim wymienionym składam tą drogą serdeczne gratulacje i życzenia dalszych radości turystycznych.

Prezes ZG PTTK

Adam Chyżewski

WYKAZ DZIAŁACZY TOWARZYSTWA ODZNACZONYCH PRZEZ URZĄD KULTURY FIZYCZNEJ I TURYSTYKI Z OKAZJI ŚWIATOWEGO DNIA TURYSTYKI

/ na wniosek Zarządu Głównego PTTK /

ODZNAKA "ZASŁUŻONEGO DZIAŁACZA TURYSTYKI"

w stopniu złotym

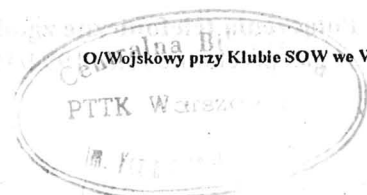
1. Henryk Biały	O/Tarnowskie Góry
2. Krystyna Masztalerz	O/Warmińsko - Mazurski
3. Andrzej Mikuś	GSK PTTK
4. Edwln Nawrocki	O/ Wejherowo
5. Stanisław Piaskowski	O/Zakładowy "Balldon"
6. Władysław Sas	O/Tarnowskie Góry
7. Tadeusz Terelecki	O/Zakładowy "Balldon"
8. Eugeniusz Uciński	O/Wojskowy przy Klubie SOW we Wrocławiu
9. Zbigniew Zieliński	ZG - Komisja Turystyki Kajakowej

w stopniu srebrnym

1. Stanisław Gala	O/Wojskowy przy Klubie SOW we Wrocławiu
2. Jerzy Grabowski	O/Miejski Toruń
3. Andrzej Gornjski	O/Wojskowy przy Klubie SOW we Wrocławiu
4. Krzysztof Jarzęcki	O/ w Stoczni Gdańskiej SA
5. Piotr Praus	O/Zakładowy "Balldon"
6. Stefan Springer	O/Wojskowy przy Klubie SOW we Wrocławiu
7. Andrzej Sznit	O/w Stoczni Gdańskiej SA

w stopniu brązowym

1. Stanisław Linda	O/Wojskowy przy Klubie SOW we Wrocławiu

•KOMUNIKAT•

Dotyczy: sprawozdawczości z działalności
organizacyjno-programowej

Zarząd Główny PTTK przypomina, że termin przesyłania sprawozdań z działalności organizacyjno-programowej oddziałów PTTK za rok 1994 na drukach TK-0 mija 20 stycznia 1995 r.

tel. 26-09-58
26-01-56

Sekretarz ZG PTTK
d/s Organizacyjnych
/-/Halina Mankiewicz

Edward Kudelski – wiceprezes ZG PTTK

W góry, w góry, do schronisk PTTK

Trzy lata temu, 18 września 1991 roku, w poprzedniej XII kadencji, Prezydium Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego uchwalilo **Regulamin Schroniska PTTK**. Warto przypomnieć najistotniejsze jego sformułowania:

- * schronisko zapewnia noclegi, posiłki i ciepłe napoje;
- * w schronisku przyjmuje się na nocleg w kolejności zgłoszeń, ale przy równoczesnym zgłoszeniu pierwszeństwo przysługuje członkom PTTK;
- * **członkom PTTK, od ceny noclegu, przysługuje zniżka organizacyjna według odrębnych zasad;**
- * schronisko ma obowiązek udzielenia noclegu, nawet gdy wszystkie miejsca są zajęte, gdy brak możliwości kontynuowania wędrowki;
- * w schronisku można otrzymać wrzątek do własnych naczyń turysty (w cenie nie przekraczającej kosztów);
- * w jadalni schroniska można spożywać posiłki sporządzone we własnym zakresie, ponadto poza porami wydawania posiłków pełni ona rolę świetlicy;
- * schronisko musi być na zewnątrz oznaczone emblematem Towarzystwa, ponadto wewnątrz musi być uwidoczniiony Regulamin Schroniska PTTK oraz cennik usług noclegowych;
- * prowadzący schronisko ma obowiązek udzielić

wiążącej odpowiedzi na rezerwację w terminie 14 dni;

Do wspomnianej Uchwały załączono Spis Schronisk PTTK zawierający 72 schroniska w górach. Od tego czasu lista powiększyła się o 6 schronisk (2 w Karpatach i 4 w Sudetach).

Załączona lista obejmuje obiekty będące własnością całego Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego lub jego oddziałów. Ponadto ujęto na niej obiekty innych właścicieli, z którymi ZG PTTK spisał umowę na prowadzenie Schroniska Górskiego PTTK. Są to:

- *Schronisko na Hali Kondratowej,
- *Schronisko na Hali Ornak,
(obydwa dzierżawione od TPN);
- *Dom Wycieczkowy w Rabce (prywatny);
- *Schronisko w Czarnowie (prywatne);

Zapraszam do schronisk PTTK i do innych obiektów noclegowych PTTK. Jednocześnie proszę o listy dotyczące oceny funkcjonowania tych obiektów, szczególnie wskazujące na mankamenty. Informuję, że wszystkie umowy, które są zawierane przez Zarząd Główny PTTK z dzierżawcami i kierownikami schronisk na jednym z zasadniczych miejsc stawiają obowiązek przestrzegania Regulaminu Schroniska PTTK.

8 Połączenia telefoniczne zgodnie z posiadanymi informacjami na dzień 10 grudnia 1994.

Na przelomie roku 1994/1995 nastąpi zmiana numeracji w rejonie Bielska i Cieszyzna.

Obiekty noclegowe PTTK w Karpatach

Wykaz schronisk górskich w Karpatach, w których zgodnie z Regulaminem Schroniska PTTK udzielane są zniżki organizacyjne PTTK:

A. W Tatrach:

1. W Dolinie Rożtoki tel.: 0-16577442
2. Na Hali Gąsienicowej tel.: 0-16512633
3. Na Hali Kondratowej tel.: 0-16515214
4. Na Hali Ornak tel.: 0-16570520
5. Nad Morskim Okiem tel.: 0-16577609
6. W Dolinie Pięciu Stawów Polskich tel.: 0-16577607
7. Na Polanie Chochołowskiej tel.: 0-16570510
8. W Zakopanem „Dom Turysty” tel.: 0-16563281

B. W Beskidzie Śląskim:

9. We Wiśle DW „Nad Zaporą” tel.: 0-38652411
10. Na Klimczoku tel.: 0-3045288
11. Na Błatniej tel.: 0-30536484
12. Na Przysłopie pod Baranią Górą tel.: 0-38653715
13. Na Równicy tel.: 0-38642448
14. Na Stożku tel.: 0-38652710
15. Na Skrzycznem tel.: 0-30178588

C. W Beskidzie Żywieckim:

16. W Zawoi DW „Hanka” tel.: Zawoja 148
17. Na Hali Boraczej tel.: 0-30637690
18. Na Hali Krupowej tel.: 0-18752437
19. Na Hali Lipowskiej tel.: 0-30613141
20. Na Hali Miziowej tel.: 0-30612420
21. Na Krawców Wierchu
22. Na Markowych Szczawinach tel.: Zawoja 105
23. Na Przegibku tel.: Rajcza 439
24. Na Rycerzowej
25. Na Rysiance tel.: 0-30612349
26. Na Wielkiej Raczy tel.: 0-30612015
27. W Zwardoniu „Dworzec Beskidzki” tel.: Rajcza 305

D. W Beskidzie Małym:

28. Na Leskowcu tel.: 0-38731694
29. Na Magurce nad Łodygowicami tel.: 0-3043421

E. W Beskidzie Średnim, Wyspowym i w Gorcach:

30. Na Luboniu Wielkim tel.: 0-18776435
31. W Rabce DW „Turbacz” tel.: 0-18777160
32. Na Maciejowej tel.: 0-18777939
33. Na Starych Wierchach tel.: 0-18775297
34. Na Turbaczu tel.: 0-18763246
35. Na Kudłaczach

36. W Ochotnicy Górnej - Jamne

F. W Beskidzie Sądeckim i w Pieninach:

37. W Sromowcach Niżnych tel.: 0-18750323
38. W Szczawnicy „Orlica” tel.: 0-18722245
39. Na Prehybie tel.: 0-18421390
40. W Rytrze DW tel.: 0-18434931 wew.151
41. Na Hali Łabowskiej tel.: 0-18420780
42. Na Jaworzynie Krynickiej tel.: 0-18715409
43. Nad Wierchomlą
44. Pod Bereśnikiem

G. W Beskidzie Niskim:

45. W Bartnem tel.: 0-18511932
46. Na Magurze Małastowskiej tel.: 0-18511957
47. W Dukli DW tel.: Dukla 46

H. W Bieszczadach:

48. W Cisnej tel.: Cisna 74 wew. 9
49. W Ustrzykach Górnych „Hotel Górski” tel.: Lutowiska 104
50. W Ustrzykach Górnych Camping tel.: Lutowiska 50 wew. 41
51. W Ustrzykach Górnych „Kremenaros” (sezonowe) tel.: Lutowiska 105
52. W Wetlinie DW tel.: Wetlina 15
53. W Jaworzcu
54. W Komańczy tel.: Komańcza 13
55. Pod Małą Rawką
56. Na Połoninie Wetlińskiej

Wykaz obiektów górskich PTTK w Karpatach nie znajdujących się na liście schronisk, w których można spotkać się ze zniżkami handlowymi:

1. Na Kalatówkach tel.: 0-16563644
2. W Bielsku Białej DW tel.: 0-3023019
3. W Szczyrku „Dom Turysty” tel.: 0-30178578,
4. W Szczyrku Camp. „Skalite” tel.: 0-30178760
5. Pod Tułem tel.: 0-38629792
6. Na Szyndzielni tel.: 0-3044047
7. W Myślenicach „Na Zarabiu” tel.: 0-11520735
8. W Nowym Sączu DW tel.: 0-18415012
9. W Nowym Sączu Camping tel.: 0-18415012
10. W Krynicy DW „Rzymianka” tel.: 0-18712227
11. W Znamierowicach Stanica Wodna tel.: 0-18433411 wew.11
12. W Sanoku na Białej Górze Camping tel.: 0-13733880
13. W Sanoku „Dom Turysty” tel.: 0-13731013
14. W Wetlinie „Hotel Górski” tel.: Wetlina 34

Obiekty noclegowe PTTK w Sudetach

Wykaz schronisk górskich w Sudetach, w których zgodnie z Regulaminem Schroniska Górskiego PTTK udzielane są zniżki organizacyjne PTTK:

A. W Górach Izerskich, Karkonoszach i Rudawach Janowickich:

1. Na Stogu Izerskim tel.: 0-7516416
2. Na Hali Szrenickiej tel.: 0-75172421
3. Pod Łabskim Szczytem tel.: 0-75172450
4. Na Przeł. Karkonoskiej „Odrodzenie”
tel.: 0-7522546
5. Nad Małym Stawem „Samotnia”
tel.: 0-7519376
6. Na Przełęczy Okraj tel.: 0-75182201
7. W Jarkowicach w Dolinie Srebrnika
tel.: Kamienna Góra 12611
8. Pod Krzyżną Górą „Szwajcarka”
tel.: 0-7521283
9. W Czarnowie „Czartak” tel.: Piszczowice 77
10. Przy szlaku na Śnieżkę „Strzecha Akademicka”
tel.: 0-7519317

B. W Górach Kamiennych, Sowich i Bardzkich:

11. Na Przeł. Trzech Dolin „Andrzejówka”
tel.: 0-7424883
12. Pod Przeł. Jugowską „Zygmuntówka”
tel.: Nowa Ruda 548
13. W Srebrnej Górze tel.: Srebrna Góra 12

C. W Górach Stołowych, Bystrzyckich, Orlickich:

14. W Karłowiu „Pasterka” tel.: Radków 219
  15. W Dusznikach „Pod Muflonem”
tel.: Duszniki 339
  16. W Jagodnej „Spalona” tel.: Mostowice 36
  17. W Zieleńcu „Orlica” tel.: Duszniki 428
- ## D. Masyw Śnieżnika:
18. Pod Igliczną „Maria Śnieżna” tel.: 0-7213518
  19. Na Śnieżniku tel.: 0-7213530
- Ponadto:
20. Na Kopie Biskupiej tel.: Jarnołtówek 84
  21. W Sobótce tel.: 0-71162857
  22. Na Ślęży tel.: 0-71444752

Wykaz obiektów górskich PTTK w Sudetach nie znajdujących się na liście schronisk, w których można spotkać się ze zniżkami handlowymi:

1. W Jeleniej Górze DW tel.: 0-7523059
2. W Karpaczu DW „Wilcza” tel.: 0-7519764
3. Na Zamku Chojnik tel.: 0-7553535
4. W Wałbrzychu „Harcówka”
tel.: Wałbrzych 24948
5. W Wałbrzychu DW tel.: Wałbrzych 25137
6. W Szczawnie Zdroju DW
tel.: Wałbrzych 78522
7. W Pokrzywnej tel.: Moszczanka 76426

Obiekt noclegowy PTTK w Górach Świętokrzyskich

Schronisko górskie w Górach Świętokrzyskich, w którym zgodnie z Regulaminem Schroniska Górskiego PTTK udzielane są zniżki organizacyjne PTTK:

W Św. Katarzynie DW tel.: 0-41112111

Koleżanki i Koledzy !

Przypominamy, że nadal istnieje obowiązek nadsyłania 2-u egzemplarzy każdej pozycji wydanej w jednostkach Towarzystwa do zbiorów Centralnej Biblioteki PTTK im. K. Kulwiecia - 00-261 Warszawa ul. Podwale 23

KOMUNIKAT

Komisja Turystyki Żeglarskiej ZG PTTK na wniosek Oddziału Nadwiślańskiego "Morka" z Płocka (ul. Rybaki 10,) zatwierdziła Komisję Weryfikacyjną dla ŻOT do stopnia Duża Srebrna w niżej podanym składzie:

1. Bogumił Trębala
2. Maria Mioduska
3. Zbigniew Sadowski

● MÓWIĄ DZIAŁACZE ●

V KONGRES REGIONALNYCH TOWARZYSTW KULTURY

23-25 września 1994 r. toczyły się we Wrocławiu obrady V Kongresu Regionalnych Towarzystw Kultury. Poprzedni Kongres miał miejsce w Lublinie, we wrześniu 1990 roku. We wrocławskich dysputach wzięło udział ponad 300 delegatów, spośród blisko 1200 różnych towarzystw regionalnych działających w kraju w 1994 r. Obrady plenarne toczyły się w Auli Politechnik Wrocławskiej. Obrady zaszczylicili obecnością: Andrzej Zakrzewski - szef Biura Obsługi Politycznej Prezydenta RP, Michał Strąk - szef Urzędu Rady Ministrów, kardynał Henryk Gulbinowicz - arcybiskup wrocławski oraz wicemistrz Kultury i Sztuki Zdzisław Podkański. Władze naczelne PTTK reprezentowali: Janusz Zdebski - wiceprezes Zarządu Głównego, Andrzej Wasilewski - członek ZG, prezes Zarządu Oddziału Miejskiego PTTK oraz Janusz Żmudziński - wiceprzewodniczący Komisji Krajoznawczej ZG. Wśród uczestników Kongresu byli również znamienici działacze PTTK - Julian Jańczak i Krzysztof R. Mazurski - obaj z Wrocławia oraz Jerzy Pawlik /jego głos w dyskusji wywołał wielki aplauz/, a także liczni przedstawiciele regionalnych towarzystw z terenu, w tym liczący się działacze oddziałów naszego Towarzystwa.

W części plenarnej wygłoszono 6 referatów: "Regionalizm na przestrzeni wieków" - prof. dr hab. Jerzego Damrosza, "Regionalizacja kraju" - prof. dr hab. Elżbiety Wysokiej, "Ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska naturalnego" - prof. dr hab. Krzysztofa R. Mazurskiego, "Edukacja regionalna" - dr hab. Zygmunta Kłodzickiego, "Wspieranie rozwoju kulturowego w regionach" - dr Marty Chełmińskiej oraz "Zadania towarzystw regionalnych w Polsce u progu XXI w." - dr Antoniego Jana Omelianiuka.

Nawiązywano do postaci Aleksandra Patkowskiego, wybitnego twórcy ruchu regionalistycznego, znanego w okresie międzywojennym działacza Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. Motto z jego przemówień: "Regionalizacja jest dzisiaj hasłem dnia" znalazło swoją egzemplifikację na metalowej pamiątkowej plakietce V Kongresu.

Jako pierwszy w dyskusji plenarnej zabrał głos Janusz Zdebski - wiceprezes ZG PTTK /witany także jako rektor Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie/, który przedstawił związki działań Towarzystwa z regionalnymi towarzystwami kultury, oraz wspólnie rodowody znamienitych postaci, zgłaszając w imieniu PTTK chęć jeszcze bliższej współpracy.

Obradom towarzyszyły wystawy wydawnictw śląskich towarzystw regionalnych oraz lokalnej prasy. Uczestnicy Kongresu otrzymali szereg cennych wydawnictw, m.in. obszerną publikację o stanie ruchu regionalnego w Polsce oraz działalności Rady Krajowej Regionalnych Towarzystw Kultury w latach 1990-94.

Pierwszego dnia obrad, wieczorem w Auli Leopoldinum Uniwersytetu Wrocławskiego witał uczestników Kongresu jego rektor prof. dr hab. Wojciech Wrzesiński. Potem nastąpiło wręczenie odznaczeń: "Zasłużony działacz kultury", "Zasłużony działacz turystyki". Następnie pokaz dały chór Uniwersytetu Wrocławskiego "Gaudium" oraz Zespół Kameralny "Consomanca".

Drugiego dnia obrad popołudniu odbyły się obrady w siedmiu zespołach: we Wrocławiu w Ratuszu oraz siedzibie Towarzystwa Miłośników Wrocławia obradował Zespół podejmujący temat "Miejsce organizacji społecznych w dużym mieście i współdziałanie towarzystw z samorządami", w Trzebnicy, gdzie przy wiodącej roli Towarzystwa Miłośników Ziemi Trzebnickiej obradowano na temat:

"Samorządy terytorialne i stowarzyszenia regionalne w kształtowaniu tożsamości kulturowej miast i regionów - idee, realizacje, ograniczenia", Sobótce, gdzie Towarzystwo Ślązańskie próbowało omówić problemy towarzystw z miejscowości czasowo-uzdrowiskowych i rekreacyjnych, w Legnicy, w siedzibie Towarzystwa Przyjaciół Nauk, gdzie omawiano problemy towarzystw naukowych i przyjaciół nauk, w Domaniewie, gdzie obradowały towarzystwa działające w środowisku wiejskim oraz we Wrocławiu, w Akademii Muzycznej, gdzie obradowały towarzystwa związane z upowszechnianiem sztuki i w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego, gdzie wspólnie radziły dwa zespoły na temat roli mniejszości narodowych oraz zadań miłośników miejscowości i Ziemi Kresowych.

W ostatnim dniu obrad uchwalono Kartę Regionalizmu Polskiego /której tekst drukujemy poniżej/ oraz ukonstytuowano Radę Krajową Regionalnych Towarzystw Kultury, na czele której stanął ponownie dr Antoni Jan Omelianiu z Wrocławia.

Gospodarzem kolejnego VI Kongresu będzie w 1998 roku Radom.

Janusz Żmudziński

KARTA REGIONALIZMU POLSKIEGO

uchwalona na V Kongresie

Regionalnych Towarzystw Kultury

Dzieje narodu i państwa polskiego kształtowały się pod wpływem różnorodnych czynników. Tym, co sprawia, że czujemy się członkami narodu, jest poczucie wspólnoty terytorialnej, na które składają się: dziedzictwo historyczne, religijne, społeczno-kulturalne, a zwłaszcza język. Świadomość ta budzi się i rozwija już od dzieciństwa w środowisku rodzinnym i sąsiedzkim. Ten niewielki obszar zajmowany przez społeczność lokalną to „mała ojczyzna”. Dla każdego człowieka stanowi ona punkt wyjścia dla formowania się jego postaw.

Dziedzictwo przeszłości i ramy przyrodniczo-geograficzne wpłynęły na ukształtowanie większych wspólnot terytorialnych istniejących w świadomości ludzkiej jako regiony lub ziemie. Charakteryzują się one daleko posuniętym ujednoczeniem tradycji i podobieństwem doświadczeń historycznych. Związki rodzinne, sąsiedzkie, kręgi koleżeńskie i zawodowe, więzi ekonomiczne

11

czne i wiedza wyniesiona ze szkoły sprawiają, że człowiek dorosły czuje łączność ze swoim regionem. Więż ta, często nie doceniana, może być ważnym czynnikiem przeobrażeń demokratycznych i społeczno-ekonomicznego rozwoju kraju.

Granice małych ojczyzn i regionów z natury nie są wyraźne, bowiem obok cech kulturowych, ekonomicznych i geograficznych wyróżniających te obszary istnieje znacznie więcej wspólnych więzi łączących je w jedną całość – naród i państwo polskie. To sprawia, że ojczyzna nie jest zwykłą sumą regionów, a regionalizacja nie tylko nie zagraża integralności państwa, lecz sprzyja jej umacnianiu.

Rozwój narodu zależy także od więzi z bliższymi i dalszymi sąsiadami Polski. Istniały one zawsze, przyczyniając się do naszego rozwoju kulturalnego i gospodarczego. Ich podtrzymywanie oraz intensyfikacja ma wpływ na ożywienie ekonomiczne i układanie dobrosąsiedzkich kontaktów międzyludzkich.

Każdy człowiek w różnym stopniu i na różne sposoby uczestniczy w życiu społeczności lokalnej, regionu, kraju, a niekiedy Europy czy świata. Ruch regionalistyczny i samorządowy uaktywnia wszystkie środowiska i wyzwala społecznikowską inicjatywę. Twórcze siły intelektualne, kompetencje i zaangażowanie skupionych w nim ludzi przyczyniają się do budowy społeczeństwa obywatelskiego, upodmiotowionego, zdolnego kreować nowe oblicze regionów i kraju. Tworzymy w ten sposób wśród Polaków i mniejszości narodowych postawy obywatelskie i poczucie solidarności z ideą społeczeństwa, w którym wszyscy obywatele, bez względu na pochodzenie etniczne, społeczne oraz wyznawany światopogląd, mają równe prawa i obowiązki, równy start życiowy.

Sukces dokonujących się w kraju przeobrażeń społecznych i politycznych będzie możliwy, jeśli uwzględnione zostaną następujące zasady:

1. Postęp kraju zależy od rozwoju i pomyślności każdego z regionów, zatem polityka preferencyjna wobec któregośkolwiek z nich nie jest do przyjęcia, w szczególności nie może być akceptowany centralizm wymuszający koncentrację środków materialnych, kulturalnych itp. Zasada równości nie wyklucza pomocy regionom o trudniejszych warunkach rozwoju ekonomicznego i cywilizacyjnego.
2. Poszczególne regiony powinny móc decydować o swoich wewnętrznych sprawach, dlatego należy zapewnić im jak najszerszą samorządność na wszystkich szczeblach zarządzania, łącznie z możliwością wpływania na decyzje ogólnokrajowe.
3. Ustalając podziały administracyjne należy brać pod uwagę odrębności regionalne oraz potrzeby i wolę mieszkańców.
4. Do podstawowych zadań samorządnych regionów należy racjonalne wykorzystanie potencjału intelektualnego, zasobów naturalnych, możliwości ekonomicznych, a także ochrona środowiska przyrodniczego oraz zachowanie i wzbogacanie dziedzictwa kulturowego.
5. Istotny czynnik pełnego życia regionalnego stanowią organizacje samorządowe i społeczne, towarzystwa regionalne i twórcze, związki wyznaniowe, fundacje itp., które są partnerami dla władz i instytucji, wspomagającymi je swoją wiedzą o regionie, doświadczeniem i aktywnością w projektowaniu przyszłości.
6. Szczególna rola w podtrzymywaniu i kształtowaniu świadomości lokalnej i regionalnej przypada systemowi edukacji. Programy nauczania szkół wszystkich szczebli powinny szeroko uwzględniać tematykę regionalną.
7. Powinnością środowisk naukowych jest uwzględnianie w szerokim zakresie problematyki regionalnej.
8. Treści regionalne powinny stanowić istotną część programów działalności instytucji i organizacji życia kulturalnego, w szczególności muzeów, bibliotek i domów kultury.
9. Tradycyjna kultura regionalna wnosi do kultury narodowej, a poprzez nią do światowej, dziedzictwo polskich wsi i miast. Dbalność o kulturę rodzimą i język ojczysty jest nieodzowna zarówno dla podtrzymania tożsamości regionalnej, jak i narodowej. Zadanie to należy do twórców i animatorów kultury wspieranych przez władze państwowe i samorządowe.
10. Środki masowego przekazu powinny oprócz popularyzacji światowego i ogólnopolskiego dorobku kulturalnego przybliżać także wartości i dorobek kultury regionów.
11. Rola regionalizmu w procesie cywilizacyjnym polega na umiejętnym łączeniu wartości własnych z odmiennymi. Ważną rolę w harmonijnym współistnieniu narodu polskiego

z sąsiadami spełniają pograniczne obszary współpracy regionalnej. W ich ramach sąsiadujące narody mogą rozwiązywać wspólne problemy, nawiązywać i utrzymywać przyjaźnielskie więzi, oddziaływać własną kulturą, wspomagać swoje mniejszości narodowe za granicą na zasadzie wzajemności i równych praw.

Losy historyczne sprawiły, że od wieków najwyższą wartością Polaków jest ojczyzna. Wszelkie nasze działania winny jej służyć. Określając zasady regionalizmu polskiego jesteśmy pomni tego, że dobrem nadrzędnym dla nas wszystkich jest Polska.

Wrocław, 25 września 1994 roku

PRZEDRUKI

INFORMATOR

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej

Kancelaria Prezydenta

***

Warszawa, dnia 23 września 1994 roku

Do Uczestników
V Kongresu Regionalnych Towarzystw
Kultury
we Wrocławiu

Szanowni Państwo!

Z prawdziwą satysfakcją witam Wasz Kongres. Jestem przekonany, że od początku sądzony jest Wam sukces. Jesteście! Trwacie! Spotykacie się i chcecie dalej pracować. Już samo to jest wielkim osiągnięciem Regionalnych Towarzystw Kultury. Wiemy przecież, że te niezwykle zasłużone dla naszych dziejów placówki, od prawie dwustu lat obecne w kulturalnym życiu Polaków, w ostatnich latach byt mają nieladny. Przemiany pięciolecia przyniosły im wiele problemów. Ograniczeniu uległy środki finansowe, zmienił się także model uprawiania kultury. Sprawy regionalnych towarzystw nieco pogubiły się w morzu nowych zjawisk, które załamywały naszą rzeczywistość w trudnym czasie transformacji.

Cała kultura poszukuje dla siebie nowego miejsca w zmienionych warunkach.

Regionalne Towarzystwa Kultury mają za sobą ciężki bój o przetrwanie. Jeszcze nie do końca jest on wygrany, ale ważne jest to, że o przegranej nie myśli już chyba nikt. Samo życie doceniło wagę istnienia takich placówek. Są potrzebne ludziom i ich ziemi. Jest to najwyższy bodziec do chronienia ich bytu i do działania.

Ważne pytanie - jaka będzie Polska, którą teraz przebudowujemy, zadajemy sobie często. Odpowiedź - że taka jak ludzie, którzy ją zmieniają, nasuwa się sama. W kształtowaniu człowieka edukacja kulturalna odgrywa niezmienne istotną rolę. Od początków istnienia instytucji Towarzystw Regionalnych, na nie spadała ogromna część tej pracy. To one, w regionach, działalnością swą odmięniały świadomość ludzi żyjących z dala od kulturalnych i edukacyjnych centrów. Poszerzały ich wyobraźnię, uruchamiały tworzącą aktywność,

Numer 38 (83)

19 - 25 września 1994

mobilizowały umysły i serca. Czyniły to tym skuteczniej, im w ścisłym związku z lokalnym środowiskiem pozostawało ich działanie. Z rodzimych korzeni czerpały inspirację i treść swojej pracy.

Budząc regionalny patriotyzm i zainteresowanie najbliższym środowiskiem - Towarzystwa uświadamiają mieszkańcom "małych ojczyzn" wartości ich własnej, lokalnej kultury. Programową troską o tradycję własnej ziemi i dorobek zamieszkujących ją pokoleń. Chronią jej bogate dziedzictwo. Jest ono zawsze częścią wspólnego, ogólnego dziedzictwa, ale określa przynależność człowieka. Warunkuje jego tożsamość. A wprowadzając obywatela "małej ojczyzny" w szeroki nurt kultury powszechnej, czynią go obywatelem świata.

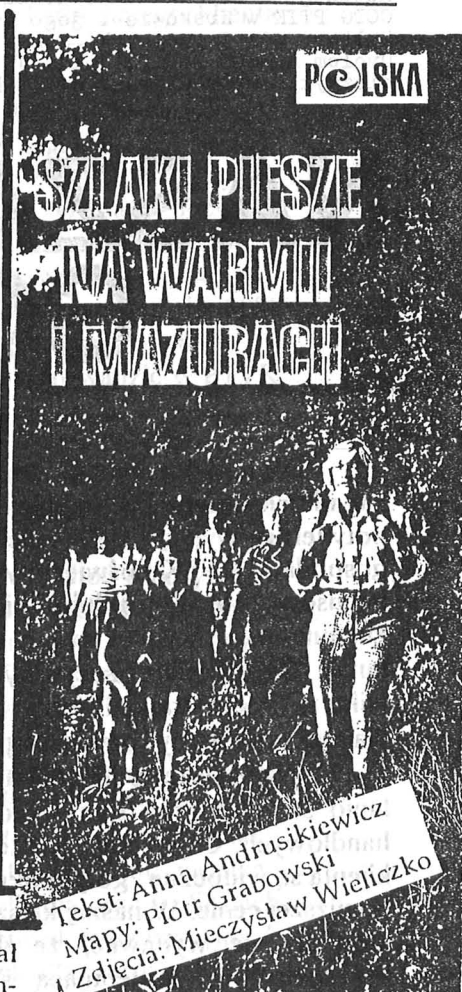
Takiej pracy winniśmy głębokie uszanowanie. Tym większe, że płynię z niej, być może, szerszego znaczenia nauka. Spróbujmy zapytać Regionalne Towarzystwa w czym tkwi tajemnica ich żywotności - w epoce kryzysu i ogólnego zagubienia współczesnej kultury? Może ich organizację, może sposoby zdobywania środków do działania dałoby się w powszechniejszej zastosować skali? Beźmiarowi potrzeb naszego życia kulturalnego towarzyszy wciąż niemożność znalezienia skutecznych sposobów na jego trwanie i rozwój. Budzi to ogólny niepokój. Może doświadczenie regionalnej przedsiębiorczości i aktywności wykorzysta ogólnokrajowe życie kulturalne?

Małe jest piękne - to wiemy od dawna. Jest też madre i pożyteczne - poucza prawda o Regionalnych Towarzystwach Kultury.

Życzę piątemu Kongresowi bardzo owocnych obrad.

Lech Wałęsa

***

Tekst: Anna Andrusikiewicz
Mapy: Piotr Grabowski
Zdjęcia: Mieczysław Wieliczko

Wydawca: Polska Agencja Promocji Turystyki Oddział
Warmińsko-Mazurski w Olsztynie; 10-123 Olsztyn, ul. Grunwaldzka 15/13, tel/fax 27 28 07, tel. 27 31 40

Odnaki 25 Lat w PTTK są do nabycia w Oddziale PTTK 13
"MAZOWSZE" ul. Litewska 11.13 00-589 Warszawa tel. 29-39-47

Ostatnie tegoroczne zabranie Komisji Krajoznawczej ZG PTTK odbyło się 26 listopada 1994 r. w Krakowie, w gościnnym - jak zwykle - obiekcie Centralnego Ośrodka Turystyki Górskiej. Członkowie Komisji wysłuchali: informacji o regionalnych kolegiach instruktorów krajoznawstwa oraz klubach krajoznawców, sprawozdania z przebiegu III Ogólnopolskiego Triennale Książki Krajoznawczo-Turystycznej, które odbyło się w Poznaniu, omówienia wyników ankiety dotyczącej kolekcyjnerstwa i propozycji zmian w regulaminach krajoznawczych odznak kolekcyjnerskich oraz propozycji związanych z organizacją CZAK 95. Na wniosek Kolegium mianowano kilku Instruktorów Krajoznawstwa, zarówno regionu jak i Polski.

W przerwie obrad - Gazda Centralnego Ośrodka Turystyki Górskiej - Edward Moskała zapoznał zebranych z obiektem, gromadzonymi w nim zbiorami i warunkami pracy. Z dużą radością wyróżnił członka naszej Komisji x. dr Jerzego Pawlika Dyplomem nr 022: "Górom Hyr! Honorowej Odznaki Przyjaciela Centralnego Ośrodka Turystyki Górskiej, przyznawanego w dowód wdzięczności za wspieranie COG PTTK w Krakowie i jego idei krzewienia kultury gór i turystyki górskiej". Dyplom nadano 26 listopada 1994 r. Był to niezwykle miły moment, nie tylko dla Anima-

tora wielu krajoznawczych działań, ale i dla wszystkich członków Komisji Krajoznawczej.

Atrakcją krajoznawczego spotkania był również udział członków Komisji w Sesji Krajoznawczej nt. "Polacy w Rumuńskiej Bukowinie", trwającej od 21 do 26 listopada 1994 roku, której patronował Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej dr Adam Struzik. Ozdobę stołu prezydyjnego stanowiła dużych rozmiarów bryła soli przywieziona przez jednego z referentów - mgr inż. Wiesława Kowalczyka z Kopalni Soli w Bochni i przekazana Prezesowi Związku Polaków w Rumunii - Janowi Piotrowi Babiasowi /deputowanemu do parlamentu Republiki Rumuńskiej/. Oprócz ciekawych prelekcji uczestnicy mogli również obejrzeć niezwykle interesujące wystawy towarzyszące imprezie.

Następnego dnia przewodnik miejski i beskidzki - pani Maria Woźnicka z Krakowa w sposób niezwykle kompetentny i interesujący poprowadziła krajoznawców na Cmentarz Salwatorski, gdzie spoczywają: Józef Mickiewicz - najmłodszy syn naszego Wieszcza, Eugeniusz Romer, Antoni Gołubiew, Mieczysław Kotlarczyk, Juliusz Osterwa, Jan Sztaudynger, Kazimierz Sosnowski, Stanisław Pi-goń, Kazimierz Wyka i wielu, wielu innych. Później członkowie Komisji Krajoznawczej ZG PTTK realizowali tzw. krajoznawczy program własny. Następnego spotkania w styczniu - do zobaczenia w Poznaniu!

Pola Kuleczka

NASZA GOSPODARKA

KARTA RABATOWA

W kilku ostatnich numerach Informacji wypowiadałem się na temat niektórych zagadnień dotyczących spółek prawa handlowego. Mam nadzieję, że rozważania teoretyczne potwierdzą wyniki działalności naszych spółek w 1994 roku. Analizie efektów ekonomicznych gospodarki PTTK poświęcimy artykuły w wiosennych wydaniach Informacji, po opracowaniu bilansów firm. W grudniu, kiedy zgodnie z tradycją kupujemy podarki swoim bliskim i znajomym, w wyniku czego nasza kieszeń pustoszeje, zastanawiamy się gdzie i jak kupić taniej. W gospodarce socjalistycznej ceny wszędzie były równe, a dostęp do dóbr ograniczony. Nikt więc nie stawiał sobie takich pytań. Dziś brakuje nam przede wszystkim pieniędzy, dlatego próbujemy rozwiązać problem obniżenia kosztów zakupu towarów i usług.

Najprościej odpowiadając na pytania gdzie i jak, stwierdzamy: tam gdzie sprzedają tanio stosując przy tym szeroką gamę ulg, inaczej mówiąc zniżek, a dokładniej rabatów handlowych. Czy jednak jest to opłacalne dla obu stron tj. sprzedającego i kupującego. Zyski klienta są widoczne "gołym okiem". Jeżeli sprzedawca zastosuje rabat kupimy usługę lub towar po niższej cenie. W naszej kieszeni pozostaną zaoszczędzone w ten sposób pieniądze. Pozornie mogłoby się wydawać, że druga strona transakcji traci. Okazuje się, że nie zawsze. Przeanalizujemy następującą sytuację. W miejscowości X są dwa sklepy ze sprzętem turystycznym. Oba płacą taki sam czynsz dzierżawny, mają tę samą wielkość, a w związku z tym te same koszty opalu, energii elektrycznej, telefonów i plac. Koszty te są niezależne od tego czy ktoś kupi towar czy nie. Dlatego nazywamy je kosztami stałymi. Oprócz tego do sklepów zakupiono towar, który jest potrzebny tylko wtedy gdy zapasy się kończą. Taki koszt zależny od tego ile się sprzedaje nazywamy zmiennym. Załóżmy, że nasze dwa jednakowe sklepy zakupiły w tej samej hurtowni, po tej samej cenie namioty. Pierwszy sklep ustalił cenę sprzedaży na 1000 zł /rzecz dzieje się po denominacji/. Drugi postanowił przyciągnąć do siebie 14 PTTK-wców, więc ustalił cenę na 900 zł. Pierwszy sprzedał 1 namiot, drugi 4 namioty. Koszty stałe oba sklepy miały identyczne, więc zapłaciły za czynsz, place pracowników, opał i energię po 400 zł. Cena hurtowa namiotu wynosiła 450 zł. Rachunek wyników pierwszego sklepu przedstawia się następująco: wpływy = 1000 zł; koszty = 400 zł + 450 zł = 850 zł; zysk brutto

1000 zł - 850 zł = 150 zł. Rachunek wyników drugiego sklepu jest następujący : wpływy $4 \times 900 \text{ zł} = 3600 \text{ zł}$; koszty = $400 \text{ zł} + 4 \times 450 \text{ zł} = 2200 \text{ zł}$; zysk brutto $3600 \text{ zł} - 2200 \text{ zł} = 1400 \text{ zł}$. Drugi sklep stosując niższą o 10% cenę sprzedał 4 razy więcej i zarobił 9,5 razy więcej. O wyniku decyduje bowiem nie tylko cena, ale także rotacja zapasów, czyli ilość towaru sprzedana w tej samej jednostce czasu, tym samym nakładem sił. Z analizy tej wynika jeden wniosek : **Oplaca się udzielać rabatu jeśli w zamian będzie się miało więcej klientów.**

By zrealizować ten cel wymyślono karty rabatowe. W Polsce działa już kilka systemów tego typu kart. Idea jest prosta. Właściciel /emitent/ karty stara się z jednej strony pozyskać osoby, które będą posługiwać się daną kartą, z drugiej strony firmy, które udziela rabatów posiadaczom karty. Im więcej atrakcyjnych firm, hoteli, usług i towarów z rabatem tym więcej chętnych do posiadania karty dającej dostęp do nich. I odwrotnie im więcej osób posiada daną kartę tym łatwiej pozyskać tych, którzy licząc na masową sprzedaż podpisują umowę z emitentem karty.

Najpopularniejszą kartą rabatową jest Karta Club S. Posługuje się nią ponad 300 000 osob. Wśród firm udzielających rabatu są zarówno wielkie kompanie jak np. PZU jak też prywatne małe sklepy spożywcze. Kartę rabatową wprowadził także Polski Związek Motorowy dla swoich członków / 35 tysięcy kart /. W PZM zastępuje ona znaczek potwierdzający zapłacenie składek. Karta w kolejnym roku będzie uprawniała nawet do znacznych zniżek przy holowaniu pojazdu. Karty rabatowe pod nazwą karta stałego klienta wprowadziło większość prywatnych autoryzowanych stacji obsługi samochodów w Warszawie. Wprowadziły je także restauracje i inne firmy gastronomiczne. Wiele naszych jednostek np. oddział w Międzyzdrojach honorują Młodzieżową Kartę Rabatową. Na świecie karty rabatowe zastąpiły wręcz legitymacje członkowskie. Największa organizacja turystów zmotoryzowanych w Europie niemiecka ADAC posiada 11 milionów członków, którzy co roku płacąc składkę otrzymują legitymację w formie karty kredytowej. O stażu decyduje posiadanie odpowiedniej ilości kart. Karta /legitymacja / uprawnia do bardzo wielu zniżek w tym na ubezpieczenia, holowanie, noclegi, wycieczki zagraniczne, a nawet bilety lotnicze. Istnieje też np. międzynarodowa karta rabatowa na usługi hotelowe uprawniająca do 50% zniżki w hotelach akceptujących kartę w dniu gdy wykorzystanie hotelu jest niższe niż 80%.

Z przedstawionej analizy wynikają pytania : czy warto taka kartę wprowadzić w PTTK i czy nie jest już za późno, skoro tyle różnego typu kart już funkcjonuje w Polsce. Jak wspomniałem najpopularniejsza karta zdołała dotąd zgromadzić 300 tysięcy zwolenników. Nasza organizacja posiada ponad 100 tysięcy członków. Ten fakt czyni nas atrakcyjnym partnerem dla jednostek handlowych. Najlepszym dowodem są zabiegi właściciela Karty Club S o powiązanie członkostwa w PTTK z ich kartą rabatową. Sadzę, że wprowadzenie na wzór wielu organizacji turystycznych podobnej karty w PTTK jest uzasadnione, choć rzeczywiście jest późno i dlatego przedsięwzięcie to należy zrealizować jak najszybciej. Kartą objęte zostałyby podstawowe zniżki organizacyjne w obiektach, ale także usługi firm zewnętrznych jak np. ubezpieczenia w podróży, noclegi w bazie nie należącej do PTTK, czy wreszcie zakupy w sklepie spożywczym. W małych miejscowościach podpisanie umowy z jednym sklepem spożywczym o udzielenie rabatów przy zakupie towarów członkom miejscowego koła czy oddziału może być atrakcyjną formą współpracy dla obu stron. Ważnym elementem jest więc upoważnienie oddziałów PTTK do podpisywania umów o udzielaniu rabatów. Aby uprościć system działania karty proponuję nie pobierać od firm dodatkowej opłaty od każdej transakcji wykonanej z użyciem karty /tak robi Karta Club S/. Firma udziela tylko rabatu naszemu członkowi a Zarząd Główny pokryje koszty wydania karty i informatora o firmach udzielających zniżek ze składek. Będzie to niższy koszt niż refundacja zniżek organizacyjnych gestorom bazy. Karta będzie wydawana raz na rok w dwóch wersjach dla dorosłych i dla młodzieży. Uprawnienia będą te same, ale wysokość składki różna. Zniżki dla kadry mogłyby być udzielane jak dotąd w oparciu o legitymacje i refundowane. O ich wielkości jak dotąd decydowałby Zarząd Główny.

Myślę że czas wzbogacić naszą organizację o nowe rozwiązania i świadczenia, żeby nie sprawdziło się stare powiedzenie, że Polak mądry jest po szkodziu. Kartę rabatową wymyślono dawno. Coraz więcej firm ją wykorzystuje. A my ???

Schroniska, zwłaszcza górskie są symbolem turystyki przygodowej, bliskiej naturze, wymagającej wysiłku fizycznego i umiejętności postępowania się specjalnym wyposażeniem. Pomagają zrozumieć i odczuć jak bardzo człowiek jest związany z przyrodą, a także co znaczy ludzkie koleżeństwo w trudnej sytuacji.

Schroniska turystyczne są także symbolem Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego i jego protoplastów. Budowa schronisk wyzwała społeczną energię i zbliżała do siebie ludzi wartościowych, z inicjatywą. Wyróżniający się kierownicy schronisk, przyjaciele turystów w każdej potrzebie, obrastali legendami. Pod tym względem nic nie zmieniło się od 1873 roku, czyli od czasu gdy powstało Towarzystwo Tatrzańskie.

Zmieniły się natomiast znowu warunki gospodarowania. Zarząd Główny PTTK dla zapewnienia schroniskom dobrego funkcjonowania wybrał w 1990 roku formułę regionalnych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością. Jest ich obecnie 8, a mianowicie:

- „Sudeckie Hotele i Schroniska PTTK” sp. z o.o. w Jeleniej Górze /16 schronisk górskich z 980 miejscami/
- „Schroniska i Hotele PTTK „Karpaty” sp. z o.o. w Nowym Sączu /42 schroniska górskie z 2.060 miejscami/
- „Bieszczadzkie Schroniska i Hotele PTTK” sp. z o.o. w Sanoku / 7 schronisk górskich z 340 miejscami/
- „Szkoła Górską Przewodnictwa i Narciarstwa” sp. z o.o. w Karpaczu / 4 schroniska górskie z 130 miejscami/
- „Okręgowy Zespół Gospodarki Turystycznej PTTK” sp. z o.o. w Lublinie
- „Okręgowy Zespół Gospodarki Turystycznej PTTK” sp. z o.o. w Olsztynie
- „Zachodniopomorski Zespół Gospodarki Turystycznej PTTK” sp. z o.o. w Szczecinie
- „Tourmaco” sp. z o.o. w Warszawie.

Pięć lat temu PTTK posiadało 70 schronisk górskich z 3.750 miejscami noclegowymi, obecnie mamy 69 schronisk górskich z 3.500 miejscami noclegowymi. Frekwencja w schroniskach utrzymuje się na stałym poziomie, choć rok bieżący wskazywał na zwiększone zainteresowanie świadczonymi przez nie usługami. Pozwala to nam na zwiększenie nakładów na modernizację, remonty i inwestycje w tej bazie.

Spędzenie świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku w schroniskach ma tradycje w wielu rodzinach. Wszystkie obiekty są w tym roku dobrze przygotowane na przyjęcie gości. Ceny noclegów są zróżnicowane od 50 tys.zł w pokoju wieloosobowym do 300 tys. zł w pokojach jednoosobowych. Kierownicy schronisk zapewniają na życzenie wyżywienie, służą pełną informacją o okolicy, niejednokrotnie zapewniają wypożyczenie sprzętu.

Na nowej drodze schroniska PTTK dobrze sobie radzą i dobrze służą turystom.

Przygotowała:
Hanna Bunalaska
Zarząd Majątkiem PTTK

Mazowiecki Klub Górski „MATRAGONA”

przy Oddziale PTTK „Mazowsze”

organizuje i zaprasza
na

w dniu 14 stycznia 1995 r. (sobota)

Informacji udziela i zgłoszenia drużyn przyjmuje
Oddział „Mazowsze” w Warszawie, ul. Litewska 11/13,
tel. 29.39.47, poniedziałki i czwartki – godz. 14⁰⁰ - 16⁰⁰,
wtorki, środy i piątki – 9⁰⁰ - 16⁰⁰, do dnia 12.01.95.

16

ZIMOWE SPŁYWY KAJAKOWE

1. XXX Jubileuszowy Spływ Kajakowy na Brdzie pod hasłem :
„ 30 lat zimowych spływów w Polsce,,

Termin : 23 - 26. II. 1995 r.

Trasa : rzeka Brda Myłof - Bydgoszcz

Organizator : Bydgoski Klub Kajakowy PTTK
85 - 614 Bydgoszcz
ul. Głowackiego 16/56

2. II Ogólnopolski Spływ Kajakowy na Drwęcy

Termin : 10 - 12. II. 1995 r.

Trasa : Brodnica - Golub Dobrzyń

Organizator : Klub Turystyki Kajakowej „Arka V „
85 - 915 Bydgoszcz
ul. Sułkowskiego 52.

Wpisowe wynosi : 200 - 250 tys.zł.

PROPOZYCJE

PO SEZONIE, PRZED SEZONEM

Latem 1994 roku po raz dziewiąty ruszyli na beskidzkie szlaki uczestnicy obozów wędrownych Młodzieżowej Szkoły Turystyki Górskiej, organizowanych przez Regionalną Fundację Turystyki i Krajoznawstwa PTTK w Katowicach. W tym zakresie Fundacja jest kontynuatką tradycji, zapoczątkowanej w 1985 roku przez Zarząd Wojewódzki PTTK.

Kiedy w 1985 roku zaczynało się obozy MSTG, nikt nie przewidział, że będą się cieszyły takim powodzeniem. W bieżącym roku odbyło się 21 obozów, w których wzięło udział 420 uczestników (były lata, że organizowano 50 obozów, i mamy nadzieję, że lata te wrócą).

Tradycyjnym terenem obozów jest Beskid Żywiecki. W tym roku na jego trasach odbyło się 7 obozów, które rozpoczynały wędrowkę w Rycerce, a kończyły w Juszczyńcu. Trasa wiodła przez najatrakcyjniejsze partie Żywiecczyzny: przez Przegibek, Rycerzową, Krawców Wierch, Hałę Lipowską, Hałę Górową, Hałę Miziową, Korbielów, przełęcz Gluchaczki, Markowe Szczawiny, Babią Górę, Zawoję i Hałę Krupową. Nocowano w schroniskach PTTK oraz bazach namiotowych, prowadzonych przez Oddział Międzuczelniany PTTK w Katowicach.

Od 1993 roku katowickie obozy MSTG wędrują również szlakami i bezdrożami Beskidu Niskiego. Ta wersja obozu korzysta ze swego rodzaju udogodnienia: nocując po kilka dni w tych samych obiektach, uczestnicy chodzą po górach bez zbędnego obciążenia plecakami. Trasa obozów w Beskidzie Niskim została tak opracowana, by przybliżyć uczestnikom walory krajoznawcze tego terenu: kulturę Łemków, architekturę drewnianych cerkiewek, zapomniane cmentarze z I wojny światowej, no i - oczywiście - góry! Trasa obozu biegła z Gorlic przez Magurę Wątkowską, Bartne, Świątkową Wielką, Nieznajową, Magurę Małastowską, Gładyszów, Konieczną, Kwiatów, Skwirtne, Wysową - do Uścia Gorlickiego, a nocowano w baczówce PTTK w Bartnem, w schronisku na Magurze Małastowskiej i w schronisku PTSM w Uściu Gorlickim.

Trzecia trasa, zaproponowana po raz pierwszy latem tego roku, wiodła przez najciekawsze partie Bieszczadów. Zorganizowana po raz pierwszy od razu cieszyła się największą

popularnością. Zniknęła już co prawda legenda Bieszczad - polskiego Dzikiego Wschodu, "Rancza Teksas", wypasów wakacyjnych czy zimowij "Siekierzady", ale corocznie młode pokolenie pragnie osobiście skonfrontować zasłyszane opinie z rzeczywistością. Bieszczadzka trasa zaczynała się w Sanoku od wprowadzenia etnograficzno-historycznego (skansen i kolekcja ikon Muzeum Historycznego). Potem z Komańczy przez Wielki Dział wiodła do Cisnej, przez Falową, Jaworzec i Smerek do Wetliny (leniwi mogli tę trasę pokonać nowo otwartym odcinkiem kolejki bieszczadzkiej z Cisnej do Wetliny). Następnie przez obie połoniny: Wetlińską i Caryńską do Ustrzyk Górnych, wejście na Tarnicę i Wielką Rawkę i zakończenie obozu w Sanoku, po wcześniejszym zwiedzeniu Muzeum Przyrodniczego Bieszczadzkiego Parku Narodowego w Ustrzykach Dolnych. Noclegi na tej trasie zarezerwowano w domkach kempingowych PTTK w Sanoku na Białej Górze, w baczówce PTTK pod Honem w Cisnej, w Domu Wycieczkowym PTTK w Wetlinie oraz na kempingu w Ustrzykach Górnych.

Uczestnicy na wszystkich obozach, poznając najciekawsze partie gór, przyswajali jednocześnie wiedzę niezbędną do zdobycia przez nich uprawnień Młodzieżowego Organizatora Turystyki. Gromadzono także punkty do GOT (na popularną i małą brązową, chociaż na niektórych trasach zdobywano nawet 250 punktów). Młodzież otrzymała literaturę turystyczną i materiały informacyjne o obozach. Oczywiście jest, że zapewniono im także całodienne wyżywienie.

Na koniec o cenach (choć podobno dżentelmeni o tym nie mówią). 13-dniowe obozy kosztowały uczestników: w Beskidzie Żywieckim - 1.400.000 zł, w Beskidzie Niskim i Bieszczadach - po 1.750.000 zł. Jak na realia roku 1994, nie są to ceny wygórowane.

Regionalna Fundacja Turystyki i Krajoznawstwa PTTK w Katowicach (ul. Dyrekcyjna 10, tel. (0-3)1539352) już dziś zachęca oddziały PTTK do skorzystania z oferty MSTG w roku 1995. Będziemy starali się utrzymać dotychczasowe trasy obozów, choć trudno będzie utrzymać dotychczasowe ceny.

Zapraszamy, czekamy na wstępne zamówienia.

Edward Wieczorek

Regionalna Pracownia Krajoznawcza PTTK
Katowice

WARTO PAMIĘTAĆ

KOMISJA HISTORII I TRADYCJI ZG PTTK

Ważniejsze rocznice przypadające w 1995 roku

- 175 rocznica urodzin Tytusa Chałubińskiego /29.XII.1820 - 4.XII.1889/ wybitnego lekarza i przyrodnika, badacza Tatr, zasłużonego dla rozwoju Zakopanego, Członka Honorowego Towarzystwa Tatrzańskiego.
- 150 rocznica urodzin /i 85 rocznica śmierci/ Zygmunta Glogera /3.XI.1845 - VIII.1910/ historyka, etnografa, pierwszego Prezesa PTK.
- 150 rocznica uruchomienia pierwszej w Kongresówce linii kolejowej /Warszawa - Grodzisk Mazowiecki - 15.VI.1845/.
- 125 rocznica urodzin Mikołaja Wisznickiego /1870 - 23.VI.1954/ malarza, fotografa, publicysty, współzałożyciela PTK.
- 125 rocznica wydania "Ilustrowanego przewodnika do Tatr, Pienin i Szczawnicy" Walerego Eljasza Radzikowskiego.
- 120 lat przewodnictwa turystycznego w Polsce.
- 120 rocznica urodzin Cyryla Ratajskiego /3.III.1875 - 19.X.1944/ założyciela w 1909 r. Polskiego Towarzystwa Turystycznego "Beskid" w Cieszyńcu oraz współzałożyciela Towarzystwa Krajoznawczego w Poznaniu /12.VI.1913/ oraz PTK w Poznaniu w grudniu 1919 r.
- 120 rocznica urodzin Kazimierza Sosnowskiego /1875-1954/ nauczyciela, wybitnego działacza turystyczno-krajoznawczego w Krakowie, Członka Honorowego PTT.
- 90 rocznica śmierci Walerego Eljasza Radzikowskiego, badacza Tatr i działacza Towarzystwa Tatrzańskiego /22.III.1905/.
- 90 lat Oddziału PTT /PTTK/ w Żywcu /14.V.1905/.
- 85 rocznica śmierci Klimka Bachledy w ścianie Małego Szczytu Jaworowego /6.VIII.1910/ znanego przewodnika, członka TOPR.
- 85 lat od założenia czasopisma PTK "Ziemia" /1.I.1910/.
- 85 lat Oddziałów PTK /PTTK/ w Chełmie /28.IV.1910/, Pińczowie /12.XI.1910/ i Sandomierzu.
- 80 rocznica urodzin Czesława Piskorskiego /27.II.1915 - 6.V.1987/, publicysty, wybitnego działacza turystyczno-krajoznawczego w Szczecinie, Członka Honorowego PTK.
- 75 rocznica Bitwy Warszawskiej /sierpień 1920/.
- 75 lat Oddziału PTT/PTTK w Nowym Targu.

- 75 lat Oddziałów PTK/PTTK w Bydgoszczy /24.IV.1920/ i Ojcowie.
- 70 lat Oddziału PTT/PTTK w Jarosławiu /25.III.1925/.
- 70 rocznica uruchomienia schroniska PTT na Baraniej Górze /15.VII.1925/.
- 70 rocznica istnienia obecnego schroniska na Hali Gąsienicowej /12.VII.1925/ wybudowanego przez Oddział Warszawski PTT.
- 70 lat Oddziału PTK/PTTK w Starogardzie Gdańskim /24.IX.1925/.
- 65 lat Oddziałów PTT/PTTK w Bielsku Białej i Sosnowcu.
- 65 lat Oddziału PTK/PTTK w Zamościu /24.II.1930/ i Chojnicach /30.III.1930/.
- 60 lat od ustanowienia przez PTT Górskiej Odznaki Turystycznej.
- 60 lat Oddziału PTK/PTTK w Końskich /9.XI.1935/.
- 60 lat od uruchomienia schroniska PTT na Przegibku w Beskidzie Żywieckim.
- 50 rocznica zakończenia w Europie II wojny światowej /8.V.1945/.
- 50-cio lecie powrotu do Macierzy Ziemi Zachodnich i Północnych.
- 50 rocznica powstania Dolnośląskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego.
- 50 lat Oddziałów PTK/PTTK w Gostyninie i Warce
- 40 lat od nawiązania przez PTTK współpracy ze Związkami Zawodowymi.
- 40 lat od uruchomienia schronisk PTTK na Polanie Chochołowskiej w Tatrach i na Magurze Małastowskiej w Beskidzie Niskim.
- 40 lat Oddziałów PTTK w Dębicy, Dzierżoniowie, Grodzisku Mazowieckim, Gryficach, Kępnie, Nowym Dworze Lubawskim, Nysie, Ostródzie, Raciborzu, Skarżysku Kamiennym, Suchoj Beskidzkiej, Środzie, Świdnicy, Zawierciu.
- 40 lat utworzenia Klubu Turystów Pleszych "Wiercipięty" w Szczecinie.
- 25 lat od utworzenia Ośrodka Kultury Turystyki Górskiej przy schronisku PTTK na Jaworzynie Krynickiej.

APELI

Komisja Opieki nad Zabytkami ZG PTTK pragnie zaktualizować dokumentację dotyczącą funkcjonowania komisji oddziałowych. W związku z tym prosimy o pilne przesłanie na adres ZG PTTK /z dopiskiem: Komisja Opieki nad Zabytkami/ następujących danych:

- nazwa oddziału i komisji;
- adres oddziału /z kodem pocztowym, telefonem, ew. telexem czy telefaksem/;
- imię i nazwisko przewodniczącego i sekretarza /ew. adresy domowe, telefony/;
- liczba członków komisji;
- liczba instruktorów;
- liczba społecznych opiekunów zabytków.

Prosimy też o krótkie /w kilku zdaniach/ informacje o pracy w 1994 r. i zamierzeniach na rok 1995 oraz o ewentualne zgłoszenie postulatów pod adresem Komisji ZG PTTK.

Jeśli komisja oddziałowa działa wspólnie /np. z komisją krajoznawczą, czy ochrony przyrody/ prosimy również o przekazanie powyższych danych. Informacje pomogą nam w wymianie informacji, umożliwią kontakt a także ew. wysyłanie zaproszeń na imprezy Komisji Opieki nad Zabytkami ZG PTTK.

Czekamy.

PRZEDRUKI

INFORMATOR

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej

Kancelaria Prezydenta

Numer 36 - 37 (81-82)

5 - 18 września 1994

Kancelaria Prezydenta

Biuro Prawne

Komunikat

Dnia 8 września 1994 r. Prezydent RP Lech Wałęsa podpisał zarządzenie w sprawie uznania za "pomniki historii" piętnastu zabytków nieruchomych o szczególnej wartości dla kultury narodowej.

Wcześniej, zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury i o muzeach (Dz.U. Nr 10, poz. 48 z późn. zmianami) do Prezydenta z wnioskiem w tej sprawie wystąpił minister kultury i sztuki Kazimierz Dejmek.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 w/w ustawy Prezydent RP za "pomniki historii" uznał:

1. Biskupin - rezerwat archeologiczny
2. Częstochowa - Jasna Góra - zespół klasztoru o.o. Paulinów
3. Frombork - zespół katedralny
4. Gdańsk - miasto w zasięgu obwarowań XVII w.
5. Gnieszno - Katedra p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i św. Wojciecha
6. Kazimierz Dolny
7. Kraków - historyczny zespół miasta
8. Krzemionki - kopalnie krzemienia z epoki neolitu
9. Malbork - zespół zamku krzyżackiego

10. Ostrów Lednicki
11. Toruń - Stare i Nowe Miasto
12. Warszawę - historyczny zespół miasta z traktem królewskim i Wilanowem,
13. Wieliczkę - kopalnię soli,
14. Wrocław - zespół historycznego centrum,
15. Zamość - historyczny zespół miasta w zasięgu obwarowań XIX wieku.

Uznanie przez Prezydenta zabytków o szczególnej wartości dla kultury narodowej za "pomniki historii", daje możliwość przedstawienia niektórych z tych obiektów Komitetowi Dziedzictwa Światowego w celu wpisania ich na "Listę dziedzictwa światowego" i objęcia ochroną na podstawie Konwencji w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego przyjętej w Paryżu 16.11.1972 r., a ratyfikowanej przez Polskę 6.05.1976 r.

Wcześniej na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Naturalnego zostały wpisane:

- * Warszawa - Stare i Nowe Miasto
- * Kraków - Stare Miasto
- * Wieliczka - zabytkowa kopalnia soli
- * Zamość - Stare Miasto
- * Oświęcim
- * Białowieża

Lista zabytków, którą należy uznać za pomniki historii została opracowana przez Radę Ochrony Zabytków przy Ministrze Kultury i Sztuki.

Przed podjęciem ostatecznej decyzji Prezydent zasięgnął w tej sprawie opinii Zespołu Ochrony Zabytków swojej Rady do spraw Kultury.

Materiały kartograficzne i faktograficzne umożliwiające przygotowanie zarządzeń Prezydenta przedstawił Urząd Generalnego Konserwatora Zabytków.

Należy podkreślić, że uznanie za "pomniki historii" piętnastu zabytków jest pierwszym tego typu aktem w powojennej historii Polski.

Zarządzenie Prezydenta o uznaniu za pomniki historii wchodzi w życie z dniem ogłoszenia ich w Monitorze Polskim.

Przy okazji tej sprawy wypada zauważyć, że ustawa z 1962 r. o ochronie dóbr kultury i o muzeach (wielokrotnie nowelizowana) sama jawi się już w tej chwili jak zabytek, w którym wielokrotnie zalepiano dziury i pęknięcia, tylko nigdy nie zrobiono kompleksowej renowacji, w tym wypadku w postaci chociażby wydania tekstu jednolitego ustawy.

Niestety, sama ustawa z faktem uznania zabytku za "pomnik historii" nie wiąże żadnych szczególnych uprawnień, być może wymyśli coś w tej sprawie minister kultury i sztuki, który w ramach delegacji ustawowej winien w drodze rozporządzenia określić organizację i sposób ochrony pomników historii.

Dyrektor Generalny
w Kancelarii Prezydenta
Rzeczypospolitej Polskiej
Andrzej Gliniecki

Warszawa, 1994.09.09.

● Mówi Przewodniczący Komisji Turystyki Pieszej ZG PTTK ●

Kol. Wiesław Karger -

XXXV OGÓLNOPOLSKI WYSOKOKWALIFIKOWANY RAJD PIESZY

Komisja Turystyki Pieszej ZG PTTK dokonała oceny przebiegu Ogólnopolskiego Wysokokwalifikowanego Rajdu Pieszego. Jest on jedną z dwu imprez organizowanych przez jednostki terenowe PTTK na zlecenie i pod patronatem KTP ZG PTTK. Zapewne nazwa obecnych imprez nie odzwierciedla pierwowzoru, ale w obecnych czasach, przy rozwoju techniki, pozwala na dokładne poznanie regionu i uprawianie turystyki pieszej.

Jubileuszowy XXXV już Rajd został przygotowany i przeprowadzony przez działaczy z Klubu Turystów Pieszych PTTK "Chwast" z Zielonej Góry, Koła PTTK "Morena" z Zielonej Góry oraz Oddziału PTTK "Ziemi Zbąszyńskiej" w Zbąszynie przy ogromnej pomocy i wsparciu Honorowego Komitetu Organizacyjnego na czele z wojewodą zielonogórskim Marianem Eckertem.

Rajd odbył się latem 1994 r. na trzech trasach: 2-uch czterenastodniowych /start w Rzepinie i Krzyżu/i jedenastodniowej z Głogowa. Rajd zorganizowali: Michał Popławski - komandor, Zdzisław Sztrefel - szef mety, Jolanta Patan - szef sekretariatu, Waldemar Osypiński - kierownik trasy pierwszej przy udziale Stefana Barszczewskiego i Witolda Ostafińskiego, Macieja Kwiatkowskiego - kierownika trasy nr.2, przy udziale Teresy Komin, Ryszarda Sobczaka - kierownika trasy nr.3, przy udziale Beaty Musiałowskiej i Jadwigi Sobczak.

W Rajdzie uczestniczyły 294 osoby / na trasach odpowiednio 180, 40 i 74 /. Uczestnicy imprezy w ramach wpisowego otrzymali: pamiątkowy znaczek metalowy, materiały krajoznawcze, w tym najnowsze mapy turystyczne regionu, zabezpieczenie miejsca na biwak, możliwość kąpeli w jeziorach i basenach, przeóz sprzętu biwakowego i plecaków, wszechstronną informację krajoznawczą o obiektach znajdujących się na trasie wędrówki, wycieczkę

autokarową do wybranych miejsc poza trasą wędrówki, jeden posiłek, pomoc w zakupie pieczywa i produktów żywnościowych, załadunek sprzętu, nagrody w konkursach ...

Na szczególne podkreślenie zasługuje umiejętność pozyskania dużej grupy sponsorów oraz zaangażowanie władz miast i gmin, przez które przechodziły trasy Rajdu. Doskonale współpracowano z dowódcami jednostek wojskowych straży granicznej w Krośnie Odrzańskim i dywizji WP w Gubinie. Pozwoliło to na uzyskanie taniego transportu samochodowego oraz zbiorników na wodę pitną. Dużą pomoc okazały władze samorządowe miast i ogniwa PTTK / poza Oddziałem PTTK w Zaganiu /, które udostępniły nieodpłatnie do zwiedzania liczne zabytkowe obiekty, zorganizowały spotkania, prelekcje, koncerty.

Zakończenie Rajdu odbyło się w parku obok PTSM w Zielonej Górze. Zakończenie imprezy poprzedziło spotkanie wojewody, burmistrzów miast, dowódców jednostek wojskowych i sponsorów z reprezentantami uczestników i organizatorów, którzy turystyczną piosenką i okolicznościowym wierszem przekazali podziękowania władzom, sponsorom i organizatorom za umożliwienie dogłębnego poznania Środkowego Nadodrza, a zwłaszcza bardzo serdeczne przyjęcie uczestników zarówno przez władze jak i mieszkańców.

Przy ognisku z udziałem: wojewody, burmistrzów miast, wójtów gmin, przedstawicieli jednostek WP, sponsorów, Honorowego Członka Towarzystwa - Ryszarda Harajdy, członków ZG PTTK - Poli Kuleczki, Konrada Bieleckiego, Wiesława Kargera wręczono dyplomy i nagrody: w konkursie krajoznawczym - W. Krukowi z Zawiercia, H. Klein z Kwidzyna i J. Barszczowi z Radomia, w konkursie piosenki turystycznej - Bradeli z Radomia, dla najliczniejszej drużyny - Łazikom z Włoszakowic, dla najsympatyczniejszych uczestników - Z. Steciowi ze Szczecina, A. Wójcik z Biłgoraja i A. Mężyk z Ostrowca Św., dla najmłodszego - R. Kowalewskiego z Opoli, dla najstarszego - T. Ligęzy vel Ozimka z Jeleniej Góry.

Słoneczna pogoda, czyste jeziora, bezmiar lasów, bez zakazu wstępu do nich, ciekawe szlaki, świetna organizacja stworzyło sympatyczną, przyjacielską atmosferę. Rajd oceniono jako najlepiej zorganizowaną imprezę tego typu na przestrzeni ostatnich 10 lat.

RAJD MOTOROWY SZLAKIEM TWÓRCY MAZURKA DĄBROWSKIEGO

Staraniem działaczy PTTK i z inicjatywy oddziałów Stowarzyszenia Miłośników Tradycji Mazurka Dąbrowskiego w Gdańsku i Pile przy wsparciu wojewodów poznańskiego i pilskiego odbył się na Pałukach I Ogólnopolski Jesienny Rajd Motorowy. Uczestnicy postawili sobie za cel dotrzeć do miejsc związanych z Józefem Wybickim. Trasa biegła z Margonina poprzez Gołańcz, Kcynię, Wągrowiec, Rogoźno, Wełnę, Parkowo, Chodzież. W Rajdzie ogółem udział wzięło ponad 70 uczestników. Rajd wzbudził duże zainteresowanie. Przejazd uczestników specjalnie oznakowanymi samochodami stanowił znaczące wydarzenie w życiu miejscowej społeczności. Zwiedzono zabytki na trasie i miejsca ściśle związane z twórcą Mazurka. W każdym mieście spotykano się z przedstawicielami władz, którzy uhonorowani zostali pamiątkowym medalem J. Wybickiego i H. Dąbrowskiego. Przyznano też odznaki zgodnie z regulaminem opracowanym przez KTP ZG PTTK Szlakiem Mazurka Dąbrowskiego. Zwiedzono muzea regionalne w Wągrowcu i Rogoźnie. W Domu Kultury w Kcyni uczestnicy powitani zostali przez kapelę ludową. W Parkowie dzieci miejscowej szkoły zbiorczej przygotowały specjalny program słowno-muzyczny i scenki rodzajowe z epoki J. Wybickiego. Wielkie wrażenie wywołało zwiedzenie Kalwarii i Sanktuarium Krzyża Świętego w Kcyni, modrzewiowego kościołka

w Wełnie, kościółka w Parkowie i Chodzieży. Z zainteresowaniem obejrzano jedyny w kraju pomnik ks. Jakuba Wujka, który jak powiedział kardynał S. Wyszyński "...dał mowie polskiej Pismo Święte".

Na zakończenie Rajdu odbyło się spotkanie uczestników z przedstawicielami władz. Oklaskami skwitowano odczytane pismo do uczestników Rajdu wojewody poznańskiego. Podkreślono doskonałą organizację Rajdu. Był on jednym z etapów przygotowywanej sesji popularyzatorskiej: Mazurek na Pomorzu.

XII OGÓLNOPOLSKI GÓRSKI RAJD PRZEWODNIKÓW PTTK "MIĘDZYGÓRZE 94"

Już od dwunastu lat przewodnicy turystyczni spotykają się i wędrują na Ogólnopolskich Rajdach Przewodników. W tym roku Rajd zorganizował i przeprowadził Oddział PTTK i Koło Przewodników w Łądku Zdroju. Przeszło 260 uczestników XII Ogólnopolskiego Górskiego Rajdu Przewodników PTTK w dniach 29.09.-2.10.1994 r. wędrowało w Masywie Śnieżnika, Czarnej Góry, Trójmorskiego Wierchu. Zwiedzili Jaskinię Niedźwiedzia, Pragę czeską oraz zamki i jaskinie w Czechach. Jesienna pogoda, pogoda ducha, wzajemne spotkania i przyjaźnie, pozwoliły na miłe spędzenie trzech dni na turystycznych trasach i górskich ścieżkach.

SEMINARIUM COFG PTTK W KRAKOWIE

W dniach 14-15 października br. w Centralnym Ośrodku Turystyki Górskiej PTTK w Krakowie odbyło się SEMINARIUM SZKOLENIOWE DLA PILOTÓW WYCIECZEK ZAGRANICZNYCH I PRZEWODNIKÓW TURYSTYCZNYCH z interesującymi i jednocześnie trudnymi tematami:

- konflikt w zespole ludzkim, osobowość pilota i przewodnika, motywacje i potrzeby pilota i przewodnika, metodyka oprowadzania wycieczek, odpowiedzialność karna, cywilna, służbowa oraz administracyjna, etyka przewodnika i pilota, bezpieczeństwo na wycieczce.

Wykładowcami byli pracownicy nauki Akademii Wychowania Fizycznego w Krakowie: dr Zygmunt Kruczek, mgr. Marzenna Herzig, dr Jacek Szwaja.

Uczestnikami byli przewodnicy, piloci, pracownicy Wydziałów Kultury Fizycznej i Turystyki, przedstawiciele biur podróży, wszyscy oni wynieśli z seminaryjnego spotkania bardzo wiele. Materiał z Seminarium zawarty w skrypcie, a wydany przez organizatorów powinien posłużyć za dobry podręcznik do dalszych szkoleń naszej kadry.

SESJA SZKOLENIOWA DLA PRZEWODNIKÓW PTTK "BEZPIECZEŃSTWO W GÓRACH"

Tadeusz Mikulski, prezes Koła Przewodników Beskidzkich PTTK w Bielsku-Białej, członek Komisji Przewodnickiej ZG PTTK zorganizował w dniach 11-13.XI.94 r. w Buczkowicach, już IV SESJĘ SZKOLENIOWĄ DLA PRZEWODNIKÓW GÓRSKICH "BEZPIECZEŃSTWO W GÓRACH". Poruszono następujące zagadnienia:

- Aspekty bezpieczeństwa w pracy przewodnika górskiego.
- Psychologiczne aspekty przetrwania.
- Aklimatyzacja, improwizacja, przetrwanie.
- Profilaktyka.
- Ubezpieczenie NW i OC w pracy przewodniczej.

Z D D A C K O M I S J I

- Uprawianie turystyki w strefie nadgranicznej.
- Typowe wypadki górskie i zachorowania.
- Pierwsza pomoc w wypadkach górskich.
- Opatrunki twarde i miękkie.
- Użycie sprzętu ratowniczego.

Wykładowcami byli dżugoletni szkoleniowcy Grupy Beskidzkiej Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego: dr Ryszard Gerber, Marian Tadeusz Bielecki, Jan Łaciak, Piotr Siódzák, Piotr Van der Coghen, Tadeusz Mikułski, Józef Damek.

Przewiduje się, że następną V SESJA SZKOLENIOWA odbędzie się w Beskidach w maju 1995 roku.

ZNAKOWANE NIZINNE SZLAKI TURYSTYCZNE W 1994 ROKU.

Komisja Turystyki Pieszej Zarządu Głównego PTTK w Warszawie od szeregu lat sprawę koordynacji działalności terenowych komisji w utrzymaniu i rozbudowie nizinnych znakowanych szlaków turystycznych uznaje za jedno z najważniejszych zadań.

Realizacją tego zadania zajmuje się Podkomisja Szlaków działająca w składzie: przewodniczący - Konrad Bielecki (Radom), członkowie: Ryszard BAŁABUCH (Puławy) - chwilowo oddelegowany do pracy zawodowej w Moskwie, Tadeusz BUJWID (Białystok), Wiesław KARGER (Gdańsk), Grzegorz ŁUKOMSKI (Radom) - szlaki międzynarodowe i Józef TOKARZ (Koszalin).

W bieżącym roku poza prowadzeniem ewidencji szlaków (zatwierdzaniem nowych szlaków lub zmian przebiegu istniejących z uwagi na utwardzenie dróg, likwidacji ścieżek itp.) i znakarzy nizinnych szlaków turystycznych (szkolenie, udział w egzaminach) Podkomisja Szlaków już po raz trzeci dokonała lustracji wykonanych prac znakarskich.

Lustracji prac znakarskich dokonano w 18 jednostkach stwierdzając w wielu przypadkach lekceważenie zasad INSTRUKCJI ZNAKOWANIA SZLAKÓW TURYSTYCZNYCH jak:

- * unikanie wykonywania znaków szablonem, a zwłaszcza znaków skrzyżowania i strzałek,
- * brak starania o estetyczny wygląd znaku - zacieki farby, krzywe boczne krawędzie, przerwy pomiędzy paskami znaku, itp.
- * nieprawidłowe przeprowadzenie szlaków przez skrzyżowanie, rozwidlenie, odejście dróg i ścieżek, skrzyżowanie szlaku - ze środka takiego miejsca nie widać znaków dla obu kierunków wędrowania,
- * zła interpretacja zasady umieszczania znaku skrzyżowania szlaku,
- * bezzasadne stosowanie znaku "pionowego",
- * brak odnowienia wszystkich znaków na wspólnym przebiegu kilku szlaków i umieszczenie znaków poszczególnych szlaków na oddzielnych obiektach, zamiast stosowania znaku zblokowanego,
- * stosowanie znaków "czołowych" (równoległe do osi drogi) - mało widoczne zwłaszcza na grubych drzewach i słupach betonowych nawet z bliskiej odległości,
- * brak dodatkowego wyposażenia - drogowskazy i tablice z siecią szlaków,
- * zmianę przebiegu szlaków, bez wcześniejszej zgody komisji.

22

Jakość wykonywanych prac, terminowe ich rozliczanie i ustalenie planu prac znakarskich na 1995 rok były podstawowymi tematami OGÓLNOPOLSKIEJ NARADY ZNAKARZY NIZINNYCH SZLAKÓW TURYSTYCZNYCH, która

INFORMACJA

O TERMINACH ORGANIZOWANYCH W 1995 ROKU CENTRALNYCH IMPREZACH DLA PRZEWODNIKÓW PTTK

- XI Pielgrzymka Przewodników na Jasną Górę 11-12 marca
- XIII Ogólnopolski Górski Rajd Przewodników "Patri 95" 6-9 września
- Centralne obchody 120-lecia zorganizowanego Przewodnictwa PTT - PTK - PTTK - Zakopane 9-10 września
- XXIV Konkurs Krasomówczy Przewodników, Golub-Dobrzyń 24-26 listopada

Tadeusz Stefański

odbyła się w dniu 19.11.1994 w Warszawie.

W naradzie wzięło udział 39 osób z 31 jednostek wykonujących prace znakarskie. Kilka jednostek m.in: O. Akademicki PTTK w Bielsku-Białej, O. Miejski PTTK w Bydgoszczy, Międzyoddziałowa Komisja Turystyki Pieszej w Elblągu, Regionalny Ośrodek Programowy w Gdańsku, O. PTTK w Inowrocławiu, O. PTTK w Łodzi i O. Regionalny w Słupsku gdzie m. in. występują pewne nieprawidłowości zlekceważyły tą naradę.

Na naradzie poruszono również:

* sprawę gromadzenia danych do CENTRALNEJ KOMPUTEROWEJ EWIDENCJI NIZINNYCH SZLAKÓW TURYSTYCZNYCH,

* ustalenie ostatecznego przebiegu długodystansowego międzynarodowego szlaku "E-11" w ramach wspólnych poczynań z Europejskim Związkiem Wędrownictwa (EWV) - Słubice - Lubniewice - Międzyrzecz - Sieraków - Szamotuły - Czerwonak k. Poznania - Pobiedziska - Gniezno - Biskupin - Brzoza - Toruń - Golub-Dobrzyń - Iława - Grunwald - Olsztyn - Lidzbark Warmiński - Kętrzyn - Giżycko - Pisz - Ełk - Augustów - Sejny - Ogródniki - około 1.150 km, oraz ustalenia programu otwarcia szlaku w dniach 2-4.06.1995 w Ośrodku PTTK w Kamieniu.

W ustalonym terminie tj. do 15.10.1994 roku rozliczenia nadesłało 21 jednostek (w tym 2 częściowe), na naradę znakarzy przywieziono dalszych 9 rozliczeń, a dotychczas jest brak rozliczeń z 6 jednostek.

Opóźnianie w składaniu rozliczeń utrudnia pracę Podkomisji Szlaków, która w końcu roku musi dokonać lustracji prac znakarskich w przeważającej liczbie jednostek i często termin lustracji przesuwają na przyszły rok, co uniemożliwia wstrzymanie lub cofnięcie dotacji za źle wykonane prace.

Inny problem to nie realizowanie przedłożonego i zatwierdzonego planu prac znakarskich, poprzez rezygnację z części zadań lub zwiększanie ich zakresu, co uniemożliwia prawidłowe wykorzystanie otrzymanych środków finansowych.

Zbieranie danych do CENTRALNEJ KOMPUTEROWEJ EWIDENCJI ZNAKOWANYCH NIZINNYCH SZLAKÓW TURYSTYCZNYCH rozpoczęto przed dwoma laty opublikowaniem w INFORMACJACH ZG PTTK dwukrotnie ankiety o szlakach. Wystąpiono również z pismami do członków KTP ZG PTTK i członków Zarządu Głównego PTTK o pomoc w przekazaniu danych z ich terenu działania. Apel Komisji Turystyki Pieszej został odebrany z różnym skutkiem o czym świadczy aktualny stan szlaków wprowadzonych do pamięci komputera.

Na 44 województwa, gdzie występują szlaki nizinne, komplet danych posiadamy z 19 województw (43,2% nizin), z dalszych 8 województw jest prawie komplet danych (dalsze 18,2% nizin). W 6 województwach są dane o szlakach z jednego lub kilku oddziałów, zaś w 11 województwach brak danych poza odcinkami szlaków wkraczających z innego województwa.

Do jednostek PTTK z dwóch ostatnich grup KTP TG PTTK wysłało kolejny apel o przekazanie danych o szlakach.

Rozdział środków ich rozliczenie, ilościowy plan prac znakarskich w 1995 roku i stan danych w CENTRALNEJ KOMPUTEROWEJ EWIDENCJI SZLAKÓW przedstawiają poniższe zestawienia.

Radom, dnia 30 listopada 1994 r.

Konrad Bielecki

23

**WYKAZ SZLAKÓW W CENTRALNEJ KONTROLERCEJ EWIDENCJI NIŻYNNYCH ZNAKOWANYCH SZLAKÓW
TURYSTYCZNYCH W GRANICACH ADMINISTRACYJNYCH WOJEWÓDZTWA**

SYMBOL - WOJEWÓDZTWO	SZLAKI - KM		UWAGI
	OGÓLEM	UZGODNIO DO UZGOD	
BP BIALSKOPODLASKIE	0,0	0,0	całość
BK BIALOSTOCKIE	849,5	849,5	całość
BB BIELSKIE	251,5	251,5	O.M.Bydgoszcz, O."Szlak Brdy", O.Inowrocław
BY BYDGOSKIE	1.578,2	1.338,9	
CH CHEŁMSKIE	0,0	0,0	z WA.
CI CIECHANOWSKIE	13,3	13,3	część
CZ CZĘSTOCHOWSKIE	311,2	311,2	całość
EL ELBLĄSKIE	507,7	507,7	całość
GD GDAŃSKIE	964,4	964,4	całość
GO GORZÓWSKIE	26,1	26,1	z SZ
JG JELENIOGÓRSKIE	58,0	58,0	SZLAKI GÓRSKIE, część O.Bolesławiec
KL KALISKIE	118,9	118,9	O.Krotoszyn, O.Ostrów
KA KATOWICKIE	2.408,6	2.408,6	całość
KI KIELECKIE	475,6	475,6	całość
KN KONIŃSKIE	187,4	187,4	całość
KO KOSZALIŃSKIE	756,4	756,4	całość
KR KRAKÓWSKIE	27,0	27,0	część
KS KROSNIENSKIE	-	-	z BB i KA
LG LEGNICKIE	385,1	385,1	SZLAKI GÓRSKIE
LE LESZCZYŃSKIE	388,0	388,0	O.Jawor, O.Lubin
LU LUBELSKIE	373,5	343,7	O.Kościan, O.Rawicz
ŁO ŁÓDZKIE	387,0	387,0	część
NS NOWOSĄDECKIE	205,6	205,6	całość
OL OLSZTYŃSKIE	438,3	438,3	SZLAKI GÓRSKIE
OP OPOLSKIE	175,1	175,1	całość
OS OSTROŁECKIE	15,0	15,0	część
PI PILSKIE	7,3	7,3	z OL i SE
PT PIOTRKOWSKIE	384,9	384,9	z BY
PL PŁOCKIE	368,0	368,0	całość
PO POZNANSKIE	55,4	55,4	całość
PR PRZEMYSKIE	0,0	0,0	O.Września, pozostałe szlaki w trakcie opracowania
RA RADOMSKIE	496,7	496,7	SZLAKI GÓRSKIE
RZ RZESZÓWSKIE	352,5	352,5	całość
SE SIEDLECKIE	174,7	174,7	całość
SI SIERADZKIE	66,1	66,1	część
SK SKIERNIEWICKIE	44,8	44,8	z ŁD
SŁ SŁUPSKIE	1.133,8	1.133,8	z WA
SU SUWAŁSKIE	926,2	926,2	całość
SZ SZCZECIŃSKIE	277,3	277,3	całość
TG TARNOBRESKIE	133,5	133,5	całość
TA TARNÓWSKIE	677,5	677,5	całość
TO TORUŃSKIE	9,0	9,0	całość
WB WAŁBRZYSKIE	1.279,2	1.279,2	SZLAKI GÓRSKIE, z LG
WA WARSZAWSKIE	0,0	0,0	całość
WŁ WŁOCŁAWSKIE	76,5	76,5	O.Ciechocinek

WR	WROCLAWSKIE	179,3	0,0	179,3	część
ZA	ZAMOJSKIE	11,0	0,0	11,0	z TC
ZG	ZIELONOGORSKIE	133,0	0,0	133,0	O.Zielona G.(część), O.Zagań
O G O Ł E M		18.987,8	8.205,8	10.782,0	

PLAN PRAC ZNAKAFKICH W 1995 ROKU

L.p.	JEDNOSTKA PTTK	SZLAKI - KM		DROGOW	TABLIC	SZUPY
		ODNOWION	SKASOWAN			
1.	BIALOWIEZA	11,0	2,5	17	8	13
2.	BIALYSTOK - im. Z.Glogera	-	-	-	-	-
3.	BOLESŁAWIEC - Regionalny	106,0	-	-	-	-
4.	BYDGOSZCZ - Miejski	27,8	-	2	2	-
5.	BYDGOSZCZ - "Szlak Brdy"	66,0	-	20	10	38
6.	CZĘSTOCHOWA - ROP	321,0	-	154	27	53
7.	INOWROCŁAW	137,5	10,0	130	28	90
8.	JAWOR	161,0	5,0	194	-	18
9.	KATOWICE - Fundacja	1.384,0	70,1	33	-	-
10.	KOSZALIN	166,5	18,0	33	-	-
11.	LEGNICA -	147,1	-	76	12	36
12.	LUBLIN - Miejski	486,0	-	10	6	12
13.	ŁÓDŹ - im. J.Czeraszkiwicz	197,0	-	78	4	10
14.	ŁOMŻA - Warmińsko-Mazurski	61,5	-	1	1	-
15.	OLSZTYN - ROP	48,5	10,0	63	5	8
16.	OPOLE - Miejski	165,5	-	19	1	1
17.	PINZOW - Miejski	156,5	-	50	10	5
18.	RADOM - Miejski	117,0	-	34	6	2
19.	RAWICZ	127,7	11,0	7	-	-
20.	RZESZÓW	119,5	-	33	14	56
21.	SUWAŁKI - "Jaćwież"	920,9	-	49	-	-
22.	TARNOBRZEG	299,5	-	65	-	-
23.	TORUŃ - Miejski	434,0	-	-	-	-
24.	TORUŃ - Miejski	542,2	-	95	31	148
25.	WARSZAWA - Stołeczny Wojskowy	213,0	-	-	-	-
26.	WROCLAW	270,8	-	96	23	66
27.	ZAMOSĆ	730,3	126,6	1.259	188	556
28.	R A Z E M :	7.619,8	126,6	1.259	188	556
29.						

**Zapraszamy do pełnego, bezpłatnego
korzystania
z materiałów zawartych w " Informacjach ZG
PTTK "**

L.P.	O D D Z I A Ł	PTTK	LUSTRUJĄCY	ZAPOTRZEBOWA- NIE	PRZYDZIAŁ	ROZLICZONO
1.	BIAŁOWIEŻA		T. Bujwid	10.230.000	7.500.000	10.545.000
2.	BIAŁYSTOK - Regionalny		T. Bujwid	20.932.500	20.000.000	20.932.500
3.	BIAŁSKO-BIAŁA - Akademicki		K. Bielecki	26.300.000	20.000.000	
4.	BOLESŁAWIEC		K. Bielecki	19.125.000	14.000.000	12.306.000
5.	BYDGOSZCZ - Miejski		W. Karger	41.895.000	31.000.000	14.705.000
6.	BYDGOSZCZ - "Szlak Brdy"		G. Łukomski	87.120.000	69.000.000	74.245.000
7.	CIECHOCINEK		G. Łukomski	4.860.000	4.860.000	6.840.000
8.	CZESTOCHOWA - Akademicki		G. Łukomski	3.360.000	3.360.000	
9.	ELBLĄG (RKTP)		W. Karger	26.990.000	20.000.000	
10.	GDAŃSKI		W. Karger	92.022.500	70.000.000	35.497.500
11.	INOWROCŁAW		W. Karger	25.870.000	19.000.000	22.530.000
12.	JAWOR		K. Bielecki	42.325.000	30.000.000	* 13.960.000
13.	KATOWICE - Fundacja		K. Bielecki	218.595.000	174.000.000	* 98.743.500
14.	KOSZALIN		J. Tokarz	39.270.000	31.000.000	22.837.500
15.	LEGNICA		K. Bielecki	52.577.500	39.000.000	* ZREZYGNOWALI
16.	LUBACZÓW		K. Bielecki	23.915.000	18.000.000	* ZREZYGNOWALI
17.	LUBIN		G. Łukomski	13.400.000	10.000.000	* 37.432.600
18.	LUBLIN - Miejski		T. Bujwid	51.345.000	41.000.000	* 11.485.000
19.	ŁÓDŹ		K. Bielecki	11.485.000	9.000.000	14.337.500
20.	ZOMŻA		T. Bujwid	33.827.500	13.000.000	36.267.500
21.	OLSZTYN - Warmińsko-Mazur.		T. Bujwid	32.285.000	26.000.000	32.003.000
22.	OPOLE ROP		K. Bielecki	31.500.000	35.000.000	19.610.000
23.	PŁOCK - Miejski		J. Tokarz	44.045.000	13.500.000	29.810.000
24.	RADOM - Miejski		K. Bielecki	37.810.000	30.000.000	14.245.000
25.	RAWICZ		K. Bielecki	14.245.000	10.500.000	25.892.500
26.	RZESZÓW - Miejski		K. Bielecki	37.287.500	30.000.000	33.350.000
27.	SĘPSK - Regionalny		J. Tokarz	59.765.000	37.500.000	95.721.500
28.	SUWAŁKI - "Jacwież"		T. Bujwid	101.010.000	81.000.000	6.455.000
29.	SZCZECIN - Zachodniopomor.		J. Tokarz	114.812.500	81.500.000	ZREZYGNOWALI
30.	TARNÓW		K. Bielecki	6.212.000	5.000.000	148.528.000
31.	WAŁCZ		J. Tokarz	24.445.000	18.300.000	* 7.575.000
32.	WARSZAWA - Stołeczny Wojsko		W. Karger	143.560.000	90.000.000	60.000.000
33.	WRÓCŁAW - "Wrocławski"		K. Bielecki	22.385.000	18.000.000	15.780.000
34.	WRZEŚNIA		K. Bielecki	5.668.500	4.000.000	
35.	ZAMOŚĆ		K. Bielecki	80.810.000	60.000.000	
36.	ZAGAN		K. Bielecki	15.500.000	15.500.000	
37.	PINCZÓW		K. Bielecki	7.215.000		
38.	TARNOBRZEG			25.500.000		
39.	Ilustracja prac znakarskich			15.000.000	15.000.000	22.838.100
O G O Ł E M :				1.666.760.500	1.214.520.000	944.773.200

* - rozliczenie złożono w dniu 19.11.1994 - na naradzie znakarzy.

III OGÓLNOPOLSKIE TRIENNALE KSIĄŻKI KRAJOZNAWCZO-TURYSTYCZNEJ

POZNAŃ, 25-28 PAŹDZIERNIKA 1994 R.

Komisja Krajoznawcza Zarządu Głównego PTTK podjęła wiosną bieżącego roku inicjatywę organizacji kolejnego III Ogólnopolskiego Triennale Książki Krajoznawczo-Turystycznej. Poprzednie odbyły się w Białymstoku - I - w 1987 r. i II - w 1990 r. Starania przewodniczącego Komisji Włodzimierza Łęckiego /w jednej osobie wojewody poznańskiego/ doprowadziły do zainteresowania tą inicjatywą Zarządu Międzynarodowych Targów Poznańskich. Postanowiono zorganizować III Triennale 25-28 października 1994 r. przy okazji IV Międzynarodowego Salonu Turystycznego TOUR SALON'94 w Poznaniu. Prócz wyżej wymienionych do organizacji imprezy włączył się również Wielkopolski Klub Publicystów Krajoznawczych PTTK.

Komisja Krajoznawcza ZG PTTK powołała Radę Programową Triennale, na czele której stanął Janusz Żmudzinski - wiceprzewodniczący Komisji. Jego zastępcą zgodził się być Bogusław Zalewski - wiceprezes Zarządu Międzynarodowych Targów Poznańskich, a komisarzem konkursu Witold Gościński - prezes WKPK. Ponadto na członków Rady powołano znanych działaczy PTTK: Polę Kuleczkę z Zielonej Góry i Krzysztofa R. Mazurskiego z Wrocławia - z grona Komisji Krajoznawczej oraz Piotra Maluśkiewicza z Poznania.

Rada przygotowała ogólną informację o celach Triennale oraz jego regulamin. Materiały te rozesłano do 111 firm wydawniczych. Oddziały PTTK zostały poinformowane wkładką dołączoną do "Informacji ZG PTTK". Impreza zainteresowała także Urząd Kultury Fizycznej i Turystyki, Ministerstwo Kultury i Sztuki, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Polskie Izby - Książki i Turystyki oraz Polskie Towarzystwo Wydawców Książek.

W "Informacji ogólnej" o Triennale napisano: "Organizatorzy uważają, że krajoznawstwo i turystyka odgrywają istotną rolę w życiu społeczeństwa, spełniając zarówno funkcje edukacyjno-kulturalne, jak i gospodarcze. Stanowią one także szansę dla rozwoju proekologicznego miast i gmin, nie wymagającego kapitału- i czasochłonnych inwestycji.

Ważną rolę w promocji poszczególnych miejscowości i obszarów odgrywają książki i inne wydawnictwa, ukazujące piękno regionów, ich bogactwo kulturowe i przyrodnicze, ułatwiające przyjezdnym-turystom letnikom, wczasowiczom - poruszanie się po nich. Przemiany w życiu społeczno-gospodarczym w naszym kraju w ostatnich latach doprowadziły do obniżenia poziomu literatury krajoznawczo-turystycznej. Swoboda wydawnicza przyczyniła się do publikowania książek słabo opracowanych i merytorycznie niewygodnych. Niezbędne jest więc działanie na rzecz dobrej produkcji wydawniczej, tak w odniesieniu do treści publikacji, jak i ich strony edytorskiej. Organizatorzy możliwość taką widzą w stałym konkursie na najlepszą książkę krajoznawczo-turystyczną, przeprowadzanym na zasadach okresowych przeglądów. Dla zapewnienia należytego poziomu przeglądu zostanie powołana Komisja Kwalifikacyjna, a do wyboru najlepszych pozycji i ich nagradzania Sąd Konkursowy.

Organizatorzy wyrażają przeswiadczenie, że efektami III Triennale będzie podniesienie merytorycznych i edytorskich walorów publikacji turystyczno-krajoznawczych."

Przedmiotem konkursu były publikacje krajoznawczo-turystyczne wydane w latach 1991-1993.

Do konkursu zgłosiło się 38 wydawnictw przedkładając łącznie do oceny 153 publikacje w tym: 15 albumów, 24 przewodniki, 36 monografii i innych opracowań krajoznawczych, 34 foldery i 44 mapy. Powołana przez Radę Programową Komisja Kwalifikacyjna zarekomendowała do oceny przez Sąd Konkursowy 110 publikacji. Dziesięcioosobowe Jury pod przewodnictwem prof. dr hab. Krzysztofa Migonia - dyrektora Instytutu Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego przyznało następujące wyróżnienia:

W kategorii albumów trzy równorzędne nagrody, w tym dwie dla Wydawnictwa "Editions Spotkania" z Warszawy za albumy - "Polska romantyczna" Krzysztofa Hejkego i "Zamki i zamczyska" Adama Bujaka oraz Wydawnictwu "United Publishers" z Warszawy za album "Zamek w Malborku" Krzysztofa Jabłońskiego i Mariusza Mierzwińskiego.

W kategorii przewodników I nagrodę Urzędowi Miejskiemu w Cieszynie za edycję "Cieszyn.Przewodnik krajoznawczy" Władysława Sosny, II nagrodę Oficynie Wydawniczej "Rewasz" z Pruszkowa k.Warszawy za zbiorową publikację "Bieszczady". Przewodnik /wydanie 2 poprawione i uzupełnione/, III nagrodę Wydawnictwu PTTK "Kraj" z Warszawy za serię wydawniczą "Tydzień w górach", zaprezentowaną przez przewodniki "Tatry Zachodnie" Kseni Szczepanik i Zbigniewa Ładygina oraz "Pieniny" Zbigniewa Kreska. Ponadto wyróżniono Wydawnictwo PTTK "Kraj" za wartościową próbę przewodnika przyrodniczego egzemplifikowaną przez edycję Pawła Pawlarczyka i Dariusza Łukaszewskiego "Drawę przez Drawieński Park Narodowy. Kajakowy przewodnik przyrodniczy".

W kategorii monografii i innych opracowań krajoznawczych - I nagrodę za "Słownik geografii turystycznej Sudetów" pracy zbiorowej pod red. Marka Staffy dla Wydawnictwa PTTK "Kraj" za zainicjowanie tej serii realizacją tomów "Góry Stołowe", "Góry Bystrzyckie i Góry Orlickie", "Karkonosze", "Masyw Śnieżnika i Góry Bialskie" oraz dla Wydawnictwa I-BIS z Wrocławia za kontynuację serii tomem "Góry Bardzkie", II nagrodę dla Wydawnictwa Naukowego PWN z Warszawy za pracę zbiorową "Słownik krajoznawczy Wielkopolski", III nagrodę Wydawnictwu PTTK "Kraj" za publikację "Najstarsze drzewa w Polsce" Cezarego Pacyniaka. Dodatkowo wyróżniono w tej kategorii Wydawnictwo PTTK "Kraj" za publikację "Muzyka i Tatry" Lidii Długołęckiej i Macieja Pinkwarta za twórcze ukazanie związków krajobrazu z muzyką.

W kategorii folderów I nagrodę przyznano Wydawnictwu "United Publishers" za zestaw trzech obcojęzycznych publikacji "Na polskich szlakach" pt. "Zamki, pałace i rezydencje", "Spotkania z muzeami" i "Żagle, kajaki i wędkę" wydanych na zlecenie UKFiT, II nagrodę Wydawnictwu Miejskiemu IKS z Poznania za wydany w siedmiu językach informator "Poznań i okolice" Włodzimierza Łęckiego na zlecenie Wydziału Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu, III nagrodę Polskiej Agencji Promo-

cji Turystyki - Oddziałowi Regionalnemu w Częstochowie za promocyjny folder "Region Częstochowski zaprasza".

W kategorii map I nagrodę przyznano Wydawnictwu Kartograficznemu "Eko-Graf" z Wrocławia za mapy w skali 1:50 000 "Góry Izerskie" i "Karkonosze" oraz plan miasta Karpacza, II nagrodę Wydawnictwu "Kartografika" z Izabelina k. Warszawy za plan miasta Golub-Dobrzyń, III nagrodę Wydawnictwu Kartograficznemu Witański z Katowic za plan "Kraków.Stare miasto".

Zarząd Międzynarodowych Targów Poznańskich przygotował praktyczną, ale i elegancką ekspozycję zgłoszonych do konkursu publikacji w pawilonie 23, w którym odbywał się TOUR'SALON 94.

Uroczyste ogłoszenie wyników konkursu nastąpiło 26 października w obecności przedstawicieli wyróżnionych firm wydawniczych, autorów publikacji, przedstawicieli organizatorów / w tym członków Komisji Krajowej ZG PTTK, która przy okazji odbyła swoje plenarne posiedzenie /, kierowników Regionalnych Pracowni Krajoznawczych PTTK, prezesów zarządów oddziałów PTTK, lokalnej prasy i TV. Uroczystość zaszczycili obecnością Czesław Jerzmanowski - wiceprzewodniczący Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki oraz Gustaw Konopacki - wiceprezes ZG PTTK. Wręczono honorowe specjalne dyplomy przyznane wspólnie przez Zarząd MTP i Zarząd Główny PTTK. Zarząd Główny PTTK przyznał ponadto nagrodę Wielkopolskiemu Klubowi Publicystów Krajoznawczych za całokształt działalności na polu promocji książki krajoznawczo-turystycznej oraz integrację środowisk autorskich. Komisja Krajoznawcza ZG PTTK zamierza podjąć działania, aby nadal wspólnie z Zarządem MTP przy okazji Międzynarodowego Salonu Turystycznego organizować już doroczne przeglądy konkursy książki krajoznawczo-turystycznej.

Janusz Żmudziński

XXV-LECIE KOŁA PTTK NR. 3 "RENCIŚCI" W WARSZAWIE

Jubileusz XXV-lecia swego istnienia Koło PTTK Nr.3 "Renciści" obchodziło uroczystość w dniu 9 listopada 1994 r. w Społecznym Domu Kultury na Żoliborzu przy ul. Próchnika 8.

Na spotkanie "Rencistów-Turystów" przybyli zaproszeni goście: Sekretarz Zarządu Głównego PTTK - p.Halina Mankiewicz, Wiceprezes Zarządu Oddziału PTTK "Żoliborz" - p.Andrzej Piwoński, Dyrektor Biura Oddziału PTTK "Żoliborz" - p.Bogusław Wdowczyk, Dyrektor Społecznego Domu Kultury - p.Maria Wężykowska. Licznie przybyli członkowie Koła, aby w gronie Kolegów tyłu wycieczek i spotkań, wspólnie przeżywać radość i dumę z trwałości przyjaźni opartej na umiłowaniu turystyki.

Zebranie otworzyła i serdecznie powitała przybyłych gości oraz członków Koła - przewodnicząca Koła kol.Alina Żukowska. Wszyscy zebrani z wielkim zainteresowaniem wysłuchali sprawozdania z XXV-letniej działalności Koła, które ze szczególną starannością opracowała kol.Elżbieta Tryszczyłło. Interesującym uzupełnieniem sprawozdania była "Kronika Koła" bogato ilustrowana barwnymi zdjęciami z wycieczek. Wyeksponowane na planszach zdjęcia i widoki ze zwiedzanych obiektów nasuwały oglądającym miłe wspomnienia dawnych przeżyć i zapamiętanych

wrażeń. Opracowała ją kol.Irena Dobek.

A teraz kilka słów o naszym Kole: Koło Nr.3 powstało przy Oddziale PTTK "Renciści" 27 listopada 1969 r., mając wówczas 92 członków. Skupiało rencistów i emerytów z różnych środowisk. Pierwszym przewodniczącym był kol.Henryk Sokołowski. Ilość członków ulegała ciągłym zmianom ze względu na stan zdrowia naszej generacji. Obecnie Koło liczy 160 członków.

W okresie XXV-lecia funkcję przewodniczących pełnili kolejno: Izabela Odlanicka, Zofia Glazer, Irena Kowsz, Elżbieta Tryszczyłło-obecnie Alina Żukowska. Wszyscy oni swoim zapałem i umiłowaniem turystyki wprowadzali wspaniałe nastroje w Kole, zachęcając swoim przykładem nowych członków do licznego uczestniczenia w "spacerach po zdrowie", w wędrowkach po Warszawie i kraju. Działalność programowa Koła była i jest różnorodna. Należy tu podkreślić duży udział członków w szkoleniach organizowanych przez agendy PTTK. W ten sposób Koło zyskało własnych organizatorów turystyki, instruktorów krajoznawstwa i przewodników turystyki pieszej.

Największą atrakcją były zawsze wycieczki autokarowe po kraju. Dawniej organizowaliśmy 2-3 dniowe wycieczki po dalszych rejonach Polski, do najciekawszych zabytków architektonicznych. Obecnie z uwagi na koszty ograniczamy się do wycieczek jednodniowych po Mazowszu. Dużym zainteresowaniem cieszą się "spacery po zdrowie" - we wtorki dla "piechurów" /15-20 km./, w piątki dla "ślabeuszów" /3-5 km./. Niemniej interesujące są wycieczki po Warszawie. Zwiedzamy różne obiekty zabytkowe, muzea, wystawy itp. Bierzymy udział w Warszawskich Dniach Turystyki. Wielu naszych członków otrzymało już odznaki WDT. W 1976 r.Koło nasze nagrodzono pucharem na V WDT oraz dyplomem w 1991 roku.

W każdą środę odbywają się spotkania w SDK uzmałconne prelekcjami, z dziedziny literatury i historii, reportażami z wycieczek ilustrowane slajdami, recytacjami itp. Wysoka frekwencja na tych spotkaniach świadczy o zapotrzebowaniu na tego rodzaju imprezy, dające możliwość nawiązania i utrzymywania kontaktów z ludźmi o wspólnych zainteresowaniach. Działalność nasza spotyka się z wielką życzliwością zarówno ze strony dyrekcji Społecznego Domu Kultury, który udziela nam gościnnie "dachu nad głową", jak i Oddziału PTTK "Żoliborz", który wspiera nas w trudniejszych sytuacjach. Jesteśmy za to bardzo wdzięczni.

Momentem kulminacyjnym Jubileuszowego Spotkania były dekoracje honorowe. Przedstawicielka Zarządu Głównego w bardzo serdecznej formie przekazała nam słowa uznania w imieniu Zarządu i własnym, odczyta pismo gratulacyjne od Sekretarza Generalnego Zarządu Głównego PTTK oraz wręczyła przewodniczącej Koła "Złotą Odznakę Honorową PTTK" przyznaną przez Zarząd Główny "Za zasługi w upowszechnianiu krajoznawstwa i turystyki - jednostce organizacyjnej PTTK - Koło Nr.3 "Renciści" - Warszawa 15.09.1994, leg.nr.12766". Zarząd Główny PTTK przyznał również wyróżnienia indywidualne za długoletnie zaangażowanie w szerzeniu turystyki. Przedstawiciele Zarządu Głównego i Oddziału "Żoliborz" wręczyli: 5 Złotych Odznak Honorowych PTTK, 12 Srebrnych Odznak Honorowych PTTK oraz 4 Dyplomy Uznania PTTK.

U honorowanie Koła "Złotą Odznaką" zostało przyjęte przez zgromadzonych spontaniczną radością i głęboką satysfakcją. Tak miło jest usłyszeć słowa uznania, szczególnie wtedy, kiedy należy się już do grupy "ZŁOTE-GO WIEKU"!

Ze swej strony Zarząd Koła, podkreślając wieloletni wkład pracy w działalność Koła, przyznał godność "Honorowego Członka Koła" 10 swoim najstarszym stażem członkom.

Koleżanki i Koledzy, którzy systematycznie uczęszczali na wycieczki krajoznawcze, "spacery po zdrowie" i inne imprezy organizowane przez Koło otrzymani książki turystyczne o Warszawie z ciepłymi słowami podziękowania i zachęty.

Atrakcją wieczoru był występ piosenkarki p. Kiry Płończyńskiej, która "piosenkami z dawnych lat" rozweseliła zebranych utrwalając pogodny, przyjacielski nastrój. Cały wieczór upłynął w serdecznej atmosferze wspomnień o wielu wspólnie spędzonych chwilach na wycieczkach i spotkaniach oraz na snuciu planów na dalsze interesujące zagospodarowanie wolnego czasu "Emerytów-Rencistów".

Jadwiga Łando

GOLUB 94

Za rok XXIV Konkurs Krasomówczy Przewodników, za dwa lata jubileuszowy, XXV - z zapowiedzią udziału laureatów poprzednich konkursów. A jaki był tegoroczny, XXIII Konkurs, rozstrzygnięty 26 i 27 listopada?

Tak już jest od kilku lat, a jestem w Golubiu na konkursach krasomówczych przewodników, w różnej zresztą roli - obserwatora, uczestnika, jurora, od prawie 20 lat, że w piątek, pierwszy dzień konkursu i jeszcze rano w sobotę jest jakoś sennie na zamku, niemrawo i wydaje się, że będzie to już ostatni, no może przedostatni konkurs. Kilku zgłoszonych do wystąpienia uczestników konkursu, niewielu tych, którzy będą słuchać, i jedynie Jury jest niezawodne, no i jak zwykle Zygmunt Kwiatkowski tryskający energią i chęcią działania. Podobnie było i w tym roku.

Z tradycyjnym, ponad półgodzinnym opóźnieniem spowodowanym oczekiwaniami na spóźnialskich, rozpoczął się w sobotę przedpołudniem Konkurs. Uzołbiało się 13 odważnych przewodników - dwoje z Warszawy i Kętrzyna, dwie uczestniczki z Torunia oraz z Białegostoku, Pabianic, Szczecina, Wrocławia i Wielka na Pomorzu przyjechało po jednym z uczestników, a także dwoje przewodników ze Lwowa, dzięki którym można było określić Konkurs tegoroczny: "w obsadzie międzynarodowej!". W ostatniej chwili, na odwagę zebrała się jeszcze jedna koleżanka z Torunia, tak, że w sobotę mogliśmy usłyszeć 14 wystąpień eliminacyjnych. Uczestnicy Konkursu stanowili w sobotę także podstawową grupę słuchaczy, bowiem tzw. "obserwatorów" było niewielu. Aczkolwiek z satysfakcją należy odnotować obecność już w pierwszym dniu Konkursu burmistrza Golubia-Dobrzynia /i to z rodziną/, który dokonał ceremonii otwarcia Konkursu, a także kilku miejscowych przedstawicieli władz tradycyjnie związanych z zamkiem i Konkursem. Natomiast wyjątkowo liczne było w tym roku Jury: - za przykrytym zielonym sukniem stołem zasiadło 8 jurorów. Przewodniczył, podobnie jak w ubiegłym roku znany pisarz, publicysta krakowski - Zbigniew Święch. Obok niego zasiedli: Jolanta Grzegorzewska, dziennikarz programu zagranicznego Polskiego Radia i także dziennikarz, Redaktor Naczelny Gazety Pomorskiej - Maciej Kamiński oraz publicysta programu drugiego Telewizji - Marcin Kunicki, którego ojciec przed laty wielokrotnie przewodniczył konkursom w Golubiu. "Stronę przewodniczą"

w Jury reprezentowali: laureat ubiegłorocznego konkursu /zdobył pierwsze miejsce za pełne zaangażowania wypowiedzi o Panoramie Racławickiej/ - Zygmunt Różański z Wrocławia, także z Wrocławia Andrzej Konarski, reprezentujący Główną Komisję Przewodników PTTK oraz Przewodniczący Klubu Krasomówców - Stefan Wawrzyński z Ostródy. Jurorem był oczywiście także Dyrektor zamku - Zygmunt Kwiatkowski, pełniący jednocześnie funkcję sekretarza zespołu sędziowskiego.

Najtrudniejsze zadanie miał rozpoczynający Konkurs Dobiesław Kadłot z Warszawy, którego interesująca wypowiedź o parlamentarystyce polskim została jednak niezbyt wysoko oceniona przez Jury. Po nim wystąpił uczestnik wielu już konkursów - Edmund Kąkolowski z Wielka, jak zawsze zakochany w swej rodzinnej miejscowości, przeplatając swą wypowiedź o współziomkach gwarą kaszubską. Jako trzeci wystąpił przewodnik lwowski - Jerzy Smirnow mówiąc, z wielkim zaangażowaniem o ulicy Akademickiej we Lwowie. Jego ciekawa wypowiedź z typowym dla ludzi kresów akcentem, mimo drobnych błędów językowych, została oceniona wysoko, dając jak się później okazało miejsce w finale. Kilka osób po nim, mówiła jego żona - Jadwiga, także przewodniczka ze Lwowa, mająca polskich rodziców, ukraińskie obywatelstwo i rosyjskie nazwisko. Piękną polszczyzną przekazała opowieść o cmentarzu obrońców Lwowa, o bohaterstwie orłat lwowskich i tragedii tego miejsca zniszczonego decyzją władz sowieckich kilkanaście lat po wojnie. Uzyskała największe brawa i najwyższe noty u jurorów, a wieczorem w konkursie publiczności - pierwsze miejsce. Ciekawie zaprezentowała się też najmłodsza uczestniczka Konkursu, urodziwa Kasia Tyczko z Koła Przewodników Miejskich w Warszawie, która w tym roku uzyskała legitymację przewodniczą i jak tylko będzie nieco bardziej panowała nad formą wypowiedzi może już w następnym konkursie znaleźć się w finale. A w tegorocznym finale, rozegranym jak zawsze w niedzielę, wystąpiła piątka najlepszych, zajmując następujące miejsca i punkty za 15 minutową wypowiedź na wybrany temat i krótką na wylosowany przed chwilą. I miejsce - największe brawa i bardzo wysoką notę 14,71 zdobyła Jadwiga Smirnow za wzruszające ukazanie z Górnego Zamku Lwowa, za wydobycie wielu śladów polskości tego miasta.

II miejsce - także duże brawa i 13,99 punktów uzyskała Magdalena Łubieńska z Torunia za ciekawą wypowiedź o Katedrze Gnieźnieńskiej, z dużym zaangażowaniem osobistym. Tu muszę dodać, że Madzia, uczestnicząca w kilku ostatnich konkursach zajmuje coraz wyższe miejsca, w ubiegłorocznym turnieju trzecie, a w przyszłorocznym ... nie powiem więcej, aby nie zapeszyć!

III miejsce - i 13,93 punktów uzyskała Krysztyna Subocz z Wrocławia za ukazanie duszy miasta poprzez losy jego mieszkańców w pierwszych latach po zakończeniu wojny. Było to niejako dopełnienie opowieści o Wrocławiu z poprzedniego dnia, gdy w ciekawy sposób opowiadała o gotyckiej architekturze w tym mieście.

IV miejsce - zdobywając 13,89 punktu zajął Jerzy Smirnow piękną opowieścią o katedrze we Lwowie i losach Lwowiaków podczas ostatniej wojny i po jej zakończeniu. I ta opowieść wzruszyła nas bardzo.

V miejsce - i 13,34 punktów uzyskała Władysława Filipczuk. Ciesząc się sympatią wszystkich słuchaczy konkursów w Golubiu Jagoda z Kętrzyna zaprosiła nas tym razem na wycieczkę kajakową Krutynią. A mówiła tak sugestywnie, że gdyby nie to, że to koniec listopada, wybralibyśmy się wraz z nią na spływ!

Oceniając tegoroczny Konkurs należy stwierdzić, że mimo niezbyt licznej obsady uczestników eliminacji poziom wypowiedzi był wysoki, a w finale bardzo wysoki. Różnice w

punktacji /średnia z oceny wystawionej przez 7 sędziów/ były minimalne i nie pomyłę się twierdząc, że każdy z finalistów za swą wspaniałą wypowiedź zasłużył na duże uznanie, a na szczególne, co podkreślił w swej wypowiedzi przewodniczący Jury Zbigniew Święch - Jadwiga Smirnow z Lwowa. Docenili to także słuchający wypowiedzi i ... nagroda publiczności - kopia zabytkowej szabli pojechała do Lwowa, miejmy nadzieję, że szczęśliwie przekraczając granicę. Prócz piątki finalistów, Jury wyróżniło także wypowiedzi Małgosi Maciejewskiej ze Szczecina, Marii Gancarz z Torunia i Kasi Tyczko z Warszawy.

Z kronikarskiego obowiązku dodam, że na niedzielnych finałach sala była wypełniona po brzegi, bowiem przyjechali przewodnicy z Płocka i Inowrocławia, a i golubianie przybyli tłumnie! Wypowiedzi finalistów słuchał, oklaskiwał i serdecznie im pogratulował - Adam Chyżewski - prezes PTTK, informując jednocześnie, że przez najbliższy rok stolica przewodnictwa polskiego będzie we Lwowie! Była też wśród nas Anna Kulińska - sekretarz d.s. programowych w ZG PTTK. A nagrody wręczali i gratulacje składali także przedstawiciele władz samorządowych Gолubia-Dobrzynia oraz koledzy reprezentujący porozumienia oddziałów z Torunia i Bydgoszczy. W imieniu prezesa Telewizji Polskiej główną nagrodę wynoszącą w tym roku 12 mil. zł. wręczył koleżance Jadwidze-Marcin Kunicki, gratulując serdecznie sukcesu i zapraszając do Golubia już jako jurora w przyszłorocznym XXIV Konkursie Krasomówczym Przewodników.

Muszę także dodać o ciekawym, muzycznym przerywniku pomiędzy eliminacjami a finałami; o wystąpieniu trzech uczennic szkół Golubia-Dobrzynia, które zagrały na flecie kilka utworów starych mistrzów, a ten sympatyczny zespół muzyki dawnej został przygotowany przez uroczą, młodą ich nauczycielkę muzyki. A późnym wieczorem, już po kolacji zamiast tradycyjnego szurania nogami po ceglanej posadzce piwnicy zamku, w takt zbyt głośnej muzyki odbyła się ciekawa dyskusja o tegorocznym Konkursie, o sposobie sędziowania i o ocenach. A także o wzbogacaniu listopadowych spotkań przewodników nową treścią, tak by nie tylko dotrwać do XXV Konkursu, ale w licznym gronie przewodników obchodzić następne. Ale sądzę, że to temat na odrębny artykuł, a do szerokiej dyskusji zapraszam przewodników z całej Polski, zwłaszcza z tych ośrodków przewodnickich, których przedstawicieleli zamek golubski dawno nie gościł, z Krakowa i Gdańska, Podhala, Tatr i Beskidów, Bieszczad i Gór Świętokrzyskich, Olsztyna i Malborka...

Andrzej Konarski

JESZCZE O "KALENDARZYKOWYCH" PIESZYCH WYCIECZKACH

Z zainteresowaniem przeczytałem w nr. 7/94 "Informacji ZG PTTK" artykuł o "kalendarzykowych" warszawskich wycieczkach pieszych pióra Włodzimierza Majdewicza znanego działacza turystyki pieszej, projektanta odznak turystycznych, a ostatnio również członka Komisji Historii i Tradycji ZG PTTK.

Artykuł zaczyna się zdaniem: "Od lat bez mała czterdziestu w soboty i niedziele wyruszają za miasto na piesze wycieczki grupy mieszkańców Warszawy".

Pragnę wprowadzić sprostowanie! Otóż tzw. "kalendarzykowe" wycieczki miały swój "debiut" późnym latem 1953 r. i minęło więc już 41 lat od podjęcia przez warszawskich działaczy tej cennej i jak się okazuje, o bardzo długiej tradycji działalności. Twórcami pomysłu byli ówcześni działacze Sekcji Turystyki Pieszej Oddziału Warszawskiego PTTK Edmund Mieroszewicz /był

wówczas przewodniczącym tej Sekcji/ i Zdzisław Migurski. W lipcu 1953 r. wspomniany Oddział, jedyny działający wówczas w Warszawie, uzyskał lokal na Rynku Starego Miasta pod nr. 23; to mógłby być jednak temat odrębnego artykułu. Ten lokal zaczął skupiać entuzjastów rozmaitych dyscyplin turystyki kwalifikowanej.

Pierwszy /chyba?/ zestaw propozycji wycieczek pieszych kolportowany w środowisku PTTK dotyczył września 1953 r. W pierwszej wycieczce 6 września - wziąłem udział. Tomasz Chłudziński, wówczas dwudziestoczworoletki, późniejszy dziennikarz i autor licznych przewodników po Mazowszu i Podlasiu, poprowadził do Puszczy Białej na trasie: st. kol. Rybienko-Wyszków-Natolin-Trzcianka-Rybakówka - st. kol. Dalekie. Była piękna pogoda, przeszliśmy 26 km.; zachowały się zdjęcia fotograficzne. Fakty te potwierdzają zapisy w mojej książeczce wycieczek pieszych, zdobywałem wówczas Oznakę Turystyki Pieszej w stopniu brązowym.

Wymienię kilka następnych wycieczek "kalendarzykowych". I tak 20 września odbyła się na trasie: Okęcie-Raszyn-Palenty-Laszczyki-Lasy Sękocińskie-Nadarzyn-Zóliwin-Podkowa Leśna - st. kol. Brwinów /28 km.- 26 uczestników/; a tydzień później na trasie: st. kol. Rawka - dolina rzeki Rawki - Grabskie Budy - przez Ziemiary-Płaski-Nieborów-Arkadię - st. kol. Bednary /28 km. - 29 uczestników; obydwie prowadził Edmund Mieroszewicz. Z kolei 18 października Zdzisław Migurski poprowadził 26 osób na 22 km. trasie Z Sochaczewa do Żelazowej Woli, a potem wzduż Utraty i Bzury do Brochowa.

W tamtym okresie planowano jedną wycieczkę w tygodniu /w niedzielę/. Po zimowej przerwie /od grudnia 1953 r. do marca 1954 r. akcja ruszyła na szerszą skalę. 4 kwietnia 1954 r. sam odważyłem się poprowadzić swą pierwszą społeczną wycieczkę w rejon Wilanowa, Zawad i Augustówki. Edmund Mieroszewicz wiosną 1954 r. przekazał mi "pałeczkę" przewodniczenia Sekcji Turystyki Pieszej. Spośród uczestników dotychczasowych wycieczek wyłonilo się spore grono osób zainteresowanych społecznym przewodnictwem, zorganizowany został w 1954 r. specjalny kurs przewodnicki.

A kalendarzyk? Od maja 1954 r. zaczął ukazywać się w zwiększonej objętości /często po kilka propozycji wycieczkowych na tydzień/ w zwiększonym nakładzie /oczywiście na powielaczku/, a przede wszystkim bogatszy o stale poszerzające się grono społecznych przewodników - entuzjastów turystyki pieszej, miłośników Mazowsza i Podlasia.

Janusz Żmudziński

TACY SAMI

Łukasz ma 14 lat. Od urodzenia jest niepełnosprawny ruchowo, porusza się na wózku inwalidzkim. Postanowiłam zaprosić Łukasza do wypowiedzi o roli krajoznawstwa i turystyki w Jego życiu na łamach "Informacji ZG PTTK" w rubryce TACY SAMI, hołdując pogładowi, że musimy znać pragnienia i odczucia osób niepełnosprawnych, aby nasze wspólne uprawianie tych dziedzin przynosiło wszystkim radość i pożytek. Łukasz wychowuje się w rodzinie, gdzie poznawanie kraju stanowi wspólną pasję. Nie narzucając formy wypowiedzi proponowałam, aby Łukasz o swoich turystycznych doznaniach napisał w duecie z Mamą, tak się jednak nie stało.

Tekst, który dostały do wykorzystania "Informacje..." zaskoczył i oczarował. Postanowiłam nic w nim nie zmieniać, "nie dotykać" redaktorskimi nożyczkami. Ujawnia on wiedzę ponad wiek autora, autentyczne głębokie zainteresowania i siłę marzeń, które pokonują wszystkie bariery - wózek inwalidzki jest tu chyba barierą najmniejszą.

Łukaszu wierzę, że jeśli ktoś tak dokładnie wie czego pragnie to pragnienia się spełnią - może nie natychmiast, może to będą wakacje "w odcinkach". Dlatego chętnie zmieniłabym tytuł Twej wypowiedzi na -

"PAMIĘTNIK Z PODRÓŻY WAKACYJNYCH, KTÓRE KIEDYŚ ODBĘDĘ".

Wanda Skowron

PAMIĘTNIK Z PODRÓŻY WAKACYJNYCH, KTÓRE SĄ NIEMOŻLIWE DO SPEŁNIENIA

Wakacje moich snów powinny trwać jakieś - bagatela - półtora roku, bądź dwa lata. A to dlatego, że chciałbym zwiedzić właściwie cały świat. To pragnienie towarzyszy mi już od kilku lat, a ja nie mogę wyzwolić się od codziennego kreślenia w zeszycie kolejnych etapów moich "papierowych" podróży. Maciupeńka część już ziściła się. Kto wie jak będzie dalej? Ponoć bariery są do pokonywania! Lecz na razie musi wystarczyć mi ten pamiętnik. Zaczęłbym od poznawania uroków tajemniczej, ale i zapewne ładnej Skandynawii. Może mógłbym na jakiejś mrocznej polanie spotkać dobre, leśne ludki, które opowiedziałyby mi o ostatnich igrzyskach olimpijskich w Lillehammer? Ciekawe, jak teraz wygląda Uniwersytet w Uppsali? Zastanawiam się, ile współczesnych bohaterów z bajek Andersena chadza po ulicach miast Dani i jakie sobie zadają pytania, patrząc na otaczający świat. Do Tampere też warto byłoby dojechać. Tyle o nim opowiadała ciocia Eliza. O wielkiej Rosji wielu ludzi wypowiada się bardzo różnie. A ja z jej wielkiego terytorium wybrałbym St. Petersburg i Cerkiew Wasyla Błogosławionego w Moskwie. Na Ukrainie chciałbym zetknąć się ze Lwowem, nie można też pominąć Uspienskiego Soboru w Kijowie i nadmorskiej Odessy. Nie wypada zapomnieć o najbliższych sąsiadach - o Litwie, gdzie w Wilnie trzeba złożyć hołd Paniencie Ostrobramskiej i o Białorusi, gdzie jest sporo ciekawych miejsc, dobitnych śladów polskości, a w tym też dworek, w którym urodził się wieszcz Adam Mickiewicz. Wiem, że urodził się w Zaosiu, ale myślę o dworku w Nowogródku. Natomiast nie pamiętam, gdzie urodził się sławny Wojak Szwajk, lecz sądzę, że podróż po Czechach i Słowacji powinna pomóc mi to wyjaśnić. Dalej pojechałbym do Austrii, gdzie muszę pokłonić się Mozartowi w Salzburgu, a także odwiedzić miejsca związane z bohaterstwem naszego króla Jana III Sobieskiego. I zaraz mogę przekroczyć granicę ze Szwajcarią, w której / poza spróbowaniem co najmniej kilku gatunków złotego sera / chciałbym podziwiać tamtejsze zabytki oraz pejzaże alpejskie. Mam nadzieję, że i granicę z Niemcami pokonam bez problemów, bo zwiedzania tutaj jest bardzo dużo. Ja zwłaszcza obejrzałbym Starówkę w Monachium i Muzeum Beethovena w Bonn. Do Francji to aż boję się zbliżyć, a głowa pęka od nadmiaru propozycji, toteż trzeba podjąć twardą decyzję: we Francji chętnie zwiedziłbym Paryż, Półwysep Bretoński i Lazurowe Wybrzeże. W Holandii niewątpliwie ciekawe są wszystkie wiatraki, ale mnie kuszą "pola" tulipanowe. Ciekawe, czy gdyby można było zmierzyć długość torów kolejowych w Belgii nadal okazałyby się, że w tym kraju występuje najbardziej gęsta sieć kolejowa na świecie? Kto nie zajrzy do Brukseli, ten nigdy nie zrozumie współczesnych problemów Europy!

A teraz dreszczyk emocji - podróż tunelem wykopanym pod Kanałem La Manche. UFFF! Jestem we władaniu angielskiej mgły, spokoju. W Wielkiej Brytanii nie zapomniiałbym o zabytkach Londynu, a przede wszystkim pałacu - siedziby najbardziej znanej rodziny królewskiej świata. Warto też zapoznać się ze słynną londyńską giełdą, aby zdać relację memu starszemu bratu. W Portugalii chciałbym szczegółowo popatrzeć na Lizbonę, a także odwiedzić wyspę Maderę. A tu już przyzywa mnie niezwykle ciekawa Hiszpania. Szczęściem znam troszkę język, to powinienem tutaj skorzystać jak najwięcej. Najbardziej frapuje mnie twórczość Francisko Goyi, zatem najpierw wyruszę do Muzeum Prado w Madrycie, a potem koniecznie muszę dotrzeć do Sewilli, Oviedo, Walencji, Barcelony i na plażę Costa Brava. Następnie popłażowałbym na Balearach. W końcu gdzieś trzeba porządnie wypocząć przed następnym odcinkiem podróży. A będą to Włochy! Chyba jak żaden inny kraj na świecie opisywany, zwiedzany, przyciągający swymi wspaniałymi pozostałościami starożytności i urodą współczesnych dokonań. Wypada zacząć od zwiedzania muzeów w takich miastach jak: Padwa, Wenecja, Mediolan, Bolonia, Florencja, Neapol i Rzym. Zastanawiam się, czy dałbym jakąś radę popływać w weneckiej gondoli? Watykan - to przede wszystkim gorące oczekiwanie na możliwość spotkania się z Papieżem-Polakim-Janem Pawłem II. Lecz czy zdołam powiedzieć MU choć kilka słów od siebie!?

W następnej kolejności pragnąłbym odwiedzić kolebkę Europy - Grecję. Może uda mi się napotkać starożytnych olimpijczyków, niosących ogień - symbol pokoju i pojednania narodów świata po wsze czasy.

W dalszej mej drodze poznałbym kulturę Turcji, gdyż jej handlowe aspiracje wcale mnie nie interesują. Kontynuując swą podróż chciałbym zobaczyć zabytki Izraela i pojechałbym też nad Morze

Martwe /podobno ma wybitne walory lecznicze!/. Nie sposób pominąć Syrii, gdzie podziwiałbym Damaszek i ruiny Palmiry. Na Dalekim Wschodzie najchętniej zobaczyłbym indyjską wyspę GOA. Stamtąd niedaleko już do wyspiarskiego kraju. Znany jest on także pod miłą nazwą "Kraju kwitnących wiśni". W Japonii właśnie obejrzałbym przede wszystkim Tokio, ale kusi też widok słynnego wulkanu - Fuji - Jama. Ten daleko-wschodni rekonesans trzeba zakończyć podróżą do Chin, aby zobaczyć Wielki Mur i Pekin, choć nie tylko, gdyż ten kraj jest przeogromny i nadzwyczaj ludny. I kolejny mój wielki skok przez morza i oceany - do Australii. W tym kraju chętnie popatrzyłbym na najważniejsze miasta /Sydney, Molbourne, Canbera/ oraz na ... najbardziej znane, tamtejsze zwierzęta /misie koala, krokodylę też, a najpewniej - kangury/. Na Sri Lance zobaczyłbym pola herbaciane po to, aby móc bezbłędnie określać zapach i smak różnych herbat.

Bardzo mnie kusi odwiedzenie najbogatszego kraju Afryki - RPA. Ciekaw jestem, czy może noszono by mnie podczas zwiedzania w złotej lektyce?! Wreszcie nadeszła pora, aby dotrzeć do legendarnego Egiptu. W Egipcie chętnie obejrzałbym piękne pamiątki po kulturze okresu starożytnego - sfinksy, piramidy i labirynty, po których może jeszcze krążyć wspaniałe postaci egipskich faraonów? Nie zaszkodzi także odwiedzić Kair. Stąd przez Rzym i Paryż wybieram trasę do Nowego Jorku, a z okna samolotu rozpoznaję go po dumnej sylwecie Statuły Wolności. To największe miasto świata świata ogromem światła, tętni niesamowitym życiem, ale mnie najbardziej chce się odwiedzić Metropolitan Museum of Art. Myślę, że gdzie jak gdzie, są tam windy na wszystkich piętrach. Zanim obejrzę jeszcze Waszyngton i Chicago, chciałbym przemierzyć szlak Tadeusza Kościuszki. Ostatnim etapem mojej podróży będzie Kanada. To wielki i piękny kraj, ale obok wizyt w takich miastach jak: Ottawa, Toronto i Montreal, chciałbym pojechać na Wyspę Księcia Edwarda. W małym domku w Avonlea dobrze byłoby spokojnie napić się herbaty i zjeść ptysia ze śliwkowym kremem. Pora wracać do Polski. Swoją rodzinną kraj zwiedzam, ile tylko mogę, ale to już byłby materiał do innego pamiętnika. Tylko cały czas nurtuje mnie myśl. Jak dostanę się na wyspę Maderę? Przecież tam nie ma portu lotniczego! Bo o takich sprawach jak podjazdy dla wózków inwalidzkich i innych udogodnieniach w czasie podróży nawet nie myślę.

Jesteśmy przecież w Europie i to pod koniec XX-go wieku !

Lukasz Maranda

OFERTA
OFERTA
OFERTA

POLSKIE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZE

Zarząd Oddziału

"SUDETY ZACHODNIE"

Jelenia Góra, ul. 1-go Maja 88

Bank Zachodni Oddział Jelenia Góra 382207-1964-132

Telefon: 258-51

- Organizujemy obozy narciarskie z nauką jazdy na nartach z instruktorem. Turnusy 7-dniowe w grupach 14 osobowych w DW "Krokus" w Karpaczu i DW "Jeleni Róg" w Szklarskiej Porębie w dniach 04.03.95 - 25.03.95. Koszt uczestnictwa - 2.400.000,- zł.
- Organizujemy w dniach 6-11.03.95. XL Ogólnopolski Rajd Narciarski "KARKONOSZE - 95" z zakończeniem 11.03.95 o godz.13.00 w schronisku PTTK "Strzecha Akademicka". Jedno i wielodniowe trasy Rajdu przebiegają po polskiej i czeskiej stronie Karkonoszy. Wpłata wpisowego 250.000,- zł. do dnia 10.02.95 na konto: Oddział PTTK "Sudety Zachodnie" Bank Zachodni O/Jelenia Góra nr.382207-1964-132. Dla chętnych wysyłamy regulamin Rajdu.
- Organizujemy 7-dniowe obozy narciarskie z nauką jazdy na nartach z instruktorem w Karkonoszach. Grupy 14 osobowe, nabór indywidualny i grupowy.

Terminy i ceny:

	<u>Karpacz</u>	<u>Szklarska Poręba</u>
1. 04.03. - 11.03.95	2.400.000,-	2.400.000,-
2. 11.03. - 18.03.95	2.400.000,-	2.400.000,-
3. 18.03. - 25.03.95	2.400.000,-	2.400.000,-

Zakwaterowanie:

DW "Krokus" w Karpaczu, DW " Jeleni Róg" w Szklarskiej Porębie, pokoje 2,3,4 osobowe z umywalkami, WC i łaz. na korytarzach, jadalnia na miejscu, świetlica z TV, bufet. Odległość od wyciągu orczykowego i stoku z nauką jazdy: w Karpaczu - 200 m., w Szklarskiej Porębie - 500 m.

Świadczenia:

32

7 noclegów, 7 śniadań, 7 obiadokolacji /pierwszy posiłek - obiadokolacja, ostatni - śniadanie/, 6 x 4 godz. - nauka jazdy z instruktorem, ubezpieczenie NW.

Przy sprzedaży przez współpracujące Biuro prowizja od powyższych cen - 120.000,- zł. oś osoby.

ROK XIII. MAJ 1932. Cena tego zeszytu 50 gr. Nr. 5.

ORLI LOT

MIESIĘCZNIK KRAJOZNAWCZY
ORGAN KÓŁ KRAJOZNAWCZYCH MŁODZIEŻY
POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO

Pięciolecie Komisji Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej Rady Głównej P. T. K.

(od 5/VI 1927 do 30/III 1932 r.).

W roku 1927 powołała Rada Główna Polskiego Tow. Krajoznawczego do życia Komisję Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej, której celem jest krzewienie wśród młodzieży szkolnej zamiętowania do poznawania kraju i wychowanie przyszłych pionierów ruchu krajoznawczego w Polsce.

Komisja 1) organizuje sieć kół krajoznawczych młodzieży szkolnej i udziela wskazówek i porad metodycznych i organizacyjnych;

2) skupia działalność kół i nadaje im kierunek ideowy za pośrednictwem czasopisma, którym jest „Orli Lot”;

3) zbiera i wydaje drukiem materiały krajoznawcze, zbierane przez koła młodzieży;

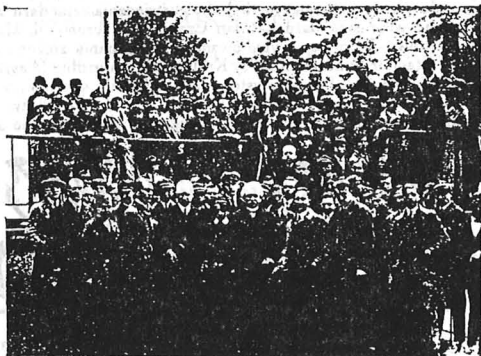
4) ogłasza konkursy, kwestionariusze, ankiety krajoznawcze, i udziela nagród za krajoznawcze prace młodzieży;

5) organizuje „Zjazdy Kół Młodzieży Szkolnej” i wystawy prac krajoznawczych młodzieży.

Członkami Komisji Kół Kraj. Mł. Sz. są wszyscy opiekunowie kół młodzieży; prezes Komisji jest mianowany przez Radę Główną P. T. K. Prezesem Komisji jest od 1927 r. prof. Leopold Węgrzynowicz, twórca i organizator pierwszych krajoznawczych kół młodzieży szkolnej w Polsce (od 1919 r.). Członków Zarządu wybiera Walne Zebranie na dorocznych Zjazdach członków Komisji K. K. M. S. Do Zarządu należą w b. r.: zast. prezesa prof. Piotr Galas (Bochnia), skarbnik prof. Kazim. Urbanski, zast. skarbnika p. K. Węgrzynowiczowa, sekretarka prof. Józefa Berggruen, zast. sekretarza p. Jadwiga Klimaszewska, i członkowie Zarządu: dr. Marja Dobrowolska, dr. Marja Medwecka, dyr. Zofja Richterówna i dr. Tadeusz Seweryn.

metodycznych, organizowanie kursów, wycieczek, wogóle pomoc dla tych, którzy pracę szkolną chcą oprzeć o krajoznawstwo.

Komisja stara się nadać jednolity kierunek pracom krajoznawczym młodzieży przez ogłaszanie odpowiednich artykułów w „Orlim Lotcie” i przez rozpisywanie konkursów na prace krajoznawcze kół młodzieży. Dotąd ogłosiła Komisja następujące tematy prac i kwestionariusze: Opis kapliczek, Wielkanoc, Boże Narodzenie, Oplátky, Obrzędy Świętojańskie, Święcenią zieleń, Ogródki wiejskie, Opis wycieczki krajoznawczej, Zamki drewniane, Oświetlenie mieszkań, Zabytki przyrody, Stare drzewa, Rośliny

Uczestnicy pierwszego Zjazdu Kół Krajoznawczych w Krakowie w r. 1927.

w polskich wierzeniach ludowych, Spostrzeżenia fenologiczne, Glazy narzutowe, Opis monograficzny miejscowości, Opis miejscowości lub wycieczki w Sandomierskiem, Inwentaryzacja wsi, Gry i zabawy ludowe, Łyżwy, Łańcuszki z końskiego wiosna, Wiedza astronomiczna ludu, Od nici do tkaniny, Instrukcje dla zbierania nazw geograficznych, Polsce podróży, Zbieranie wiadomości o życiu i grobach zasłużonych ludzi i i. Wiele z tych kwestionariuszy wydała Komisja w osobnych odbitkach dla łatwiejszego ich rozpowszechniania. Od roku 1929/30 wychodzi jako bezpłatny dodatek do „Orlego Lotu”: „Ochrona Przyrody” (z zasiłku Państw. Rady Ochrony Przyrody), a od 1930/31 drugi dodatek „Skarbiec”, poświęcony ochronie zabytków sztuki i kultury (z zasiłku Departamentu Kultury i Sztuki).

Materiały, zebrane przez koła młodzieży, drukuje „Orli Lot”, inne bywają oddawane do naukowego opracowania specjalistom. Np. odpowiedzi na kwestionariusz „Wielkanoc” oddano prof. U. J. Moszyńskiemu; odpowiedzi na kwest. „Glazy narzutowe” prof. U. J. Kreutzowi; „Opisy kapliczek przydrożnych” drowi T. Sewerynowi; „Rośliny w wierzeniach polskiego ludu” i „Zamki drewniane” prof. Uniw. Jana Kaz. dr. Fiszcerowi;

W okręgach, w których istnieje większa liczba kół młodzieży, tworzą członkowie Komisji Okręgowe Kola Opiekunów, które zajmują się sprawami organizacyjnymi na terenie swego okręgu. Takich kół okręgowych powstało dotąd pięć: w Bydgoszczy, Krakowie, Poznaniu, Warszawie i Wilnie. Nado w większych miastach organizują się Miejscowe Kola Opiekunów i Zrzeszenia Kół Młodzieży. Miejscowe Kola Opiekunów zajmują się nadawaniem jednolitego kierunku pracom kół młodzieży, organizują wystawy, odczyty, wycieczki, udzielają wskazówek i t. p. Zrzeszenia Kół Młodzieży krakowskie i wileńskie posiadają własne świetlice krajoznawcze z czytelniami pism krajoznawczych, biblioteką, zbiorami przezroczyc, oraz wystawą zbiorów i prac krajoznawczych młodzieży.

Prezydium Komisji zbiera dokładne dane o pracy wszystkich kół w ten sposób, że Kola składają obowiązkowo roczne sprawozdania, z których wyniki wciąga się do t. zw. „kart indywidualnych” każdego koła. Dzięki temu uzyskuje Prezes Komisji wgląd w rozwój pracy kół i może udzielać porady i pomocy w dziedzinach, w których zauważy braki. Korespondencja Prezesa Komisji z kołami i towarzystwami dochodzi do 3.000 otrzymanych i wysłanych listów i przesyłek rocznie.

Komisja opracowała i wydała 1) legitymacje i odznaki dla członków kół młodzieży, 2) regulamin dla kół młodzieży, 3) regulamin dla okręgowych kół opiekunów, 4) regulamin zjazdów. Praca organizacyjna Komisji roztacza się z roku na rok.

W r. 1927 przystąpiło do Komisji	47 kół młodzieży szkolnej
„ 1928 należało	59 „ „ „ „
„ 1929 „ „ „ „	96 „ „ „ „
„ 1930 „ „ „ „	170 „ „ „ „
„ 1931 „ „ „ „	270 „ „ „ „
„ 1932 należy	366 „ „ „ „

Kola te rozsięły się po całej Polsce od Krakowa po Warszawę, Kamionkę Strumiłową—Gdańsk, Wilno—Zakopane, Lwów—Królewska Hutę, Krzemieniec—Czarnków, Tomaszów Mazowiecki—Dziśnię—Włocławek—Żywiec i t. d. Zrazu były to same koła szkół średnich (gimnazja i seminarja nauczycielskie), dziś należą też sekcje krajoznawcze drużyn harcerskich, koła młodzieży wiejskiej, szkół zawodowych, a przedewszystkiem poważną rolę w organizacji odgrywają koła kraj. młodzieży szkół powszechnych. Zwłaszcza w ostatnim roku sprawozdawczym licznie przystąpiły koła szkół powszechnych Krakowa i powiatu krakowskiego. Do inicjatywy Komisji wydał Inspektorat szkolny krakowski odezwę do szkół powszechnych w sprawie zakładania kół krajoznawczych w szkołach powszechnych. W łączności z tem zorganizowała Komisja odczyty dla nauczycielstwa szkół powsz. z dziedziny organizacji i metodyki pracy krajoznawczej. Prezes Komisji prof. Węgrzynowicz organizował i prowadził w 1931 r. pierwszy urządzony przez Kuratorjum Okręgu Szk. Krak. kurs geograficzno-krajoznawczy dla nauczycielstwa szkół powszechnych z całej Polski. Dla uczestników tego kursu wydaje Prezes Komisji miesięczny Biuletyn, w którym są omawiane różne zagadnienia krajoznawczo-organizacyjne.

Z inicjatywy Komisji K. K. M. S. powstało w Krakowie w r. 1931 Nauczycielskie Ognisko Krajoznawcze, którego zadaniem jest skupianie nauczycielstwa przy pracy krajoznawczej, udzielanie porad, wskazówek

„Nazwy geograficzne miejscowości” Redakcji „Słownika geograficznego”. Akademia Umiejętności w Krakowie wydała w r. 1927 pracę Koła krajoznawczego Seminarjum naucz. m. z Tomaszowa Mazowieckiego „O zamkach drewnianych”, a Muzeum Etnograficzne (1931) pracę A. Kutrzebianki, członkini Koła krajozn. Państw. Gimnazjum Żeńsk. w Krakowie: „Budownictwo ludowe w Zawoi”.

Na najlepsze prace krajoznawcze rozdaje Komisja co roku kołom krajoznawczym nagrody bądź to pieniężne, bądź w formie książek, aparatów fotograficznych, reprodukcji, bądź dyplomów uznania i listów pochwalnych. W tym celu zbiera Komisja specjalny „fundusz nagród”. Na fundusz ten składają subwencje: Ministerstwo W. R. i O. P., Ministerstwo Robót Publ., Rada Główna P. T. K., Oddziały P. T. K. (Warszawa, Kraków, Lublin, Łódź, Poznań, Sandomierz i i.), Państwowy Komitet Ochrony Przyrody, Muzeum Etnograficzne w Krakowie, Wydział Oświecenia w Katowicach, Tow. Ludoznawcze, p. Marszałek Sejmu Raczkiewicz, Dyrekcje szkół średnich, Magistrat Miasta Krakowa, Kola Krajoznawcze Młodzieży i i.

Od roku 1927 do 1931 rozdała Komisja kołom młodzieży nagród pieniężnych 32 (najniższa 15 zł., najwyższa 300 zł.), nagród książkowych 6, dyplomów uznania 5, listów pochwalnych 4.

Dla ułatwienia wymiany myśli i wzajemnego zbliżenia się młodzieży krajoznawczej różnych dzielnic, organizuje Komisja co roku ogólnopolskie Zjazdy Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej.

Zjazd I-szy odbył się w 1927 r. w Krakowie, uczestników 165
„ II-gi „ „ w 1928 r. w Wilnie, „ 280
„ III-ci „ „ w 1929 r. w Poznaniu „ 700
„ IV-ty „ „ w 1930 r. w Krzemieńcu „ 461

Na Zjazdach, prócz obrad opiekunów i delegatów kół młodzieży, odbywają się zawsze wykłady krajoznawcze, odczyty, wycieczki w okolicę, przedstawienia, organizowane przez Kola krajoznawcze, zebrania towarzyskie i wystawy prac krajoznawczych młodzieży. Wystawy zjazdowe gromadzą setki eksponatów z różnych dziedzin pracy krajoznawczych kół z całej Polski. Dają one młodzieży i opiekunom wgląd w pracę innych kół, stają się przez to bodźcem i zachętą do dalszej, intensywniejszej pracy.

Prócz wystaw zjazdowych organizuje Komisja specjalne wystawy prac krajoznawczych młodzieży dla różnych kursów nauczycielskich. W r. 1931 urządziła Komisja wspólnie z Państw. Radą Ochrony Przyrody w Krakowie wystawę Ochrony Przyrody, którą zwiedziło 4.500 młodzieży szkolnej. W listopadzie 1931 urządziła Komisja łącznie z oddziałem krak. P. T. K. i Miejscowem Kolem Opiekunów obchód 25-lecia Pol. Tow. Krajoznawczego w Krakowie, a Zjazd Kół Krajozn. Mł. Szk. będzie w b. r. połączony ze Zjazdem Jubileuszowym P. T. K. w Warszawie.

Koła krajoznawcze młodzieży¹⁾.

Moi młodzi przyjaciele dużo czasu poświęcają pracom społecznym: jedni zajęci są barceństwem, drudzy pracą w Czerwonym Krzyżu, przysposobieniu wojskowemu, sportach, samorządach. Wszystko to są bardzo pożyteczne zajęcia, kształcące i umysł, i serce i duszę młodzieńczą. Ale wśród tych zajęć — moim zdaniem — na plan pierwszy wysuwają się prace krajoznawcze, bo uczą one o naszej Ziemi i o naszym Ludzie, a wszakże każdy obywatel naszego państwa będzie żył i pracował na tej ziemi, będzie żył i pracował razem ze swoim ludem.

Ruch krajoznawczy wśród młodzieży rozpoczęło Polskie Towarzystwo Krajoznawcze przed 25 laty, zaraz po swoim założeniu, jednakże dopiero znakomita i dzielna inicjatywa prof. Węgrzynowicza z Krakowa dała ruchowi tę poważną podstawę, nakreśliła program pracy, wzbudziła zainteresowanie i do zdumiewających doprowadziła rezultatów.

Ze wstydem muszę się przyznać, że nie doceniałem pracy Kół Krajoznawczych Młodzieży, bo zdawało mi się, że jest to w istocie robota nauczycielska, wykonywana siłami młodzieży, jak każde inne zadanie szkolne, brane często przez młodzież jako konieczność. Lecz teraz w świętą Bożego Narodzenia byłem w Krakowie i miałem możliwość obejrzeć wystawę prac Kół Krajoznawczych Młodzieży, a ta wystawa zrobiła na mnie niezwykłe wrażenie.

Podczas gdy niektórzy w naszym społeczeństwie biadają, że młodzież interesują tylko sporty, gdy inni oświadczać wręcz, że młodzież współczesnej nic nie interesuje, praca krajoznawcza młodzieży daje snop jasnego światła na twórcze poczynania kół, spieszące z pomocą poważnym badaniom naukowym, a podnoszącym i rozwijającym ducha młodego pokolenia.

Kół krajoznawczych młodzieży jest 350, grupujących około 15.000 uczniów i uczennic. Są koła w szkołach średnich, zawodowych, powszechnych, w seminarjach nauczycielskich i ośrodkach akademickich. Przy takiej ilości kół zrozumiałe jest, że jedne pracują intensywniej, bogacąc nasz dorobek duchowy, inne zaś figurują tylko tytułarnie na listach, błogo zasypiając na laurach, gromadzonych przez innych. Są koła, które mogą za wzór służyć nie tylko młodzieży, lecz i zgromadzeniom dorosłych, są inne, co figurują tylko w spisach, a pracy żadnej nie wykazują. A co może młodzież przy dobrej woli i cierpliwości, to wystawa krakowska nacończnie wykazuje.

Oto tak proste napozór zagadnienie: co jest w dzień targowy na rynku krakowskim? Naturalnie nie idzie tu o liczbę dostarczonych kurczątków, lub główek kapusty, choć i to byłoby ciekawe. Lecz na rynku sprzedają dużo prac ludowych, jak n.p. zabawki, ceramikę, wyroby z drzewa, wyszycia, malowane skrzynie, wieśniaczki mają na głowach haftowane chustki, a na nogach wyszywane pantofle. I oto Koło Krajoznawcze Państwowego Gimnazjum żeńskiego w Krakowie odrysowało wszystkie zabawki, wszystkie typy i zdobienie garnków i mis, wszystkie hafty na chustkach, wszystkie wyszycia na pantoflach, wszystkie malowidła na

¹⁾ Odczyt dla młodzieży wygłoszony przez Radjo.

Seminarjum w Tomaszowie Mazowieckim przygotowuje monografię powiatu, zajęto się pamiątkami po Reymonie, opracowano temat „Reymont w okolicach Będkowa”, opracowano Opactwo Sulejowskie, wieś Smardzewice i wieś Rosochę. A szczytem działalności tego seminarjum była praca pod tytułem „Zamki drewniane budynków wiejskich”. Była to praca tak wartościowa, że dostąpiła niemałego zaszczytu, wydała ją bowiem Akademia Umiejętności w szeregu najpoważniejszych wydawnictw naukowych polskich.

Seminarjum żeńskie w Żywcu odrysowało prawie setkę haftów ludowych, zebralo typy ubrań kobiecych i męskich z wymiarami, krojem i próbkami materiałów.

Jeżeli Koło Młodzieży wyruszą na wycieczkę, nie czyni tego dorywczo, bezplanowo, lecz przygotowuje się poważnie: rysuje mapy zamierzonej marszruty, czyta materiały, robi notaty, zbiera informacje. To też po wycieczce dostarcza cennych opisów. Oto Państw. Gimnazjum żeńskie z Krakowa wyruszyło w Pieniny, a oto szereg artykułów, jakie po wycieczce opracowano: Chata góralska, Strój góralski, Studnie przy chatkach, Dunajec jako droga komunikacyjna, Ludność Pienin, Legendy o zamku w Czorsztynie, Kościółek w Dębnie, Szałaństwo, Turbacz, Życie pasterskie w górach. Każdy referat odczytywany jest na posiedzeniach Koła i nie może być lekko potraktowany.

Profesor Węgrzynowicz jak troskliwy ojciec opiekuje się każdym kółem, bacząc, czy to dziecko będzie pracowało pożytecznie i z zapałem. W swem dobrym, kochającym sercu ma on 350 komórek, gdzie chowa swą miłość dla Kół, pracujących w całej Polsce; są bowiem Koła w Krzemieńcu, i w Gdańsku, i Dziśnie, i w Kościerzynie, i w Równem i w tyłu, tyłu innych punktach Polski. Ale muszę wam wydać sekret, że niektóre serdeczne, czy sercowe komórki kochanego Profesora są podwójnej, bodaj czy nie potrójnej objętości, gdy muszą pomieścić specjalnie umiłowane Koło.

A jest takie, tylko nie mówcie czasem, aby to do nich nie doszło, bo zaraz napełniłoby się pychą i szardzieli, a to jest zawsze zadławienie pracy. Jeżeli więc przyrzekacie mi sekret i cicho szła to wam powiem, że beniaminkiem Węgrzynowicza jest Koło w Bochni.

Ja tam nikogo z nich nie znam, ale już też ich pokochałem za tę ich wyjątkową pracę, której dowody pokazywano mi na wystawie krakowskiej. Co ta młodzież tam nie wypracuje! Grodziska i kopce przedhistoryczne w okolicach Bochni, Glazy narzutowe na terenie powiatu bocheńskiego, monografie: Rajbrotu, Lipnicy Murowanej, Dziecina, Podzatoki i w. i. A temi materiałami przedhistorycznymi zainteresował się konserwator dr. J. Żurowski, a owe glazy narzutowe opracowuje naukowo asystentka Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Musiałbym długo jeszcze wymieniać prace Koła Bocheńskiego, ale pan Bocheński nasz speaker już tu dzwoni na mnie, żeby się mieć ku końcowi. Więc poradzę wam, pojedźcie do Krakowa zobaczyć wystawę, a ponieważ tak w ciągu roku trudno jest się wybrać, więc kto będzie się wybierał na wakacje na południe naszego Państwa, niech kieruje drogę na Kraków i na ulicę Straszewskiego, obejrzy sobie świetlicę Kół Młodzieży z wystawą jej prac. Ręczę, że ten, kto te prace zobaczy,

skrzyniach i oto powstał z tego duży zeszyt, obrazujący twórczość ludową, bo przecież wszystkie te ornamenty, wzory, desenie, kolory, to samodzielne prace ludu polskiego, jego pomysły, jego upodobania, jego umiętność techniczna. Praca tego koła, to zgromadzenie materiału historycznego, bo przecież wszystkie te rzeczy ulegają zmianom, w przyszłości więc można będzie porównać czy i jakie zaszły zmiany.

Oto ruchliwe i czynne Koło Krajoznawcze Gimm. m. w Żywcu²⁾ opracowało monografię tego miasta. 14 autorów zajęło się tyłuż zagadnieniami. Powstał z tego tom, gdzie są następujące rozdziały: przeszłość miasta, położenie geograficzne, klimat, geologia okolicy, gleba, flora, ludność, przemysł, komunikacja, przywóz i wywóz, oświata, życie społeczne, zabytki sztuki. Jest to wszystko śliczną i bardzo wartościową robotą: mapy, plany, wykresy, rysunki i fotografie ilustrują tematy, dodając wartości artykułom. Jakaż to jest pożyteczna robotą! Bo przecież nie tylko musiało się tu wzbudzić zainteresowanie rodzinnym miastem, lecz przyuczono młodzież do samodzielnej pracy, do poszukiwań w źródłach. Musiano tu czerpać dane i z gminy, i z inspektoratu szkolnego, z instytucji społecznych, z wydziałów magistrackich, słowem, praca ta wzięta szkołą z życia, ziemią, ludem, twórczością, filantropją. Z jakiegoś dziwnego odosobnienia weszła szkoła w łączność z życiem współczesnym, tętniącym, kipiącym życiem miasta, którego ta młodzież jest częścią składową.

Zwyczajne ludowe giną, twórczość ludową wypiera tandeta fabryczna, za lat kilkanaście nic z tego nie będzie, zapanuje szarzyzna. I oto Koło Młodzieży z Seminarjum w Czarnkowie nad Notecią gromadzi materiały, podania, pieśni, obchody swatów i wesela, dożynek, opisuje i rysuje przyrządy rybackie, tkackie, myśliwskie w okręgu nadnoteckim, a wszystko to przecież twórczość polska, która nie zginęła pomimo półtora wieku ucisku germańskiego. Z tych opisów odradza się prastara kultura słowiańska z pod teutońskiego obucha.

Kraków notuje zwyczajne ludowe jeszcze lepiej: skoro Komisja Kół Młodzieży dowiędzie się, że w jakiejś wiosce zapadłej przechował się jakiś starodawny zwyczaj, to wysyła tam specjalną komisję. Jedzie fotograf, rysownik, muzyk, umiejący pisać nuty, i ci notują wszystko. Często są to prastare obyczaje, o których nikt w mieście nie wie. A oto są Pokuszniki, Siuda Baba, Dziady, Kogutek, Turon, Pucheroki, Kobyłka, Smigus, Wózek i dużo innych prastarych zwyczajów, sięgających niewątpliwie starych pogańskich czasów nad górną Wisłą.

Często naukowcy zwracają się do Kół z prośbą o gromadzenie materiałów. Trzeba n.p. odrysować stare ginące chaty w okolicach Krakowa, opisać i odrysować krzyże i kapliczki przydrożne, zapisać jakie ziola lud bierze do wianków na Boże Ciało, jakie do święceń na Matkę Boską Zielną, jakie lud ma i używa ziola lecznicze, jakie są pojęcia ludowe astronomiczne, jak lud naśladowuje głosy ptaków i zwierząt. Wszystko to młodzież podczas pobytu na wsi może doskonale zbierać i przyczynić się do dorobku naukowego.

Zwłaszcza seminarja nauczycielskie i szkoły powszechne mogą oddać nieocenione usługi. Jako dowód może służyć praca Seminarjum w Bobruku pod Cieszynom, gdzie młodzież opracowała monografię lśbennej, oraz wsi Kozakowice Dolne i Łąki nad Olzą na granicy czeskosłowackiej.

odczuje głęboko, jaką pożyteczną akcją są te poczynania krajoznawcze, wiążące młodzież z Ziemią Ojczystą.

Jak różnorodne mogą być te poczynania, niech dowiedzie praca jednego z Kół krakowskich, które opiekuje się grobami zasłużonych Polaków; takimi grobami, które po wymiarciu lub wyjeździe rodzin zmarłego, pozostają w opuszczeniu i zaniedbaniu. Gdyby dawno takie Koło pracowało w Warszawie, może dziś widzielibyśmy, gdzie spoczywa Malczewski, autor Marji, bohaterki szewc Kilinśki, lub Wojciech Bogusławski, twórca teatru narodowego.

Prace młodzieży krajoznawczej budziły podziw na Wystawie Poznańskiej, a do głębi wzruszającym był akt poświęcenia sztandaru Kół krajoznawczych: wzór sztandaru dał Jan Czarnecki, uczeń VII. klasy Gimm. VII. z Krakowa. Wzór ten wyhaftowano, a w Poznaniu złożono drogi ten, kochany sztandar w Złotej Kaplicy Królewskiej na grobie Mieszka I. i Bolesława Chrobrego. Po uroczystym nabożeństwie sztandar poświęcono i odtąd jest on symbolem szczernej pracy dla dobra Ojczyzny, której młodzież nasza niesie w darze swój zapał, pracę i ukochanie serdeczne.

²⁾ W ten sposób rozwijała się i doskonaliła działalność Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej; lata 1930—39 były optymalne, w szczególności dla jej kierunków naukowo-badawczych.

W ostatnich jednak latach na spotkaniach i zjazdach podnoszono brak bardziej popularnych, łatwych dla młodzieży, zwłaszcza ze szkół powszechnych, form zajęć. Okazało się też, że niektóre prace nadsyłane do „Orlego Lotu” zaczęły wykazywać spore braki, a nawet liczba ich spadała. Niezamierzonym tego przyczyną było niewątpliwie upowszechnianie działalności krajoznawczej, obejmowanie nią stosunkowo dużej liczby młodzieży szkół powszechnych i średnich. Gdy stan kół na rok 1930 wynosił około 100, to w 1938 r. było ich 500, z ponad 20 000 członków. Zarzysowały się nowe problemy związane z umasowaniem ruchu krajoznawczego i stało się oczywiste, że pracami badawczymi, a zwłaszcza o charakterze naukowym nie mogli zajmować się wszyscy.

Po II wojnie światowej reaktywowano działalność kół, które nazwano Szkolnymi Kółami Krajoznawczymi.

Stan ten dotrwał do 1950 r., kiedy to Koła zostały rozwiązane i „Orli Lot” zawieszono.

Z pracy Adama Czarnowskiego-
"Leopold Węgrzynowicz organizator
krajoznawstwa wśród młodzieży".
Warszawa 1987

Koleżanki i Koledzy

ten konkurs jest pomyślany jakby specjalnie dla oddziałów naszego Towarzystwa gdzie rodzą się w każdym sezonie wspaniałe pomysły odpowiadające pasjom i zapotrzebowaniom społeczeństwa miejscowego oraz gości. Warto spróbować!

Regulamin konkursu
o HONOROWĄ NAGRODĘ "PRZEBIŚNIEGU"
za najciekawsze zrealizowane
inicjatywy kreujące nowoczesną
ofertę turystyczną w Polsce

I. Organizatorzy:

Urząd Kultury Fizycznej i Turystyki przy współudziale Polskiej Agencji Promocji Turystyki, Polskiej Agencji Rozwoju Turystyki i Klubu Biznesu Turystycznego

II. Rada Programowa

1. Radę Programową tworzą przedstawiciele organizatorów, Polskiej Izby Turystyki oraz redakcji "Poznaj swój kraj" i "Rynku Turystycznego".

2. Rada Programowa określa corocznie kategorie, w których przyznawana będzie nagroda "PRZEBIŚNIEGU".

3. Rada Programowa powołuje Jury, które interpretuje regulamin, ocenia przedłożone propozycje i przyznaje nagrody.

4. Rada Programowa zatwierdza wzór plastyczny nagrody oraz dyplomu.

III. Czas trwania Konkursu

1. Przedmiotem oceny są propozycje zgłoszone w trybie przewidzianym niniejszym regulaminem, a zrealizowane w roku kalendarzowym poprzedzającym przyznanie nagród.

2. Konkurs ma charakter stały, a rozstrzygany jest w edycjach rocznych.

3. Termin przedkładania propozycji upływa 10 stycznia każdego roku.

IV. Warunki uczestnictwa

1. W Konkursie ocenia się najciekawsze inicjatywy kreujące nowoczesną ofertę turystyczną w Polsce.

2. Prawo zgłaszania kandydatur, oprócz samych zainteresowanych, przysługuje organom samorządowym, organom administracji państwowej, izmom gospodarczym, stowarzyszeniom turystycznym, redakcjom, rozgłośniom radiowym i stacjom TV, a także Polskim Ośrodkom Informacji Turystycznej.

3. Każdy zgłaszający ma prawo zgłoszenia jednej kandydatury w każdej kategorii wymienionej w p. 4. Zgłoszenie winno być zgodne z kartą stanowiącą załącznik do regulaminu.

4. Za 1994 rok honorowe nagrody "PRZEBIŚNIEGU" przyznawane będą za najciekawsze zrealizowane inicjatywy kreujące nowoczesną ofertę turystyczną w zakresie:

- wspólnej turystycznej propozycji gmin,
- informacji turystycznej,
- turystyki przyjazdowej,
- agroturystyki,
- turystyki przyrodniczej,
- turystyki kwalifikowanej,
- turystycznych propozycji dla rodzin,
- turystyki dla niepełnosprawnych,
- kształcenia kadr turystycznych,
- oryginalnej pamiątki turystycznej,
- wydawnictw promocyjnych i kształtowania ich oblicza.

5. W swojej ocenie Jury winno kierować się własnym przekonaniem, że wybrało propozycje najbardziej nowatorskie, znaczące gospodarczo i społecznie, dobrze zrealizowane i zasługujące na naśladownictwo.

V. Nagrody

1. Na podstawie zgłoszeń oraz niniejszego regulaminu nagrody "PRZEBIŚNIEGU", nie więcej niż dwie w każdej kategorii, przyznaje Jury, które powinno dokonać rozstrzygnięć do końca stycznia danego roku.

2. Oprócz honorowej nagrody "PRZEBIŚNIEGU" laureatom będzie przysługiwało pierwszeństwo w realizacji zadań zleconych i wspomaganie nowych przedsięwzięć ze środków UKFiT na promocję turystyki.

3. Nagrody przyznaje się zespołowo twórcom wdrożonego rozwiązania, ujmując ich nazwiska lub nazwy na specjalnych dyplomach.

4. Oficjalne ogłoszenie i wręczenie nagród odbywa się na Karnawałowym Balu Turystyki.

VI. Postanowienia końcowe

1. Organizatorzy przewidują konferencje prasowe oraz opublikowanie wyników i przebiegu Konkursu w środkach masowego przekazu.

2. Sekretariat Konkursu, na adres którego należy przysyłać zgłoszenia, znajduje się w Polskiej Agencji Promocji Turystyki, ul. Mazowiecka 9, 00-052 Warszawa, tel. 266 648, fax 266 204.

3. Dokumentacja Konkursu zostanie zabezpieczona przez PAPT.

Konkurs
na najciekawsze zrealizowane
inicjatywy kreujące nowoczesną
ofertę turystyczną w Polsce

Karta zgłoszenia

Nazwa i adres instytucji zgłaszającej:

.....

Kategoria nagród:

.....

36

Inicjatywa zgłaszana do nagrody:

.....

.....

Osoby fizyczne lub prawne będące inicjatorami i realizatorami przedsięwzięcia:

Adres:

.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

Pieczęć instytucji zgłaszającej i podpis jej przedstawiciela

Do karty zgłoszenia należy załączyć uzasadnienie kandydatury.

Uwaga: Do zgłoszenia mogą być podłączone inne materiały, w tym pamiętki, foldery, które przechodzą na rzecz organizatorów.

Regulamin
konkursu dziennikarzy
o HONOROWĄ NAGRODĘ KOSA
za najlepsze materiały prasowe,
radiowe i telewizyjne promujące
polską turystykę

I. Organizatorzy:

Urząd Kultury Fizycznej i Turystyki przy współdziałaniu Polskiej Agencji Promocji Turystyki i Klubu Biznesu Turystycznego

II. Rada Programowa

1. Radę Programową tworzą przedstawiciele organizatorów oraz przedstawiciele klubów dziennikarzy turystycznych stowarzyszeń dziennikarzy.
2. Rada Programowa określa corocznie kategorie, w których przyznawana będzie nagroda KOSA.
3. Rada Programowa powołuje Sąd Konkursowy, który interpretuje regulamin, ocenia przedłożone propozycje i przyznaje nagrody.
4. Rada Programowa zatwierdza wzór plastyczny nagrody oraz dyplomu.

III. Czas trwania konkursu

1. Przedmiotem oceny są propozycje zgłoszone w trybie przewidzianym niniejszym regulaminem, a publikowane, ogłoszone lub wyemitowane w roku kalendarzowym poprzedzającym przyznanie nagród.
2. Konkurs ma charakter stały, a rozstrzygany jest w edycjach rocznych.
3. Termin przedłożenia propozycji do nagrody upływa 10 stycznia każdego roku.

IV. Warunki uczestnictwa

1. W konkursie mogą brać udział dziennikarze polscy i zagraniczni, publikujący, ogłaszający, emitujący swoje artykuły, audycje i programy poświęcone polskiej turystyce.

2. Prawo zgłoszenia kandydatów przysługuje samym autorom oraz, za ich zgodą: redakcjom i agencjom prasowym, rozgłośniom radiowym, stacjom telewizyjnym, stowarzyszeniom dziennikarzy, organizatorom konkursu, Polskiej Izbie Turystyki, regionalnym izbom turystyki, Polskiemu Towarzystwu Turystyczno-Krajoznawczemu, Polskiemu Towarzystwu Schronisk Młodzieżowych, Polskiej Federacji Campingu i Caravaningu, Polskiemu Stowarzyszeniu Turystyki, Ludowym Zespołom Sportowym, Zrzeszeniu Polskich Hoteli Turystycznych, a także urzędowi wojewódzkim, samorządom terytorialnym i Polskim Ośrodkom Informacji Turystycznej.

3. Każdy zgłaszający ma prawo zgłoszenia jednego kandydata w każdej z kategorii wymienionych w p. 4. Zgłoszenie, oprócz karty stanowiącej załącznik do regulaminu, obejmuje ksero publikacji, taśmę magnetofonową nagrania bądź taśmę magnetowidową programu TV.

4. Za rok 1994 nagrody KOSA przyznawane będą za publikacje, audycje i programy:

- promujące nowe oferty turystyczne,
- popularyzujące turystykę przyrodniczą,
- popularyzujące poczynania makroregionów i wspólne przedsięwzięcia gmin w rozwijaniu turystyki na ich terenach
- popularyzujące krajowe i międzynarodowe targi turystyczne,
- ukazujące problematykę rozwoju hoteli, pensjonatów, campingów, schronisk górskich, stanic wodnych i portów żeglarskich, schronisk młodzieżowych,
- promujące inicjatywy i rozwiązania w ramach agroturystyki,
- podejmujące problematykę informacji turystycznej,
- popularyzujące turystykę kwalifikowaną,
- promujące turystykę młodzieży,
- broniące interesów turysty.

V. Nagrody

1. Na podstawie zgłoszeń oraz niniejszego regulaminu nagrody KOSA, nie więcej niż dwie w każdej kategorii, przyznaje Sąd Konkursowy, który winien dokonać rozstrzygnięcia konkursu do końca stycznia.

2. Oprócz honorowych nagród - statuetek KOSA, mogą być przyznane inne nagrody, zgłoszone przez sponsorów Radzie Programowej i Sądowi Konkursowemu. Nagrody te stanowią dodatkowe wyróżnienie laureatów nagrody KOSA.

3. Oficjalne ogłoszenie i wręczenie nagród odbywa się na Karnawałowym Balu Turystyki.

VI. Postanowienia końcowe

1. Organizatorzy przewidują konferencje prasowe oraz opublikowanie wyników i przebiegu konkursu w środkach masowego przekazu.

2. Poza zgłoszeniami /karta zgłoszenia/ nadesłane materiały, na życzenie składających podlegają zwrotowi do 15 marca.

3. Sekretariat Konkursu, na adres którego należy przysyłać zgłoszenia, znajduje się w Polskiej Agencji Promocji Turystyki, ul. Mazowiecka 9, 00-052 Warszawa, tel. 266 448, fax 266 204.

Konkurs dla dziennikarzy
o HONOROWĄ NAGRODĘ KOSA
za najlepsze materiały prasowe,
radiowe i telewizyjne promujące
polską turystykę

KARTA ZGŁOSZENIA

Nazwa, adres, telefon osoby, bądź instytucji zgłaszającej:

.....

Kategoria nagród:

.....

Kandydatura:

Nazwisko: .....

Imię: .....

Adres: .....

Telefon: .....

Wykaz załączonych prac:

Nazwa pisma, nazwa rozgłośni lub nazwa stacji TV

Data publikacji lub emisji

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Podpis autora bądź podpis i pieczęć instytucji

Data:.....

Proszę o zwrot / Rezygnuję ze zwrotu załączonych materiałów

Do karty zgłoszenia należy dołączyć: uzasadnienie kandydatury oraz zgodę autora na udział w Konkursie, jeśli zgłaszającym nie jest autor.

POLSKIE RADIO S.A.

PROGRAM III

ul. Myśliwiecka 3/5/7
00-950 Warszawa

tel. 628 54 11 w. 5547
tel./fax 628 28 30

APEL

Program III Polskiego Radia zwraca się z prośbą o włączenie się do naszej akcji ratowania Centralnej Biblioteki Polskiego Związku Niewidomych.

Jest to jedyna tego typu placówka w Polsce. Z jej zbiorów książek - brajlofskich, mówionych, zapisanych systemem cyfrowym i zebranych w muzeum /nie licząc gazet i periodyków nagranych na dyskiety/, korzystają niewidomi i niepełnosprawni nie tylko z terenu naszego kraju, ale praktycznie ze wszystkich kontynentów.

W chwili obecnej, pomimo deklaracji dobrych chęci ze strony Ministerstw - Zdrowia, Kultury i Sztuki, Pracy i Polityki Socjalnej - bibliotece grozi zawieszenie działalności.

Kiedy rozpoczynaliśmy akcję na początku września br., na koncie biblioteki było zaledwie 50 tys.zł. Potrzebne wtedy były 2 mld.209 mln.zł., aby placówka mogła przetrwać do końca tego roku. W tej chwili brakuje już "tylko" 900 mln.zł. Całą tę ogromną sumę ponad miliarda złotych udało się zebrać przede wszystkim dzięki ofiarności tych wszystkich, którym nie jest obojętny los jedynej w Polsce biblioteki dla niewidomych. Na specjalne podkreślenie zasługuje też pomoc, jaką biblioteka uzyskała od Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, który przekazał na jej konto 900 mln.zł.

Na skutek naszych apeli radiowych sprawą osobiście zainteresowała się wiceprezesa senatu prof.Zofia Kuratowska, a także przyspieszone zostały rozmowy na szczeblach ministerialnych, które doprowadziły do tego, że podjęto decyzję o przekształceniu biblioteki w Narodową od stycznia 1995 roku.

Do naszej akcji włączyły się już między innymi rozgłośnie centralne Polskiego Radia, a także organizacje polonijne - w tym Kongres Polonii Amerykańskiej oraz rozgłośnie i pisma polonijne praktycznie na wszystkich kontynentach, między innymi najstarsza gazeta polonijna w USA - "Gwiazda Polarna".

Program III apeluje również do Państwa o pomoc w ratowaniu biblioteki. Pieniądze zbieramy na konto Centralnej Biblioteki Polskiego Związku Niewidomych

ul.Konwiktorska 7
00-216 Warszawa

konto-VIII OM PKO W-wa nr 1586-49650-132

Będziemy bardzo wdzięczni za każdą, choćby najskromniejszą wpłatę, która umożliwi ludziom niewidomym, korzystanie z dobrodziejstwa jakim jest dla nich biblioteka PZN.

Każdy oryginalny pomysł pomocy bibliotece przedstawimy na antenie programu III Polskiego Radia.

Zaproszenie na narty śladowe

Narciarskie "Wędrówki Północy" po Suwalszczyźnie

Jak co roku spotkają się entuzjaści białego szaleństwa na trasach Ogólnopolskich, narciarskich "Wędrówek Północy".

Fuszcza Romincka i Augustowska, Szeskie Wzgórza, Smolniki,

Wigierski Park Narodowy to miejsca odwiedzane najczęściej latem

40- podczas pieszych czy kajakowych, wakacyjnych wojaży.

PTTK - owczyz Suwałk wraz z licznymi współorganizatorami pro-

ponują obejrzeć te tereny w zimowej szacie - by przekonać się

że są one równie piękne zimą. A może nawet piękniejsze.....
Jest to również bardzo atrakcyjna i tania propozycja na zimowe ferie szkolne. Trzeba mieć tylko własne lub pożyczone narty śladowe, plecak, śpiwór i trochę gotówki na upichcenie posiłku w szkolnej stołówce. Jest to doskonała szkoła samodzielności, odporności i szansa na sprawdzenie samego siebie w trudnych warunkach zimowych "polskiej Syberii". Nie bez kozery jedna z tras nosi nazwę "SZKOŁY PRZEZYCIA". Ale już od wielu lat ten Rajd ma swoich zwolenników i co roku przybywają nowi.

W okresie od 4-11 02 1995 r zaplanowano cztery trasy o różnej skali trudności.

W Rajdzie uczestniczyć mogą drużyny szkolne (z opiekunem) oraz turyści indywidualni. Noclegi zaplanowano w szkołach. Należy zabrać ze sobą materac i śpiwór. Symboliczne wpisowe w zależności od długości trasy - przeznaczone będzie na ubezpieczenie w Compensie, która jest sponsorem Rajdu, przewodnika, dyplom, pamiątkę rajdową i opłacenie kosztów noclegu.

Imprezie tradycyjnie patronują "Zielone Płuca Polski". Rajd jest bowiem znakomitą okazją do poznania jak "bije serce przyrody" w tym zakątku Polski.

T R A S Y

- I. **Suwalska Szkoła Przeżycia.** Start - sobota 4.02.95r godz. 10³⁰
PTTK Olecko. Olecko - Kowale Oleckie - Grabowo - Gołdap - Dubeninki - Zytkiejmy - Okliny - Jeleniewo - Suwałki.
Kier. trasy - Kol. Bieńkowski PTTK Olsztyn tel. 27-40-58.
- II. **Pogranicze** - spotkanie z kier. trasy poniedziałek 6.02.95r godz. 10⁰⁰
Dworzec PKS Sejny. Sejny - Sejny - Sejny - Sejny - Krzywe - Krzywe - Suwałki. Kier. trasy Kol. Stróżeczki - Zawiercie Szkoła tel. 225-83.
- III. **Narciarskie ABC** - spotkanie z kier. trasy poniedziałek 6.02.95r godz. 10⁰⁰ - ZSZ Gołdap ul. 14 Grudnia. Gołdap - Gołdap - Gołdap - Dubeninki - Zarzecze - Jeleniewo - Suwałki. Kier. trasy Kol. Białokoz Giżycko tel. 38-81.
- IV. **Trasa dla PTTK URSUS** /z udziałem autokaru/. start sobota 4.02.1995. Rutka Tartak - Rutka Tartak - Rutka Tartak - Okliny - Okliny - Becejły - Becejły - Suwałki. Ewentualny udział w trasie uzgadniać z Kol. Pakułą - PTTK Ursus tel. domowy 6-62-26-45 /wieczorem/.

U W A G A - miejscowości podkreślone - nocleg. W przypadku zmiany trasy (miejsca noclegu) informację podamy w specjalnym komunikacie przez prężę.

U W A G I K O Ń C O W E.

1. Wcześniejsze noclegi uzgadniać z organizatorem telefonicznie.
2. Rozkłady jazdy z Suwałk (powroty) podamy w komunikacie.
3. Na każdą trasę przyjmujemy tylko 50 osób - decyduje kolejność zgłoszeń.
4. Zastrzegamy sobie prawo do zmiany tras w zależności od warunków.
5. W przypadku rezygnacji wpisowego nie zwracamy.
6. Szkoły pozostawiamy posprzątane. Za rok też chcemy ten Rajd zorganizować.

Z A P R A S Z A M Y 41

Organizatorzy

Tel. 66-59-61, tel/fax 66-79-47 (kier. z W-wy 087)

PAMIĘTAJ: Z COMPENSĄ NA NARTY.

**XXVI Ogólnopolski Rajd Narciarski
WĘDRÓWKI PÓŁNOCY
Gołdap - Sejny - Suwałki 95**

R E G U L A M I N

- Cele Rajdu: - przekonanie się, że Północno-wsch. Polska w zimowej szacie jest równie piękna i atrakcyjna jak latem
- przeżycie prawdziwej przygody na zimowych szlakach
  - propagowanie turystyki na nartach śladowych i zasad bezpieczeństwa zimą
  - spędzenie części ferii zimowych (urlopu) w samym centrum Zielonych Płuc Polski (a nawet Europy).
  - promocja atrakcyjnych turystycznie terenów :Gołdapskiego Sejneńszczyzny i Suwalszczyzny

Organizatorzy: Zarząd Oddziału PTTK w Suwałkach przy współpracy: ZG PTTK - Komisji Narciarskiej, RW LZS, UW, Kuratorium, Zarządy Miast: Suwałki, Gołdap i Sejny.

Patronat nad Rajdem utrzymują: Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska „Zielone Płuca Polski” Zakład Usług Ekologicznych w Suwałkach, Towarzystwo Ubezpieczeniowe Compensa O/Suwałki.

Rajd Narciarski „Wędrowniki Północy 95” odbędzie się pod hasłem „ Z Compensa na narty ”.

Termin i miejsce: Rajd odbędzie się bez względu na pogodę w dniach 4-11.02.95 r tj. ferii zimowych w woj. suwalskim.

Warunki uczestnictwa: W Rajdzie uczestniczyć mogą:

- 1/ Drużyny młodzieżowe (uczniowie) z opiekunem, zgłoszeni przez szkoły, org. społeczne itp.
- 2/ Turyści, których stan zdrowia i umiejętności narciarskie pozwalają na udział w wybranej przez siebie trasie Rajdu (indywidualnie lub grupowo)

Zgłoszenia wg poniższego wzoru należy nadsyłać do 25.01.95r na adres: P T T K 16 - 400 S u w a ł k i ul. Kościuszki 37 z dopiskiem „WP-95”

Wzór karty zgłoszenia

Wędrowniki Północy 95 Trasa nr .....
Nazwa Drużyny..... Trasa zastępcza .....
Jednostka zgłaszająca .....

Lp. Nazwisko i imię data ur. adres zam. nr dok.tożsamości Podpis

Jednocześnie ze zgłoszeniem przekazaliśmy na konto Oddziału PTTK Suwałki w **PBK O/Suwałki nr377809-1948-132** wpisowe za osób....razem.....

Pieczęć jednostki zgłaszającej Podpis i tel.kontaktowy kier.ekipy

Wpisowe od osoby: trasa I 150 tys., trasa II 100 tys., trasa III 100tys. trasa IV 100 tys. zł Wpisowe należy wpłacić na konto jak we wzorze karty zgłoszenia. W ramach wpisowego:ubezpieczenie firmy Compensa od następstw nieszczęśliwych wypadków, dyplom dla drużyny, pamiątka z Rajdu, odcisk pieczęci okolicznościowej, dach nad głową w bazie szkolnej (należy obowiązkowo zabrać ze sobą śpiwór i materac) kierownictwo tras, punkty na odznaki NON i krajoznawczą. Uczestnicy przebywają trasę Rajdu w drużynach. Całością trasy dowodzi jej kierownik. Turyści indywidualni będą grupowani w drużyny przez kierownika trasy. **UWAGA - PRZEWOZ BAGAŻY TRASY ORGANIZUJĄ WE WŁASNYM ZAKRESIE**

WARTO PAMIĘTAĆ

ZE:

Szybko zmienia się turystyczny pejzaż Polski. Przybywają liczne nowe atrakcje, udostępniane są nowe jaskinie, skanseny, podziemne trasy turystyczne, nowe hotele, restauracje, nowe drogi i nowe, interesujące propozycje oraz oferty dla gości zagranicznych i turysty polskiego.

"AKTUALNOŚCI TURYSTYCZNE"

dwutygodnik informacyjny,
wydawany przez Polską Agencję Promocji Turystyki na zlecenie Urzędu Kultury
Fizycznej i Turystyki

czasopismo przeznaczone dla administracji państwowej, samorządów terytorialnych i
gospodarczych, branży turystycznej oraz innych instytucji zainteresowanych rozwojem
turystyki.

Zawiera stale działy, m.in.:

- Z prac UKFiT
- Targi, giełdy turystyczne
- Seminaria, konferencje
- Promocja-Informacja-Marketing
  - Hotelarstwo
  - Komunikacja
- Polska Izba Turystyki
- Turystyka w liczbach
- Z działalności PAPT
- Z działalności PART
  - Kultura
  - Ekologia
- Z kraju i ze świata
- Nowości wydawnicze
- Kalendarium

Warunki prenumeraty: cena 1 egz. 10 tys. zł,
- półroczna - 120 tys. zł,
- roczna - 240 tys. zł;

Prenumeratę przyjmuje Polska Agencja Promocji Turystyki, ul. Mazowiecka 9,
00-052 Warszawa, tel. 266 539, fax 266 204; PBK IX Oddział Warszawa nr
370031-300052, NIP 525-000-74-54; oraz Oddziały PAPT

*****
Zamawiam prenumeratę "Aktualności Turystycznych": roczną półroczną

Nazwa firmy .....
ulica.....
kod/miasto.....tel. .... fax .....

Nr konta ..... Nr NIP .....

Prosimy przesać na adres: Polska Agencja Promocji Turystyki
ul. Mazowiecka 9, 00-052 Warszawa

Nr.1/1994 "Informacji ZG PTTK" w całości
został poświęcony "Systemowi wyróżnień człon
ków i jednostek organizacyjnych Polskiego
Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego".

Nr.5/1994 "Informacji ZG PTTK" w całości
został poświęcony "Przewodnictwu turystycz-
nemu w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Kra-
joznawczym".

UCHWAŁA Nr.56/XIII/94 ZG PTTK z dn.22.10.94
w sprawie wysokości składki członkowskiej
w 1995 r. jest publikowana w Nr.7/1994 s.10
"Informacji ZG PTTK".

UCHWAŁA Nr.27/94 Prezydium ZG PTTK z dnia
15.04.94 w sprawie zasad użyczenia nazwy i
znaku Towarzystwa przez ODDZIAŁ PTTK innej
osobie prawnej jest publikowana w Nr.4/1994
s.2 "Informacji ZG PTTK".

O naszej gospodarce - o jej nowych proble-
mach mówi kol.Cezary Droszcz -

- Nr.3/1994 s.11-13 "Informacji ZG PTTK"
"DLACZEGO SPÓŁKI ?"

- Nr.4/1994 s.23-26 "Informacji ZG PTTK"
"PRAWA DROBNEGO UDZIAŁOWCA"

- Nr.6/1994 s.11-13 "Informacji ZG PTTK"
"CO I JAK KONTROLOWAĆ W SPÓŁKACH"

=====

Ze "STRATEGIĄ FINANSOWĄ I GOSPODARCZĄ
POLSKIEGO TOWARZYSTWA TURYSTYCZNO-KRAJOZ-
NAWCZEGO przyjętą przez ZG PTTK Uchwałą
Nr.55/XIII/94 można się zapoznać w Nr.7/1994
s.2-6 "Informacji ZG PTTK". Tam również mo-
żemy znaleźć "Regulamin Funduszu Inwestycyj-
nego" s.8-10 oraz "Regulamin Funduszu Pro-
mocy Programowej Zarządu Głównego PTTK"
s.12-13.

ZARZĄDZENIE 4/94 Sekretarza Generalnego ZG
PTTK z dnia 2.02.1994 r. w sprawie kosztów
prowadzenia prac znaskarskich na lądowych
szlakach turystycznych jest publikowane w
Nr.2/1994 s.8-9 "Informacji ZG PTTK".

Znowelizowane regulaminy odznak turystyki
pieszej znajdziemy -
Nr.6/1994 "Informacji ZG PTTK" s.19-22
- POPULARNA OTP; MAŁA OTP; DUŻA OTP; Odz.
"ZA WYTRWAŁOŚĆ W TP".

Nr.7/1994 "Informacji ZG PTTK" s.37 Regula-
min OTP "SIEDMIOMIŁOWE BUTY".

"REGULAMIN OGÓLNOPOLSKIEGO KONKURSU DLA OG-
NIW PTTK I ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH PROWADZA-
CYCH DZIAŁALNOŚĆ TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZA
DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH"
Nr.6/1994 s.22 "Informacji ZG PTTK".

Aktualne adresy -

- MUZEA REGIONALNE PTTK Nr.4/1994 s.47
"Informacji ZG PTTK"

- REGIONALNE PRACOWNIE KRAJOZNAWCZE PTTK
Nr.6/1994 s.24 /ostatnia/ "Informacji ZG
PTTK".

KOMUNIKAT

"Sprzątanie świata".

Co prawda akcje takie nie są nowością dla członków PTTK, ponieważ były one od lat organizowane w skali regionów, niemniej o udziale niektórych Oddziałów PTTK w tegorocznej ogólnoświatowej akcji informujemy na podstawie nadesłanych sprawozdań. Za które serdecznie dziękujemy.

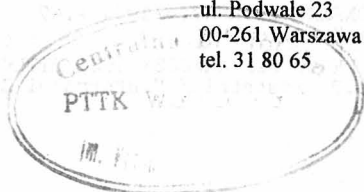
Komisja Ochrony Przyrody

Numer zamknięto 1994.12.15

Lp.	Oddział PTTK	Ilość uczestników	Wykonane prace
I	KOP Oddział PTTK Krynica	150	Sprzątnięto szlaki turystyczne Krynicy i okolic.
II	Oddział PTTK w Piasecznie	180	Sprzątnięto teren Chojnowskiego Parku Krajobrazowego.
III	Oddział Pieniński PTTK w Szczawnicy	250	Oczyszczono szlaki turystyczne i Pieniński Park Narodowy.
IV	Oddział PTTK w Białymstoku	120	Oczyszczono 56 km. szlaków turystycznych.
V	Oddział PTTK w Wejherowie	118	Sprzątnięto szlaki turystyczne, groby oraz lasy wokół Piaśnicy - miejsce Pamięci Narodowej.
VI	KOP Oddział PTTK w Żyrardowie	1325	Sprzątnięto las wokół Żyrardowa, łąki Korytowskie, Hamernie i miasto.
VII	Oddział PTTK w Lublińcu		Uczestnicy XII Rajdu Szlakami 74 Górnośląskiego Pułku Piechoty zebrali na trasie 500 kg śmieci.
VIII	Oddział Miejski PTTK w Płocku	550	Oczyszczono niżej wymienione trasy: -Radziwie-Ciechomice-Zaździerz-Koszelówka, -Łąck PKP-Matyldów-Koszelówka, -Rogożew PKP-Koszelówka, -szlaki wokół jeziora Ciechomickiego i Zdwońskiego, -drogi wokół ośrodków wypoczynkowych w Koszelówce. Zebrano śmieci z wyżej wymienionych tras i szlaków ok.110 km; uzbierano 900 sztuk worków małych i 400 dużych różnego rodzaju śmieci.
IX	Oddział PTTK w Wadowicach	136	Sprzątnięto 122 km szlaków górskich.

Redakcja: Centralna Biblioteka PTTK
im. Kazimierza Kulwiecia
ul. Podwale 23
00-261 Warszawa
tel. 31 80 65

INFORMACJE

Zarządu Głównego PTTK

Uchwała Nr 56 /XIII/94

Zarządu Głównego PTTK z 22. 10.1994 r.

w sprawie wysokości składki członkowskiej w 1995 r.

Zarząd Główny PTTK na podstawie art. 30 ust. 5, 10 i w związku z art.: 14 ust. 1, 4 i 53 Statutu PTTK oraz & 1 ust. 1, 2 i & 2 Uchwały nr 35/XII/91 ZG PTTK z 5.10.91 r. w sprawie zasad kształtowania składek członkowskich i wpisowego, a także kierując się dokumentem p.n. "Strategia finansowa i gospodarcza PTTK" przyjętym przez Zarząd Główny PTTK 22.10.1994 r. uchwała co następuje:

& 1.

Składka podstawowa roczna w 1995 roku w rozumieniu & 1 ust. 1 i 2 Uchwały nr 35/XII/91 ZG PTTK wynosi:

- 1/ NORMALNA - 50.000 zł wg nowej jednostki pieniężnej 5 zł.
2/ ULGOWA - 25.000 zł wg nowej jednostki pieniężnej 2,5 zł.

& 2.

Zarząd Główny PTTK zobowiązuje prezydium ZG PTTK do przedstawienia do końca I kw. 1995 r. projektu "KARTY RABATOWEJ PTTK". Celem "Karty Rabatowej PTTK" będzie wprowadzenie zniżek organizacyjnych w formie rabatu handlowego udzielanego przez obiekty PTTK i inne jednostki turystyczne, handlowe itp. spoza Towarzystwa.

& 3.

Zarząd Główny zobowiązuje zarządy oddziałów PTTK do podjęcia własnych uchwał o wysokości składki uzupełniającej w roku 1995

Zarząd Główny PTTK

Odznaki /blachy/ przewodnickie

Odznaki przewodnika górskiego - tatrzańskie, beskidzkie, sudeckie (małe i duże), a także inne górskie odznaki kadry programowej PTTK oraz odznaki okolicznościowe można nabyć za gotówkę na miejscu lub za zaliczeniem pocztowym w Centralnym Ośrodku Turystyki Górskiej PTTK, 31-010 Kraków ul. Jagiellońska 6/6a tel: /0-12/ 22-28-40. 22-79-17

"Sprzątanie świata".

Co prawda akcje takie nie są nowością dla członków PTTK, ponieważ były one od lat organizowane w skali regionów, niemniej o udziale niektórych Oddziałów PTTK w tegorocznej ogólnopolskiej akcji informujemy na podstawie nadesłanych sprawozdań. Za które serdecznie dziękujemy.

Komisja Ochrony Przyrody

L.p.	Oddział PTTK	Ilość uczestników	Wykonane prace
I	KOP Oddział PTTK Krynica	150	Sprzątnięto szlaki turystyczne Krynicy i okolic.
II	Oddział PTTK w Piasecznie	180	Sprzątnięto teren Chojnowskiego Parku Krajobrazowego.
III	Oddział Pieniński PTTK w Szczawnicy	250	Oczyszczono szlaki turystyczne i Pieniński Park Narodowy.
IV	Oddział PTTK w Białymstoku	120	Oczyszczono 56 km. szlaków turystycznych.
V	Oddział PTTK w Wejherowie	118	Sprzątnięto szlaki turystyczne, groby oraz lasy wokół Piaśnicy - miejsce Pamięci Narodowej.
VI	KOP Oddział PTTK w Żyrardowie	1325	Sprzątnięto las wokół Żyrardowa, łąki Korytowskie, Hamernie i miasto.
VII	Oddział PTTK w Lublińcu		Uczestnicy XII Rajdu Szlakami 74 Gómośląskiego Pułku Piechoty zebraли na trasie 500 kg śmieci.
VIII	Oddział Miejski PTTK w Plocku	550	Oczyszczono niżej wymienione trasy: -Radziwie-Ciechomice-Zaździerz-Koszelówka, -Łąck PKP-Matyldów-Koszelówka, -Rogożew PKP-Koszelówka, -szlaki wokół jeziora Ciechomickiego i Zdwojskiego, -drogi wokół ośrodków wypoczynkowych w Koszelówce. Zebrano śmieci z wyżej wymienionych tras i szlaków ok.110 km; ubierano 900 sztuk worków małych i 400 dużych różnego rodzaju śmieci.
IX	Oddział PTTK w Wadowicach	136	Sprzątnięto 122 km szlaków górskich.

TARGI TURYSTYCZNE

15-19 lutego - IV Ogólnopolska Giełda Turystyczna MARKET TOUR'95 - Międzyzdroje;
23-24 lutego - III Krajowa Giełda Turystyczna - LATO'95 - Warszawa;
16-18 marca - II Wiosenna Giełda Wypoczynku - Lato'95 - Katowice;
23-25 marca - Międzynarodowe Targi Turystyczne INFATOUR MAZURY'95 - Olsztyn;
24-26 marca - II Targi Wczasów i Kolonii - Kołobrzeg'95 - Kołobrzeg;
6-8 kwietnia - II Bałtyckie Targi Turystyczne - Gdańsk;
21-23 kwietnia - IV Międzynarodowe Targi Turystyczne "BESKIDY'95" - Bielsko-Biała
kwiecień - III Targi Turystyczne Północnego Mazowsza - Ciechanów;
10-12 maja - Międzynarodowe Targi Turystyczne HOBBY'95 - Białystok;
23-25 maja - Dolnośląskie Targi Turystyczne TOURTEC'95 - Jelenia Góra

WARTO PAMIĘTAĆ ŻE:

Nr.1/1994 "Informacji ZG PTTK" w całości został poświęcony "Systemowi wyróżnień członków i jednostek organizacyjnych Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego".

Nr.5/1994 "Informacji ZG PTTK" w całości został poświęcony "Przewodnictwu turystycznemu w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym".

UCHWAŁA Nr.56/XIII/94 ZG PTTK z dn.22.10.94 w sprawie wysokości składki członkowskiej w 1995 r. jest publikowana w Nr.7/1994 s.10 "Informacji ZG PTTK".

UCHWAŁA Nr.27/94 Prezydium ZG PTTK z dnia 15.04.94 w sprawie zasad użyczenia nazwy i znaku Towarzystwa przez ODDZIAŁ PTTK innej osobie prawnej jest publikowana w Nr.4/1994 s.2 "Informacji ZG PTTK".

O naszej gospodarce - o jej nowych problemach mówi kol.Cezary Droszcz -

- Nr.3/1994 s.11-13 "Informacji ZG PTTK" "DLACZEGO SPÓŁKI ?"

- Nr.4/1994 s.23-26 "Informacji ZG PTTK" "PRAWA DROBNEGO UDZIAŁOWCA"

- Nr.6/1994 s.11-13 "Informacji ZG PTTK" "CO I JAK KONTROLOWAĆ W SPÓŁKACH"

Ze "STRATEGIĄ FINANSOWĄ I GOSPODARCZĄ POLSKIEGO TOWARZYSTWA TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZEGO" przyjętą przez ZG PTTK Uchwałą Nr.55/XIII/94 można się zapoznać w Nr.7/1994 s.2-6 "Informacji ZG PTTK". Tam również możemy znaleźć "Regulamin Funduszu Inwestycyjnego" s.8-10 oraz "Regulamin Funduszu Promocji Programowej Zarządu Głównego PTTK" s.12-13.

ZARZĄDZENIE 4/94 Sekretarza Generalnego ZG PTTK z dnia 2.02.1994 r. w sprawie kosztów prowadzenia prac znakarskich na lądowych szlakach turystycznych jest publikowane w Nr.2/1994 s.8-9 "Informacji ZG PTTK".

Znowelizowane regulaminy odznak turystyki pieszej znajdziemy - Nr.6/1994 "Informacji ZG PTTK" s.19-22 - POPULARNA OTP; MAŁA OTP; DUŻA OTP; Odz. "ZA WYTRWAŁOŚĆ W TP".

Nr.7/1994 "Informacji ZG PTTK" s.37 Regulamin OTP "SIEMIOMIŁOWE BUTY".

"REGULAMIN OGÓLNOPOLSKIEGO KONKURSU DLA OGNIW PTTK I ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZĄ DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH" Nr.6/1994 s.22 "Informacji ZG PTTK".

Aktualne adresy -

- MUZEA REGIONALNE PTTK Nr.4/1994 s.47 "Informacji ZG PTTK"

- REGIONALNE PRACOWNIE KRAJOZNAWCZE PTTK Nr.6/1994 s.24 /ostatnia/ "Informacji ZG PTTK".

**REGULAMIN
OGÓLNOPOLSKIEGO KONKURSU DLA OGNIW PTTK
I ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH PROWADZĄCYCH
DZIAŁALNOŚĆ TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWCZĄ DLA
OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.**

Cel konkursu :

- 1/ szeroka popularyzacja turystyki i krajoznawstwa wśród osób niepełnosprawnych,
- 2/ wymiana doświadczeń i szeroka popularyzacja wzorów dobrze działających ogniw PTTK,
- 3/ wypracowanie nowych form turystyki dla osób niepełnosprawnych /przygotowanie specjalnych tras do turystyki pieszej, motorowej, kolarskiej i kajakowej itp./,
- 4/ przegląd aktywności i przygotowania kadry PTTK,
- 5/ wyłowanie na drodze porównania najlepiej pracującego oddziału bądź koła PTTK, na rzecz osób niepełnosprawnych.

Organizatorem konkursu jest Rada d/s Turystyki Osób Niepełnosprawnych Zarządu Głównego PTTK przy współudziale Zarządów Głównych: Polskiego Związku Głuchych, Polskiego Związku Niewidomych, Towarzystwa Walki z Kalectwem oraz Związku Emerytów, Inwalidów i Rencistów.

Założenia konkursu:

- ogłoszenie konkursu następuje we wrześniu 1994 r. i trwa do 15 czerwca 1995 r.
- ogłoszenie wyników konkursu nastąpi w czasie obchodów "Dnia Turystyki" w 1995 r..

Warunki uczestnictwa:

- udział w konkursie może wziąć oddział bądź koło PTTK, które zgłoszą swój udział i nadeślą informację o działalności na rzecz osób niepełnosprawnych określoną m.in. w celach konkursu,
- zgłoszenie należy kierować do Rady d/s Turystyki dla Osób Niepełnosprawnych - Zarządu Głównego PTTK. /Wzór karty zgłoszenia stanowi Zał.Nr 1/, a jeden egzemplarz pozostawić u siebie,
- termin nadsyłania zgłoszeń na kartach uczestnictwa upływa z dniem 31.X.1994 r.

Ocena konkursu:

- Ocena wyników konkursu w skali kraju jest dokonywana przez zespół powołany przez Radę d/s Turystyki Osób Niepełnosprawnych Zarządu Głównego PTTK, który sporządza protokół z oceny konkursu.

Uroczyste ogłoszenie wyników konkursu oraz wręczenie nagród nastąpi w czasie obchodów "Dnia Turystyki" w 1995 r.

Nagrody:

Fundują Zarządy Główne poszczególnych związków i stowarzyszeń przystępujących do konkursu. Przewiduje się I, II, III nagrody pieniężne oraz dyplomy poszczególnych organizacji, ZG PTTK uhonoruje wszystkie wyróżnione jednostki specjalnymi dyplomami. Przewiduje się również wyróżnienie szczególnie aktywnych osób nagrodami książkowymi i dyplomami uznania.

Postanowienia końcowe:

Interpretacja niniejszego regulaminu należy do Rady d/s Turystyki Osób Niepełnosprawnych Zarządu Głównego PTTK.

Rada d/s Turystyki Osób
Niepełnosprawnych ZG PTTK

HONOROWY PATRONAT NAD KONKURSEM OBJAŁ PREZES PTTK KOL. ADAM CHYZEWSKI. ZAŚ WSPÓLPRACĘ ZADEKLAROWAŁA REDAKCJA "SUPER EXPRES-SU". GDZIE W KAŻDA ŚRODĘ ZNAJDZIEMY WKŁADKĘ POSWIĘCONĄ TURYSTYCE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH ORGANIZOWANEJ PRZEZ PTTK.

WZOR KARTY ZGŁOSZENIA

.....
.....
/nazwa uczestnika, adres, tel.
i pieczęć/

.....1994 r.

Rada d/s Turystyki ON
ZG PTTK
ul. Senatorska 11
00-075 Warszawa

Zgłoszenie do konkursu

Po zapoznaniu się z regulaminem Ogólnopolskiego Konkursu dla Ogniw PTTK i Organizacji Społecznych prowadzących działalność turystyczno-krajoznawczą dla Osób Niepełnosprawnych Zarząd .....
.....
/Oddziału, Koła, Klubu/
głasza udział w konkursie.

Podpisy upoważnionych
Członków Zarządu

Opisując zorganizowaną imprezę należy podać:

1. Organizatora: imiona i nazwiska osób wyróżniających się przy realizacji konkursu
2. Instytucje, stowarzyszenia lub organizacje pomagające przy organizacji konkursu,
3. Miejsce rozpoczęcia i cel imprezy
4. Ilość uczestników..... w tym opiekunów.....
5. Trasę z podaniem miejsc pośrednich
6. Zwiedzane obiekty lub miejsca
7. Ogólne wrażenia z imprezy